เอกสารประกอบการสัมมนา
รวมพลังสร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งสมัชชา
ภาคกลางตอนบนและตะวันตก
วันที่ 19 - 21 กรกฎาคม 2552

ภาพรวมการขับเคลื่อนประเด็นงานพัฒนาภาคกลางตอนบนและตะวันตก 16 จังหวัด

- ขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก
- สำนักงานปฏิบัติการภาคกลางตอนบนและตะวันตก
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)

พอช.-CODI

เอกสารประกอบการสัมมนา
รวมพลังสร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งสมัชชา
ภาคกลางตอนบนและตะวันตก
วันที่ 19 - 21 กรกฎาคม 2552

ภาพรวมการขับเคลื่อนประเด็นงานพัฒนาภาคกลางตอนบนและตะวันตก 16 จังหวัด

- ขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก
- สำนักงานปฏิบัติการภาคกลางตอนบนและตะวันตก
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)

พอช.-CODI

ภาพรวมการขับเคลื่อนประเด็นงานพัฒนา ภาคกลางตอนบนและตะวันตก 16 จังหวัด

เอกสารประกอบการสัมมนา
"รวมพลังสร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งสมัชชาองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก"
วันที่ 19 – 21 กรกฎาคม 2552
ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 (วัดป่าเลไลยก์) อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

พิมพ์ครั้งแรก	กรกฎาคม 2552
จำนวนพิมพ์	800 เล่ม
ที่ปรึกษา	นายอัมพร แก้วหนู
	นายปฏิภาณ จุมผา
	นายนิติสิทธิ์ ตังกิจ
รวบรวม	คณะทำงานขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก
เรียบเรียง	นางปริญดา รังษีสัจจะ
	นางสาวสิริกร บุญสังข์
	นางสาวเสาวลักษณ์ สมสุข
	นายอภินันท์ ยอดมณี
	นายบัณฑิต มั่นคง
	นางสาววัชรีภรณ์ ชูภาระ
	นางสาวสุภาภรณ์ ดำรงพันธ์
	นางสาวเจนจินตา กั่งเซ่ง
	นายณรงค์ กฤดิขจรกรกุล
ประสานการผลิต	นางสาวสุธิดา บัวสุขเกษม
พิมพ์ที่	ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา
จัดพิมพ์โดย	ขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก
	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
	912 ถนนนวมินทร์ แขงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
	โทร.0-2378-8300 โทรสาร.0-2378-8400
	Homepage : http://www.codi.or.th
	E - mail : central@codi.or.th หรือwest@codi.or.th

คำนำ

ขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก คณะประสานงานองค์กรชุมชน (คปอ.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) และหน่วยงานภาคีพัฒนา ได้ร่วมกันจัดงาน "**รวมพลังสร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง สมัชชาองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก**" ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 (วัดป่าเลไลยก์) จังหวัดสุพรรณบุรี มีผู้แทนองค์กรชุมชนจาก 16 จังหวัด เข้าร่วมประมาณ 700 คน

เอกสารฉบับนี้ เป็นการรวบรวมความเป็นมา ยุทธศาสตร์ และผลการดำเนินงานขบวนองค์กรชุมชนทั้ง 16 จังหวัด รวมถึงผลการดำเนินงานเชิงประเด็น 6 ประเด็น คือ (1.) สภาองค์กรชุมชน (2.) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (3.) องค์กรการเงิน (4.) สื่อชุมชน (5.) สวัสดิการชุมชน (6.) บ้านมั่นคง โดยคณะประสานองค์กรชุมชนจังหวัด และคณะทำงานประเด็นระดับจังหวัดและระดับภาค ได้ช่วยกันรวบรวมและเรียบเรียงเอกสารทั้งหมด เพื่อให้เห็นภาพรวมการเคลื่อนงานขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก และจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความเข้มแข็งขบวนองค์กรชุมชนต่อไป

ขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก

กรกฎาคม 2552

ศูนย์เรียนรู้สวัสดิการ วิสาหกิจ
ชุมชนตำบลปากช่อง

สารบัญ

สภาองค์กรชุมชน 7

สวัสดิการชุมชน 19

องค์กรการเงิน 29

บ้านมั่นคง 41

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 55

สื่อชุมชน 65

รวมพลังสร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง ด้วยสภาองค์กรชุมชน

การก่อเกิดสภาองค์กรชุมชน

ในท่ามกลางวิกฤติบ้านเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ ศีลธรรม สภาวะเสี่ยงภัยจากสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ขณะเดียวกันเมื่อมองย้อนลงไปในชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศแล้ว พบว่ามีอยู่ไม่น้อยเลยทีเดียวที่ผู้นำและชาวบ้านในชุมชน ได้ร่วมกันนำพาชุมชนของตนเอง ให้มีภูมิคุ้มกันจากสิ่งต่างๆ ที่เข้ามากระทบ และสร้างเป็นชุมชนต้นแบบของความเข้มแข็งอยู่หลายแห่ง ทั้งที่มีหน่วยงานให้การสนับสนุนจัดตั้ง หรือเป็นชุมชนที่ลุกขึ้นมาต่อสู้และจัดการด้วยตนเอง

ตัวอย่างชุมชนต้นแบบที่มีอยู่ทั่วประเทศ เช่น ควนรู สงขลา หนองยาว ฉะเชิงเทรา บัวใหญ่ น่าน บึงกาสาม ปทุมธานี หัวสำโรง ลพบุรี ห้วยกรด ชัยนาท, หนองสาหร่าย กาญจนบุรี, ศิลาลอย ประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น ตำบลต่างๆ เหล่านี้มีทั้งองค์กรชุมชนที่หลากหลายและเข้มแข็ง มีแกนนำธรรมชาติ ปราชญ์ชาวบ้าน แกนนำที่เป็นทางการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. และสถาบันในท้องถิ่น (วัด โรงเรียน สถานีอนามัย) ร่วมกันทำงานพัฒนาด้านต่างๆ เช่น การทำแผนชุมชน การจัดสวัสดิการ การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การจัดการทุนของชุมชน จัดให้มีสภาผู้นำชุมชน ฯลฯ มีเวทีแลกเปลี่ยนร่วมกันคิด ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ นำไปสู่การสร้างเป้าหมายร่วมกันของพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจากการทำงานในแนวทางดังกล่าว ได้ช่วยให้เกิดการจัดการตนเองร่วมกันของชุมชนท้องถิ่น โดยที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เกิดความสัมพันธ์อันดีภายในชุมชนท้องถิ่น

จากการที่ชุมชนท้องถิ่นได้ร่วมกันจัดการตนเองตามแนวทางดังกล่าว ทำให้เกิดความเข้มแข็ง และส่งผลดีต่อชุมชนท้องถิ่นโดยรวม วิเคราะห์ชุมชนเข้มแข็งเหล่านี้จะพบว่า **"ทุน"** สำคัญที่สุดของพวกเขาไม่ใช่ดิน ไม่ใช่ป่าหรือทรัพยากรต่างๆ ไม่ใช่แรงงาน ไม่ใช่เงิน แต่เป็น"**ความรู้ และปัญญา**" ความรู้ที่ได้มาจากการเรียนรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติ จากประสบการณ์ทั้งบวกและลบ ทั้งสำเร็จและล้มเหลว ปัญญาที่ได้จากการตกผลึก สรุปบทเรียน กลายเป็นหลักคิดหลักการนำทางชีวิตให้ทั้งกับตนเองและชุมชน

แกนนำชุมชนที่มีประสบการณ์และคนทำงานพัฒนา จึงได้ร่วมกันยกร่าง พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชนขึ้นมา เพื่อให้มีกฎหมายที่จะช่วยหนุนเสริม สร้างการยอมรับการทำงานร่วมกันแบบสภาองค์กรชุมชน ทำให้กรณีตัวอย่างดีๆ ที่ทำมาแล้วขยายออกไปพื้นที่อื่น พื้นที่ที่สนใจ และพร้อมจะร่วมกันสร้างสภาองค์กรชุมชน ที่ถือเป็นระบบประชาธิปไตยทางตรงจากฐานรากได้ร่วมกันทำเรื่องนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ความเป็นมา ของ พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน

การผลักดันให้มีสภาองค์กรชุมชน ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2549 โดยเครือข่ายองค์กรชุมชนร่วมกับวิทยาลัยการจัดการทางสังคม จัดสรุปบทเรียน "**ประชาธิปไตยชุมชน...การเมืองสมานฉันท์**" และจัดเวทีสังคมสนทนา "**การเมืองสมานฉันท์ สร้างสรรค์ชุมชนท้องถิ่น**" ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากนั้นได้มีการจัดเวทีระดม

ความคิดเห็นในระดับภูมิภาคทั้ง 8 ภาคเพื่อพัฒนาข้อเสนอของภาคประชาชนต่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง จากนั้นปลายปีผู้แทนองค์กรชุมชนทั่วประเทศ ได้เข้าพบและนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสภาองค์กรชุมชน ต่อนายกรัฐมนตรี(พลเอกสุรยุทธ์ จุลลานนท์) ต่อด้วยการยกร่างหลักคิดและเนื้อหาสาระ พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน และได้จัดเวทีระดมความเห็นผู้นำชุมชนสี่ภาค และเกิดคณะทำงานเครือข่ายองค์กรชุมชนที่จะร่วมกันขับเคลื่อนเรื่องนี้ ซึ่งภายหลังได้จัดตั้งเป็นสมัชชาองค์กรชุมชนแห่งประเทศไทย(สอท.)

ซึ่งต่อมาได้มีการจัดเวทีระดมความเห็นเกี่ยวกับร่างทั้งส่วนกลางและภูมิภาค 10 เวที สรุปเป็นร่าง พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชนท้องถิ่น เสนอต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา และจัดการสัมมนาเปิดภาพการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีเครือข่ายชุมชนจากทั่วประเทศเข้าร่วมกว่า 1,800 คน โดยเสนอให้รัฐบาลสนับสนุน ช่วงเดือนมิถุนายน กระทรวง พม. เสนอร่าง พ.ร.บ. เข้าพิจารณาในคณะรัฐมนตรี ซึ่งความเห็นที่มีทั้งการสนับสนุนและการคัดค้าน ทำให้สื่อมวลชนทำข่าวเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง ในช่วงเดือน มิ.ย.-ส.ค.2550 สถาบันวิชาการทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคมีการจัดเวทีระดมความเห็นเรื่องนี้อย่างกว้างขวาง ในส่วนของเครือข่ายชุมชนจึงได้ไปทำงานร่วมกับคณะอนุกรรมาธิการฯ สนช. ซึ่งได้ช่วยปรับร่างจนสามารถเสนอ สนช. ได้ จากนั้นกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้จัดระดมความเห็นหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับร่างที่จะเสนอโดยรัฐบาล แต่เมื่อยังมีผู้คัดค้านนายกรัฐมนตรีจึงเห็นสมควรให้ออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีไปก่อน โดยรัฐบาลไม่ได้ส่งร่าง พ.ร.บ.ประกบร่าง พ.ร.บ.ฉบับที่เสนอโดย สนช.เหมือนกฎหมายฉบับอื่นๆ ซึ่งในช่วงเดือน ต.ค.-พ.ย.50 คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาร่าง โดยนายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ เป็นประธาน ได้พิจารณาเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง 11 ครั้ง และนำเสนอ สนช. พิจารณาวาระที่สองและลงมติวาระที่สามในวันที่ 28 พ.ย.50 ซึ่งที่ประชุม สนช. มีมติเห็นสมควรให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายอย่างเอกฉันท์ 83 เสียง

ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2551 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธย พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2551 โดยมีเจตนารมณ์สำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชน ซึ่งเป็นสังคมรากฐานมีความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นตามความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้รักษาการตาม พ.ร.บ. และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้ง และพัฒนากิจการของสภาองค์กรชุมชน

เจตนารมณ์และเป้าหมายสำคัญของสภาองค์กรชุมชน

สภาองค์กรชุมชน หมายถึง เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยคนในชุมชนท้องถิ่น และเพื่อคนในชุมชนท้องถิ่น เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าวประกอบด้วยตัวแทนของกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอนุรักษ์ป่าและกลุ่มกิจกรรมพัฒนาอื่นๆ ที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้รู้ภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำทางการได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชนท้องถิ่น สถาบันในท้องถิ่น (บ้าน วัด โรงเรียน) เข้ามาร่วมใช้เวทีพูดคุยเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน เป็นระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นที่มีมาตั้งแต่อดีตแล้ว

สภาองค์กรชุมชน จึงเปรียบเสมือนองค์กรของชุมชนฐานราก ที่เปิดพื้นที่/เปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถดูแลและจัดการตนเอง ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดภาพรวม แนวทางการพัฒนาชุมชนบูรณาการงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง เชื่อมโยงการทำงานระหว่างองค์กรชุมชนต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างมีทิศทาง มีพลัง และเป็นอิสระ ประสานให้เกิดการทำงานร่วมระหว่างองค์กรชุมชน กับหน่วยงาน/ภาคีการพัฒนาที่หลากหลาย

เพื่อให้นโยบายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้นสภาองค์กรชุมชน

หากชุมชนท้องถิ่นใด มีสภาองค์กรชุมชนตำบลเกิดขึ้น ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น ดังนี้

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น โดยการระดมพลังทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาชุมชนท้องถิ่น ด้วยคนในชุมชนของตนเองได้อย่างเข้มแข็ง และยั่งยืน

2. เกิดกลไกขององค์กรชุมชนที่จะเข้าไปหนุนเสริมการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3. ผนึกกำลังและประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาประเทศเพื่อให้ ดำเนินไปในทิศทางที่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน รวมทั้งสอดคล้องกับวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น

4. สนับสนุนให้เกิดการสร้างระบบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานที่แท้จริง ที่มากกว่าสิทธิการเลือกตั้ง โดยการ คืนอำนาจ ให้อิสระในการตัดสินใจและจัดการตนเองแก่คนในชุมชนท้องถิ่น

ดังนั้นการเกิดขึ้นของพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน จึงมีจุดมุ่งหมายและมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. สภาองค์กรชุมชนเป็นการเสริมสร้างองค์กรชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งเพื่อให้องค์กรชุมชนมีสถานภาพที่ชัดเจน ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ร่วมกับสถาบันต่างๆ ในท้องถิ่น

2. การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน ให้เป็นไปตามความพร้อมของชุมชนท้องถิ่น ตามธรรมชาติสอดคล้องกับวิถี วัฒนธรรมภูมิปัญญาของชุมชน และความเห็นพ้องต้องกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. สภาองค์กรชุมชน เน้นการดำเนินงานตามภารกิจหน้าที่ ที่ชุมชนสามารถดำเนินการได้ตามรัฐธรรมนูญ และ ไม่มีอำนาจทางกฎหมาย

4. การดำเนินการสำคัญของสภาองค์กรชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมความร่วมมือ และการเรียนรู้ร่วมกันของ สมาชิกองค์กรชุมกับสถาบันต่างๆ ในท้องถิ่น เช่น บ้าน วัด โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ส่วนราชการ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. ให้ความสำคัญกับสภาองค์กรชุมชนตำบล ส่งเสริมการเชื่อมโยงสภาองค์กรชุมชนตำบล ในระดับจังหวัด และระดับชาติ

เมื่อมีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลขึ้นแล้ว สิ่งที่ตำบลจะได้รับประโยชน์จากการจัดตั้งตาม พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน ได้แก่

1. ทำให้ชุมชนท้องถิ่น มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีเวทีกลางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เปิดพื้นที่ ให้กลุ่มกิจกรรมต่างๆ คนที่มีความตั้งใจทำสิ่งดีๆ เพื่อชุมชน หรือคนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนได้มาพูดคุย แลกเปลี่ยน สร้างสรรค์สิ่งดีๆ เพื่อชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน โดย พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชนจะช่วยสร้างการยอมรับ สถานะทางกฎหมายที่ชัดเจนขึ้น

2. ทำให้เกิดความร่วมมือและลดปัญหาความขัดแย้ง แบ่งฝ่ายในชุมชน เพราะสภาองค์กรชุมชนเป็น กระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการปรึกษาหารือของทุกฝ่ายร่วมกัน

3. ทำให้ชุมชนเกิดการจัดการความรู้เกี่ยวกับการจัดการตนเองที่เกิดจากการปฏิบัติจริง และเกิดการขยายผล ออกไปสู่วงกว้างอย่างเป็นกระบวนการ ทำให้เกิดประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง เพราะสภาองค์กรชุมชนมีกระบวนการ ประชาธิปไตยทางตรงที่ทำให้คน กลุ่มคน ต่างเข้ามาร่วมกัน

สภาองค์กรชุมชนจึงมีภารกิจที่สำคัญ คือ การสร้างความเข้มแข็งของสมาชิกและองค์กรชุมชน ในตำบลให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลอนุรักษ์ วัฒนธรรมภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติ

ของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อคิดเห็น กับโครงการต่างที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาระหน้าที่ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเรื่องของการให้ข้อมูล เสนอปัญหา ความต้องการ ตลอดจนแนวทางการพัฒนา แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปพิจารณา โดยไม่มีอำนาจที่จะไปดำเนินการใดๆ ที่ซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **การมีสภาองค์กรชุมชนจะส่งเสริมให้ให้กลุ่มองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน/ตำบลมีบทบาทในการช่วยกันทำงานพัฒนา ช่วยแบ่งเบาภาระและเกื้อหนุนการทำงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 500 ตำบล ที่มีการทำงานพัฒนาร่วมกันด้วยดีในรูปแบบ สภาองค์กรชุมชนที่มีทั้ง องค์กรชุมชน อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน วัด โรงเรียน มาร่วมด้วยช่วยกัน

การสนับสนุนของสถาบันฯ ในช่วงที่ผ่านมา

ในช่วงที่ผ่านมาสถาบันฯ ได้วางแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนงานตาม พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 โดยมุ่งเน้นให้เครือข่ายองค์กรชุมชนในระดับจังหวัดมีบทบาทสำคัญ เน้นการรวบรวมและรับรองข้อมูลชุมชนร่วมกันในเวทีระดับหมู่บ้าน/ตำบล เน้นให้สภาองค์กรชุมชนเป็นเวทีเชื่อมโยงงานพัฒนาด้านต่างๆ ของชุมชนในระดับตำบลและจังหวัด รวมถึงประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพัฒนาพื้นที่เรียนรู้สภาองค์กรชุมชนเพื่อการขยายผล สถาบันฯ ได้สนับสนุนให้เกิดกลไกการขับเคลื่อนงานระดับต่างๆ ทั้งในส่วนกลาง คณะทำงานขับเคลื่อนระดับภาค และระดับจังหวัด สนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมจัดตั้ง การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ พ.ร.บ. และวิธีการดำเนินงานในการจดแจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดทำสื่อตามวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น และภาคประชาสังคม การดำเนินการด้านกฎหมาย จัดทำประกาศหลักเกณฑ์การจดแจ้งจัดตั้ง ออกข้อบังคับว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนากิจการสภาองค์กรชุมชนตำบล และการจัดระบบสนับสนุนภายในรองรับทั้งในส่วนกลางและระดับภาค

โดยคณะทำงานขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนภาคต่างๆ ได้ช่วยกันส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล ในปี 2551 จำนวน 1,075 ตำบล และปี 2552 จำนวนกว่า 400 ตำบล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตำบลที่มีฐานงานพัฒนาเดิม แต่อย่างไรก็ตามการเกิดขึ้นของสภาองค์กรชุมชนดังกล่าวนั้น ส่วนที่สำคัญที่สุดคือการเห็นความสำคัญเพื่อให้องค์กรชุมชนมีการทำงานร่วมกันและเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น

สรุปผลการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล ในปี พ.ศ.2551 มีสภาองค์กรชุมชนตำบลที่ได้ทั่วประเทศรวม 1,075 ตำบล ครอบคลุมทุกจังหวัด จังหวัดที่มีการจัดตั้งมากที่สุดคือจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 32 ตำบล จังหวัดที่มีการจัดตั้งสภาฯน้อยที่สุดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน 7 ตำบล ค่าเฉลี่ยในการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลคิดเป็น 14 ตำบลต่อจังหวัด จำนวนชุมชนที่จดแจ้งเพื่อเข้าร่วมการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลรวมทั้งหมด 29,537 ชุมชน (กลุ่ม) ค่าเฉลี่ยจำนวนชุมชนที่จดแจ้ง 28 ชุมชนต่อตำบล

รายการ	เหนือ	อีสาน	ใต้	กลาง / ตต.	กทม./ ตอ.	ยอดรวม
1. จำนวนตำบล/เทศบาลทั้งหมดทั่วประเทศ	1,474	2,968	1,264	1,456	814	7,976 แห่ง
2. จำนวนสภาองค์กรชุมชนตำบลที่จัดตั้งแล้ว	198	324	190	223	140	1,075 แห่ง
3. จำนวนชุมชนที่จดแจ้ง (กลุ่ม)	8,173	8,644	3,316	4,983	4,421	29,537 กลุ่ม
4. จำนวนสมาชิกสภาองค์กรชุมชน (คน)	8,225	15,777	5,763	8,146	5,661	43,572 คน

แนวทางการขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชนตำบลในระยะต่อไป

มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของสภาองค์กรชุมชนตำบลที่จัดตั้งแล้วทั้ง 1,075 แห่ง เพื่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการงานพัฒนาใหม่ที่ชุมชนเป็นตัวตั้ง การพัฒนาการใช้ข้อมูล การจัดทำแผน และตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เกิดการเชื่อมโยงประเด็นการพัฒนาต่างๆ เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น รวมถึงเชื่อมโยงการขับเคลื่อนงานพัฒนาจากสภาองค์กรชุมชนตำบลสู่การพัฒนาระดับจังหวัด การประสานเชื่อมโยงกลไกการพัฒนาระดับจังหวัดกับที่ประชุมสภาองค์กรชุมชนตำบลระดับจังหวัด การขยายการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลในพื้นที่ที่สนใจและมีความพร้อม รวมทั้งศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ ควบคู่กับการขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชน การพัฒนาระบบข้อมูลทะเบียนกลาง การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในการส่งเสริมจัดตั้งและพัฒนากิจการสภาองค์กรชุมชน

ขบวนองค์กรชุมชน 16 จังหวัด ภาคกลางบนและตะวันตก กับการสานสร้างสภาองค์กรชุมชน

ภาคกลางตอนบนครอบคลุมพื้นที่ 9 จังหวัด ประกอบด้วย นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี สระบุรี ลพบุรี อยุธยา อ่างทอง สุพรรณบุรี ภาคตะวันตก ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด ประกอบด้วย นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นการแบ่งพื้นที่ตามความสอดคล้องของลักษณะพื้นที่ ประชากร และความสัมพันธ์ของงานขบวนองค์กรชุมชน โดยมีพื้นที่ตำบลจำนวน 1,456 ตำบล

คณะทำงานขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก กำหนดทิศทาง ยุทธศาสตร์ แนวทาง แผนปฏิบัติการในการส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาสภาองค์กรชุมชนตำบลในระดับต่างๆ ติดตาม หนุนเสริม เอื้ออำนวย การขับเคลื่อนงานของคณะทำงานขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชนระดับจังหวัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสานเชื่อมโยงการขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชนระหว่างกลไกการขับเคลื่อนงานทุกระดับ สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างขบวนองค์กรชุมชน หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคีการพัฒนา ในการขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชน

โดยในการส่งเสริมจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน ในปี 2551 ได้มีคณะทำงานขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนระดับภาค ซึ่งมีองค์ประกอบจากภาคี ผู้รู้ ผู้อาวุโส ผู้แทนขบวนองค์กรชุมชน รวมถึงที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ พอช. ภาค ร่วมกันเป็นคณะทำงานที่ช่วยในการสนับสนุนการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล และมีคณะทำงานส่งเสริมสภาองค์กรชุมชนระดับจังหวัด ที่มีองค์ประกอบจากผู้แทนพื้นที่จัดตั้งสภาองค์กรชุมชนประมาณ 70% ที่เหลือเป็นผู้แทน ศจพ. ปชช. และผู้แทนภาคี หน่วยงาน ช่วยในการสนับสนุนให้เกิดการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล ตรวจสอบเอกสาร และสนับสนุนข้อมูลการจัดตั้ง

โครงสร้างขบวนสภาองค์กรชุมชน ภาคกลางตอนบนและตะวันตก

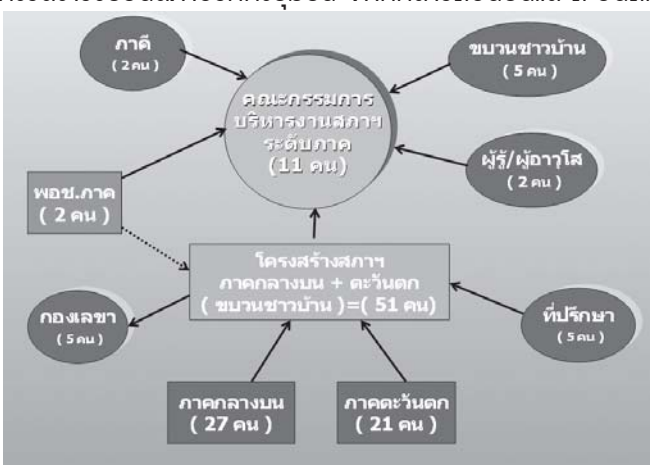

เป้าหมายการขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชน

เป้าหมายเชิงคุณภาพระดับจังหวัด

1. ที่ประชุมระดับจังหวัด เป็นตัวเชื่อมแผนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด อันมีที่มาจากแผนของแต่ละสภาองค์กรชุมชนตำบล สู่การเชื่อมโยงหน่วยงานของรัฐและส่วนภูมิภาค

2. ที่ประชุมระดับจังหวัด ต้องสนับสนุนให้เกิดกระบวนการรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและจังหวัด เพื่อส่งผ่านภาคีหน่วยงานต่างๆ เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาจังหวัดกับผู้ว่าราชการจังหวัด

3. ที่ประชุมระดับจังหวัดต้องเชื่อมโยงกับขบวนสภาองค์กรชุมชนระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการสื่อสารเผยแพร่ข่าวสารงานพัฒนาองค์กรชุมชนอย่างทั่วถึง

4. ที่ประชุมระดับจังหวัด เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด โดยการแลกเปลี่ยนปัญหาที่มาจากสภาองค์กรชุมชนตำบล

5. ผู้แทนเข้าร่วมประชุมระดับจังหวัดสามารถวิเคราะห์ ประเมิน พยากรณ์ สถานการณ์ ต่างๆ ที่กระทบต่อชุมชน ในจังหวัดของตนเองได้

6. ที่ประชุมระดับจังหวัดต้องสามารถสนับสนุนความเข้มแข็งขององค์กรในระดับตำบลให้เป็นต้นแบบระดับจังหวัด

7. กลไกและคณะทำงานในชุดต่างๆ ที่มาจากที่ประชุมระดับจังหวัดต้องมีกฎกติกาแบบธรรมาภิบาลและวัฒนธรรมองค์กรร่วมกัน

เป้าหมายเชิงคุณภาพระดับตำบล

1. สภาองค์กรชุมชนตำบล ต้องเป็นกลไกในการจัดทำข้อมูลศักยภาพพื้นที่ ข้อมูลองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนและภาคีพัฒนาต่างๆ ในตำบล

2. สภาองค์กรชุมชนตำบล ต้องมีคณะทำงานที่เป็นที่ยอมรับ และมีการวางแผนเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงและสนับสนุนการขับเคลื่อนงานตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน

3. แผนพัฒนาสภาองค์กรชุมชนต้องเป็นแผนพัฒนาที่จากระดับหมู่บ้าน ชุมชน

4. สภาองค์กรชุมชนตำบล สามารถประสานงานกับหน่วยงานของท้องถิ่น ท้องที่และรัฐในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างซึ่งกันและกัน

5. พัฒนายกระดับสภาองค์กรชุมชนตำบล ให้เคียงคู่การทำงาน การพัฒนาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. เทศบาล)

6. การดำเนินงานเน้นการสร้างระเบียบ ข้อตกลงร่วมกันสู่การเป็นธรรมาภิบาลหมู่บ้าน/ตำบล

7. สภาองค์กรชุมชนตำบลต้องมีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงเป็นระยะ

8. สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบล ต้องมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล (รู้เขา รู้เรา) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการทำงานในพื้นที่

9. แผนการทำงานที่เกิดจากสภาองค์กรชุมชน ต้องเป็นแผนในการแก้ไขปัญหา 3 ระดับ ได้แก่ การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง (เบื้องต้น) การร่วมกันแก้ไขปัญหาเป็นเครือข่าย หรือร่วมกับสภาองค์กรชุมชนตำบลใกล้เคียง และการให้หน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุน

10. สภาองค์กรชุมชนตำบล เน้นการดำเนินงานฟื้นฟูวิถีชีวตวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น

11. สภาองค์กรชุมชนตำบล ต้องมีการประชุมอย่างต่อเนื่องเป็นนิจ

ผลการส่งเสริมจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน

มีการจดแจ้งและจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล ในพื้นที่ภาคกลางตอนบนและตะวันตกจำนวน 223 ตำบล จาก 1,456 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 15.31 ของพื้นที่ทั้งหมด โดยจังหวัดที่มีสภาองค์กรชุมชนมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 31 แห่ง รองลงมาเป็นพระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง จำนวน 18 และ 17 แห่ง ตามลำดับ โดยเฉลี่ยประมาณ 14 แห่งต่อจังหวัด จำนวนองค์กรชุมชนที่จดแจ้งทั้งหมด 4,983 กลุ่ม โดยเฉลี่ยสภาองค์กรชุมชนตำบล มีกลุ่มที่จดแจ้ง จำนวน 22.35 กลุ่ม โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มองค์กรการเงิน รองลงมาเป็นกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มอาชีพ/วิสาหกิจ ตามกราฟที่แสดงด้านล่าง

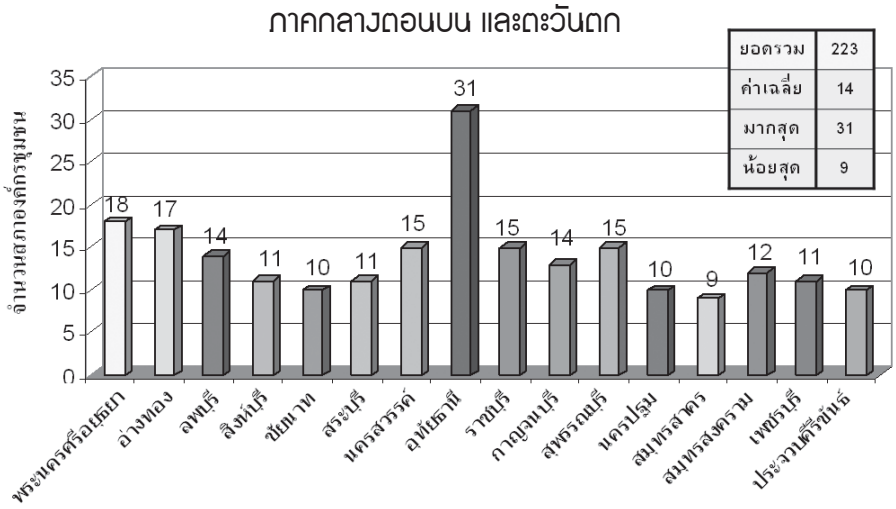

ภาคกลางตอนบนและตะวันตก มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนแล้วจำนวน 223 แห่ง จำนวนชุมชนที่จดแจ้งรวม 4,983 ชุมชน โดยเฉลี่ยมีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน 14 แห่งต่อจังหวัด ทั้งนี้จังหวัดอุทัยธานีมีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลมากที่สุด คือ 31 แห่ง

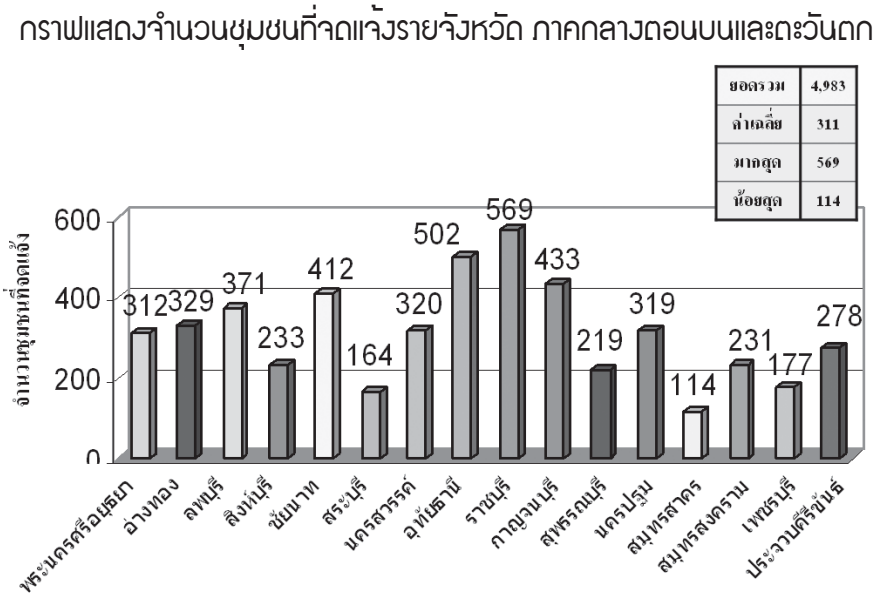

ผลการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบล

ซึ่งภายหลังการจดแจ้งและจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล ได้มีการประชุมของสภาองค์กรชุมชนตำบลไปแล้วทุกตำบล และในจำนวนนี้ได้มีการประชุมกันอย่างต่อเนื่อง 106 ตำบล หรือ คิดเป็นร้อยละ 47.53 มีการวางกติการ่วมกันในการทำงานสภาองค์กรชุมชน 104 ตำบล และแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจนใน 92 ตำบล การดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบล ส่วนมากจะเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งข้อมูลองค์กร ปัญหา ศักยภาพของพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกัน ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ บทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาตำบล การวิเคราะห์ถึงปัญหาเกี่ยวกับรายได้รายจ่ายในครัวเรือน การประกอบอาชีพ ปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด ที่ดินทำกิน ค่าครองชีพ แหล่งน้ำ ฯลฯ

นอกจากการนำข้อมูลที่มีอยู่ในชุมชนมาวิเคราะห์ถึงปัญหาแล้ว ยังมีการนำเรื่องงานพัฒนาที่มีอยู่ในพื้นที่มาหารือร่วมกันในเวทีสภาในพื้นที่ 106 ตำบล หรือคิดเป็นร้อยละ 57.30 เช่น การพัฒนากลุ่มอาชีพ การปลูกผักสวนครัว การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เกษตรปลอดสารพิษ การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาผู้นำ และการเชื่อมโยงประเด็นการพัฒนาที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายให้มาหารือร่วมกันที่ ตำบลพระยาบันลือ จังหวัดอยุธยา การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมอาชีพ ที่ตำบลเสาธง จังหวัดอยุธยา การประมวลปัญหาที่มีอยู่ในชุมและพัฒนาและแผนการพัฒนาสวัสดิการชุมชนเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ตำบลวังกระแจะ จังหวัดกาญจนบุรี การเชื่อมโยงกับวิถีวัฒนธรรมเดิมที่เป็นอยู่ได้แก่ ตำบลหัวสำโรง จังหวัดลพบุรี การเชื่อมโยงกับสภาเยาวชนและคณะทำงานฟื้นฟูวิถีชีวิตชุมชน ที่ตำบลห้วยกรด จังหวัดชัยนาท เป็นต้น

หลังจากการประชุมจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนไปแล้ว ได้มีการประสานและสนับสนุนที่เชื่อมโยงการทำงาน ได้แก่การสนับสนุนให้เกิดสภาหมู่บ้านเพื่อเชื่อมโยงกับการทำงานกับ "**คณะกรรมการหมู่บ้าน**" ช่วยในการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแล้วใน 115 ตำบลหรือคิดเป็นร้อยละ 62.16 ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยงานแล้วยังนำไปสู่การจัดทำแผนในระดับตำบลโดยมีนายก อบต. และผู้ทรงคุณวุฒิมาดำเนินการในฐานะที่ปรึกษาในพื้นที่ ตำบลวังน้ำลัด อำเภอไพสาลี จังหวัดนครสวรรค์ ตำบลห้วยกรด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท เป็นต้น มีการหนุนช่วยกลุ่มชุมชน ให้เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มชุมชนด้วยกัน ในพื้นที่ 103 ตำบล หรือคิดเป็นร้อยละ 55.68 ได้แก่ การสร้างความเข้าใจ และประโยชน์ของสภาองค์กรชุมชน ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร หรือการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มแก้ไขปัญหาของตำบล เช่น ตำบลไผ่จำศิล อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เป็นต้น มีการประสานการทำงานร่วมกับสภาองค์กรชุมชนตำบลอื่นๆ ใน 98 ตำบล โดยที่จังหวัดลพบุรี สภาองค์กรชุมชนตำบลทั้งหมด 14 ตำบล ได้มีจัดเวทีสานเสวนาภายใต้หัวข้อ ภัยพิบัติและกองทุนสวัสดิการ ยุติความรุนแรงแสวงสันติด้วยการสานเสวนา เป็นต้น และนอกจากการประสานการทำงานร่วมกับสภาองค์กรชุมชนแล้ว สภาองค์กรชุมชนตำบลจำนวน 116 ตำบล หรือคิดเป็นร้อยละ 62.70 ได้มีการประสานการทำงานกับที่ประชุมสภาระดับจังหวัด ศจพ.ปชช.จังหวัด และ เครือข่ายจังหวัดอื่นๆ ในการประชุมระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบลสระบุรี ในเรื่องการขยายการจดแจ้งและจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน การประชุมจัดทำแผนจังหวัด

ในส่วนของการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องนั้น จากการที่สภาองค์กรชุมชนจะมีการสนับสนุนให้เกิดสภาหมู่บ้านในพื้นที่ 115 ตำบลแล้ว ยังได้มีการประสานการทำงานร่วมกับ คณะกรรมการหมู่บ้านตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ใหม่ในพื้นที่ 80 ตำบล หรือคิดเป็นร้อยละ 43.24 โดยการประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางความร่วมมือ ในพื้นที่เทศบาลตำบลห้วยกาด อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท มีการประสานการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว 131 ตำบล หรือคิดเป็นร้อยละ 70.81 ซึ่งในจังหวัดอุทัยธานีสภาองค์กรชุมชนตำบลสามารถเชื่อมโยงการทำงานกับ อปท. ได้ถึง 25 ตำบล จาก 31 ตำบล ส่วนมากจะเป็นเรื่องการประสานขอใช้สถานที่ประชุม/ปรึกษาหารือ การอุดหนุนแบบสมทบสามฝ่ายในเรื่องสวัสดิการชุมชน โดยในตำบลท่าโพ อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี สามารถประสานการทำงานเรื่องสวัสดิการ

ชุมชน จนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. แล้ว แต่ในหลายพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานีอยู่ระหว่างรอคำตอบ นอกจากนี้ยังมีการประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคีอื่นๆ ใน 87 ตำบล โดยที่ ตำบลคลองวัว อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ได้มีการทำงานร่วมกับ พัฒนาการอำเภอ สถาบันการศึกษา พัฒนาชุมชน เกษตร กศน. สสว. ปปส. พมจ. โดยใช้สภาองค์กรชุมชนเป็นตัวเคลื่อน

ด้านการจัดการตนเอง พบว่ามีสภาองค์กรชุมชนตำบลมีที่ทำงานหรือที่ประชุมเป็นที่รับรู้กันทั่วไป จำนวน 113 ตำบล โดยส่วนมากจะใช้พื้นที่ลานกว้างหน้าบ้านกำนัน (ตำบลสว่างอารมย์ จ.อุทัย) ศูนย์ข้อมูลตำบล อบต. หรือพื้นที่สาธารณะประโยชน์อื่นๆ มีการกำหนดวันนัดประชุมที่ชัดเจนเป็นประจำทุกเดือน จำนวน 91 ตำบล โดยส่วนใหญ่กำหนดไว้เดือนละครั้ง หรือสองเดือน/ครั้ง ทุกวันที่ 15 หรือ 25 ของทุกเดือน นอกจากนี้ ยังได้มีการไปร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหมู่บ้านต่าง ๆ แล้ว 23 ตำบล เช่น ที่ตำบลทุ่งหลวง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ได้มีการประชุมสรรจรในทุกพื้นที่ 16 หมู่บ้าน

จากการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาของสภาองค์กรชุมชนตำบล พบว่า ปัญหาและข้อติดขัดการทำงานที่เกิดขึ้นส่วนมากจะเป็นเรื่องที่ คณะกรรมการบางส่วนยังไม่เข้าใจในสาระสำคัญของ สภาองค์กรชุมชนอย่างแท้จริง การขาดแคลนงบประมาณสำหรับการประชุมและปรึกษาหารือร่วมกัน แต่ชุมชนก็มีความพยามในการแก้ไขปัญหา เช่น มีอาหารมารับประทานกันเอง

ผลการดำเนินงานของที่ประชุมระดับจังหวัดฯ

ภายหลังที่สภาองค์กรชุมชนตำบล ได้จัดตั้งแล้ว มีการส่งผู้แทนมาร่วมประชุมระดับจังหวัดๆ ละ 2 คน เพื่อเข้าร่วมประชุมระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล ซึ่งจากการติดตามสนับสนุนของคณะอนุกรรมการประสานงานภาค และสำนักงานปฏิบัติการภาค พบว่าได้มีการจัดประชุมกันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการประชุมอย่างไม่เป็นทางการเฉพาะทีมทำงานเพิ่มเติมด้วย โดยผลที่เกิดเป็นรูปธรรมการประชุมของระดับจังหวัด คือ

1. การติดตามเอกสารในการทำประวัติข้อมูลผู้นำสภาองค์กรชุมชน
2. การติดตามและหการสนับสนุนการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลของแต่ละพื้นที่
3. การสนับสนุนการพัฒนาและส่งเสริมสภาองค์กรชุมชนในพื้นที่เก่า และ การขยายพื้นที่ใหม่ในการจดแจ้งและจัดตั้ง
4. การกำหนดแผนงานร่วมกับ ศจพ.ปชช.จังหวัด ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

การหนุนเสริมการทำงานของสภาองค์กรชุมชนตำบล ได้มีการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างกลไกการทำงานเดิม เช่น ศจพ.ปชช. ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนจังหวัด ฯลฯ กับที่ประชุมระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบลไปแล้ว จำนวน 12 จังหวัด หรือคิดเป็นร้อยละ 75 ได้มีการเชื่อมโยงประเด็นงานพัฒนาด้านต่าง ๆ ของเครือข่ายงานประเด็นกับสภาองค์กรชุมชนตำบล โดยการให้เครือข่ายงานประเด็นไปหนุนเสริมการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลในพื้นที่ที่มีงานประเด็นที่สามารถเชื่อมโยงกันได้แล้ว ได้แก่ ประเด็นสวัสดิการชุมชน จำนวน 7 จังหวัด แผนแม่บทชุมชน 3 จังหวัด เป็นต้น โดยจังหวัดอุทัยธานีได้มีประสานกับ สสส. ในการจัดอบรมเรื่องการทำบัญชีให้กับสภาองค์กรชุมชน 11 ตำบล หรือที่จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ใช้เวทีการประชุมเป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงประเด็นงานพัฒนาต่างๆ จากตำบลสู่จังหวัด มีการใช้สภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นเวทีการขับเคลื่อนงานประเด็นต่างๆ ในตำบล เพื่อเชื่อมโยงสู่แผนสภาองค์กรชุมชนตำบลระดับจังหวัด และสภาพัฒนาการเมือง 13 จังหวัด และ

นอกจากนี้ ยังมีการประสานการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดใน 5 จังหวัด ทั้งในเรื่องของสถานที่ประชุม แผนการทำงานของ อบจ. ที่จังหวัดอ่างทอง กาญจนบุรี และนครสวรรค์ มีการประสานงานกับผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหน่วยงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนจังหวัดแล้วจำนวน 13 จังหวัด หรือร้อยละ 81.25 และ

มีการประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ได้แก่ พมจ. พัฒนาชุมชน วัฒนธรรมจังหวัด กศน. สสส. ปปส. สปสช. พอช. ใน 11 จังหวัด โดยในจังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการประสานการทำงานกับ สถาบันการศึกษาในการวิจัยสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีการผลิต จังหวัดเพชรบุรี ได้ประสานงานกับ ธกส. เรื่องการฟื้นฟูเกษตรกร หรือที่จังหวัดอุทัยธานีได้ประสานกับ สสส. ดำเนินโครงการในการแก้ไขปัญหาสารพิษในเลือดและให้เกษตรปลอดภัย เป็นต้น ฯ

สำหรับ การบริหารจัดการตัวเองในระดับจังหวัด ได้มีการจัดทีมคนทำงาน/ผู้รับผิดชอบงานต่างๆ แล้วจำนวน 15 จังหวัด หรือร้อยละ 93.75 มีการจัดการงบประมาณทำงานในระดับจังหวัดแล้วจำนวน 13 จังหวัด หรือร้อยละ 81 ซึ่งใช้งบประมาณจาก สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองและงบประมาณจาก พอช. ในเบื้องต้น มีการจัดระบบข้อมูลการทำงานแล้วจำนวน 11 จังหวัด หรือร้อยละ 68.75 และมีการวางแผนการทำงานในระดับจังหวัดแล้วจำนวน 14 จังหวัด หรือร้อยละ 87.50 โดยส่วนมากจะมีการประชุมเดือนละ 2 ครั้ง เป็นต้น

จากการดำเนินงานของการประชุมระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล พบว่า ปัญหาข้อติดขัดในการดำเนินงาน ส่วนมากจะเป็นในเรื่องความไม่เข้าใจถึงบทบาทและภารกิจของสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตามกฎหมายเท่าที่ควร ไม่เข้าใจในเรื่องความสำคัญของสภาฯ การขยายผลการดำเนินงานจากพื้นที่เดิมสู่พื้นที่ใหม่จะทำอย่างไร และที่สำคัญที่สุดคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นส่วนน้อยมากที่จะให้การยอมรับในสภาองค์กรชุมชน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ได้กล่าวมานั้นไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานต่อไปของสภาองค์กรชุมชน โดยทิศทางข้างหน้าที่สภาองค์กรชุนจะเคลื่อนงานต่อ ได้แก่

1. สร้างความเข้าใจบทบาทและภารกิจสภาองค์กรชุมชนตามกฎหมาย
2. จัดระบบฐานข้อมูลสภาองค์กรชุมชน
3. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และ แผนปฏิบัติการพัฒนาสภาองค์กรชุมชนตำบล
4. การหนุนเสริมการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลให้เต็มพื้นที่
5. การสร้างทีมวิทยากรที่มีความสามารถในการเผยแพร่ และ สื่อสาร
6. การเชื่อมประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง
7. พัฒนาพื้นที่รูปธรรมให้เป็นต้นแบบในการขยายผล

ทิศทางแนวทางการขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชนในระดับภาค

กล่าวโดยภาพรวม ภายหลังจากการประชุมระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนคราวแรกเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2551 ที่ผ่านมา ขบวนองค์กรชุมชนและสำนักงานปฏิบัติการภาคกลางตอนบนและ ได้มีการจัดประชุมร่วมกับคณะประสานงานองค์กรชุมชนภาค (คปอ.ภาค) เพื่อร่วมกันดำเนินงาน และภายหลังจากการประชุมระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล ครั้งที่ 1 วันที่ 15 มกราคม 2552 ได้มีมติและกติกาที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล ว่าด้วย การดำเนินการของที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล พ.ศ.2552 ข้อ 19 ให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการประสานงานสภาองค์กรชุมชนตำบลประจำภูมิภาค ภาคกลางตอนบนและตะวันตก ดังนี้

1)	นายธัมมสัญญ์	อุ่มเอิม	ประธานอนุกรรมการ
2)	นายสุชาย	ผดุงกรรจ์	รองประธานอนุกรรมการ
3)	นายชิษณุ	เชิดชูสุวรรณ	อนุกรรมการ
4)	นางปราณี	จันทรวร	อนุกรรมการ
5)	นายแนบ	ภู่ดำรง	อนุกรรมการ
6)	นายภิญโญ	ตั้งมั่น	อนุกรรมการ

7)	ส.อ.บุญรอด	อ่อนเงิน	อนุกรรมการ
8)	นายจิรภัทร	กลิ่นลอง	อนุกรรมการ
9)	นายตี๋	ตรัยรัตนแสงมณี	อนุกรรมการ
10)	นายประทีป	วิเศษศรี	อนุกรรมการ
11)	นางสุณี	โพธิ์ผ่อง	อนุกรรมการ
12)	นายพลวริศ	วรรณะ	อนุกรรมการ
13)	นายวิฑูรย์	ศรีเกษม	อนุกรรมการ
14)	นายกิตติศัพท์	สระทองหน	อนุกรรมการ
15)	นายสมฤทธิ์	วงษ์สวัสดิ์	อนุกรรมการ
16)	นายนิพนธ์	คำแถม	อนุกรรมการ
17)	นายบุญยืน	วิเศษสมบัติ	อนุกรรมการ
18)	นายวรพงษ์	ชอบชื่น	อนุกรรมการ
19)	นางสาวอุษา	เทียนทอง	อนุกรรมการและเลขานุการ
20)	ผู้จัดการสำนักงานปฏิบัติการภาค		เลขานุการคณะอนุกรรมการ

โดยคณะอนุกรรมการประสานงานสภาองค์กรชุมชนตำบล มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ประสานความร่วมมือระหว่างที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบลภายในภูมิภาค ให้เกิดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน

2. ประมวลข้อมูลประเด็นปัญหาที่ประชาชนในจังหวัดต่างๆประสบ และแนวทางแก้ไขในระดับภูมิภาค เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการ

3. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคีการพัฒนาในระดับภูมิภาค

4. ดำเนินอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมาย

5. รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงการทำงานกับสภาพัฒนาการเมือง โดยได้มีการเสนอรายชื่อผู้ที่จะเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งทางการเมือง ของสภาพัฒนาการเมือง จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากพื้นที่กลุ่มจังหวัดแล้วดังนี้

1. ผศ.จินตนา เวชมี
2. นายพรมมา สุวรรณศรี
3. ผศ.พิชัย เพ็ชรรักษ์
4. นายธัมมสัญญ์ อุ่มเอิบ
5. ผศ.มนู อุดมเวช

ทิศทางการดำเนินงานในระยะต่อไป

1. วิเคราะห์ตำบล เพื่อทำต้นแบบขยายผลการทำงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลเชิงกิจกรรม ที่ต่อเนื่องจากการจดแจ้งและจัดตั้ง

2. ประชุมแกนนำสภาองค์กรชุมชนระดับภาค เพื่อจัดทำแผนการทำงานของสภาองค์กรชุมชน และการเชื่อมโยงการทำงานกับสภาพัฒนาการเมือง

3. เชื่อมโยงการทำงานของที่ประชุมระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล และขบวนจังหวัดต่างๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด

พลังสวัสดิการชุมชน ภาคกลางตอนบนและตะวันตก

ก้าวย่างจากการจัดสวัสดิการดูแลผู้นำ สู่การจัดสวัสดิการชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชน : ขบวนองค์กรชุมชนกับจัดระบบดูแล ช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน

จากแนวคิดและความพยายามของขบวนองค์กรชุมชนในการที่จะจัดสวัสดิการดูแลผู้นำที่ ทำงานร่วมกันของคณะทำงานทุกระดับ จาการทบทวน สรุปบทเรียนการจัดสวัสดิการผู้นำพบว่าการจัดกองทุนสวัสดิการที่มีระบบการบริหารจัดการรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลาง ทำให้มีภาระการบริหารจัดการสูงและไม่สามารถดูแลกันได้อย่างทั่วถึง และได้ข้อสรุปร่วมกันว่าแท้จริงแล้วการจัดสวัสดิการควรจะมีฐานอยู่ที่ชุมชน เริ่มจากสิ่งเล็กๆ ที่ทำอยู่ และการช่วยเหลือคนในชุมชนอย่างไม่เกิดความแบ่งแยก และใช้กองทุนเป็นเงื่อนไขให้เกิดการพัฒนาด้านอื่นๆ

หัวใจสำคัญของสวัสดิการชุมชน คือ การสร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชน และการทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เกิดระบบการช่วยเหลือดูแลกัน รวมทั้งทำให้เกิดการฟื้นฟูวิถีชีวิต ธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า เพื่อให้เป็นฐานในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และรูปแบบการดูแลกันของคนในชุมชนจะต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ **"ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี"** ในการพัฒนาให้เกิดระบบสวัสดิการชุมชนโดยขบวนองค์กรชุมชนได้ใช้การตั้งกองทุนสวัสดิการระดับตำบลเป็นเครื่องมือ ที่จะทำให้เกิดระบบการดูแลซึ่งกัน การดูแลธรรมชาติ ทรัพยากรท้องถิ่น และการขยายฐานไปสู่การทำกิจกรรมด้านอื่นๆ โดยคนในชุมชนจะต้องร่วมกันสมทบกองทุนสวัสดิการ และการประสานเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนกองทุนสวัสดิการของชุมชนตำบล

สร้างหลักประกันความมั่นคงของชาวบ้าน(สวัสดิการชาวบ้าน)
โดยกระบวนการ ฟื้นฟูระบบทุนทางสังคมของชุมชน

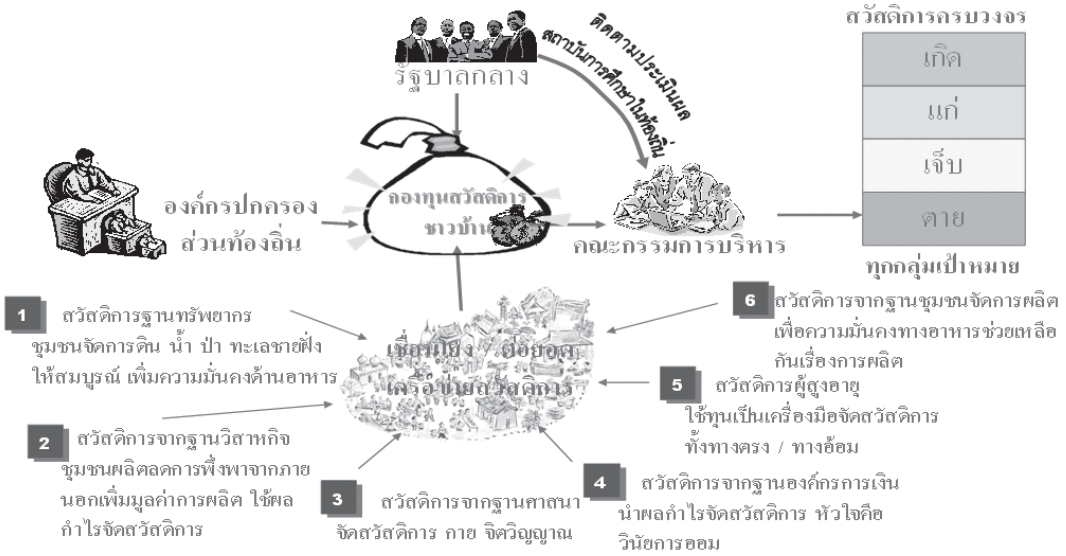

ประเภทสวัสดิการชุมชน

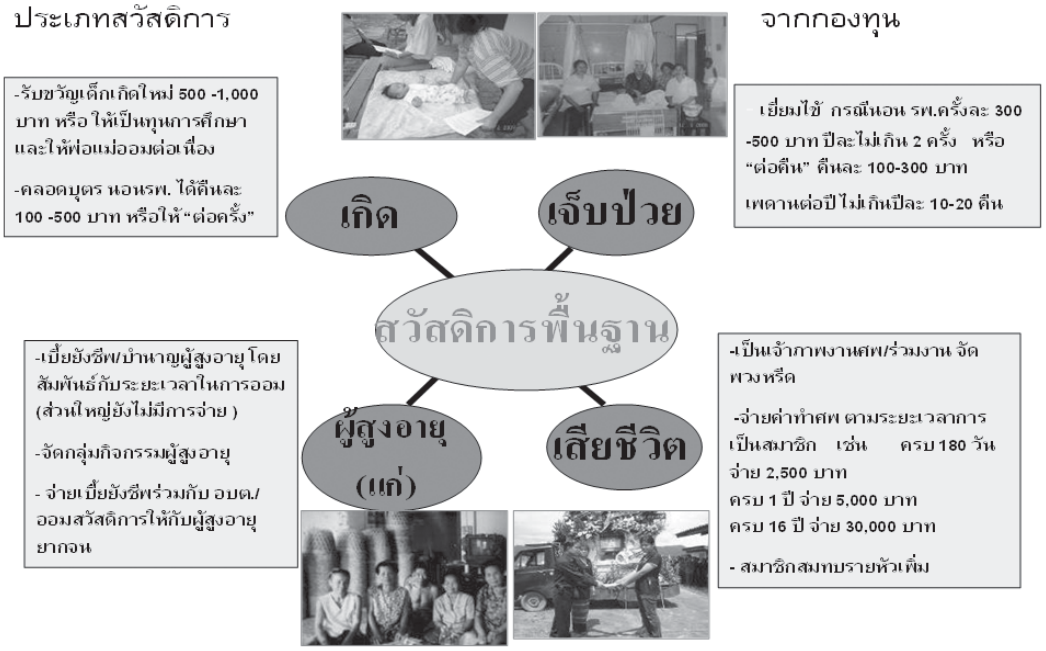

การพัฒนาสวัสดิการชุมชน เป็นหนึ่งประเด็นงานพัฒนาที่ขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางและตะวันตกร่วมกับขับเคลื่อนและขยายพื้นที่ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา[1]

ช่วงแรก "ก่อเกิด" ปี พ.ศ. 2548 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ร่วมกับขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดต่างๆ ได้สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ครูเพื่อเป็นต้นแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนในภาคกลางบนและตะวันตกจำนวน 2 ตำบลๆละ 100,000 บาท สมาชิกออมสมทบกองทุนวันละ 1 บาท ได้แก่ 1) ตำบลประดู่ยืน อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี 2) ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี นอกจากนี้ยังมีการจัดงานมหกรรมสวัสดิการชาวบ้าน เมื่อวันที่ 29-30 มิถุนายน 2548 ณ ตำบลประดู่ยืน จังหวัดอุทัยธานี เพื่อเป็นเวทีสร้างความเข้าใจและเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดสวัสดิการชุมชน ร่วมกับภาคีพัฒนาในท้องถิ่น เช่น พมจ./อบต./อบจ. ถือเป็นการกระตุ้นและการจุดประกายความคิดสวัสดิการชุมชนได้อย่างกว้างขวางและเริ่มมีการขับเคลื่อนงานในแต่ละพื้นที่

ช่วงที่สอง "ย่างก้าว" ปี พ.ศ. 2549 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สนับสนุนงบประมาณ ให้มีการขยายผลตำบลสวัสดิการชุมชน จำนวน 34 ตำบลๆละ 100,000 บาท แบ่งเป็นภาคกลางบน 17 ตำบล ภาคตะวันตก 17 ตำบล กลไกในการขับเคลื่อนเพื่อขยายผลสวัสดิการชุมชนคือคณะทำงานสวัสดิการระดับภาค มีองค์ประกอบมาจากแกนนำตำบลขยายผลตำบลละ 1 คน เข้ามาร่วมกันเป็นคณะทำงานสวัสดิการชุมชนระดับภาค คณะทำงานสวัสดิการชุมชนระดับภาคมีบทบาทหน้าที่ในการ ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม โดยจะมีการประชุมกันเดือนละ 1 ครั้งเพื่อติดตามความคืบหน้า แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงาน ติดตามความคืบหน้าการดำเนินงาน ในช่วงนี้เองเป็นช่วงที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายตำบลสวัสดิการชุมชนอย่างกว้างขวางและเริ่มมีการเชื่อมโยงานประเด็นสวัสดิการชุมชน และกลไกคณะทำงานสวัสดิการชุมชนบูรณาการเข้ากับการเคลื่อนงานของกลไกขบวนองค์กรชุมชนจังหวัด

ช่วงที่สาม "เติบโต" ปี พ.ศ. 2550 มีการเชื่อมโยงกลไกคณะทำงานสวัสดิการระดับภาคกับกลไกขบวนองค์กรชุมชนจังหวัด และปรับเปลี่ยนชื่อมาเป็น ศตจ.ปชช.แต่ละจังหวัด(ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนภาคประชาชน) เป็นกลไกที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการและสามารถเชื่อมโยงกับระดับนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาล ศตจ. ปชช. ทำหน้าที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนและขยายผลสวัสดิการ

ชุมชน จำนวน 386 ตำบล แบ่งเป็น ภาคกลางตอนบนจำนวน 339 ตำบล ภาคตะวันตก 157 ตำบล และได้รับงบประมาณสนับสนุนเพื่อการเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนจังหวัดละ 700,000 บาท มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันว่าจะมีการขยายให้เกิดกองทุนสวัสดิการตำบลครอบคลุมทั้งจังหวัดภายในระยะเวลา 3 ปี

ช่วงที่สี่ "แตกหน่อขยายผล" ปี พ.ศ. 2551 งานสวัสดิการชุมชนสามารถเชื่อมโยงกับนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจน ได้ออย่างมีรูปธรรม จึงทำให้มีการขยายผลสู่พื้นที่ตำบลใหม่อย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง โดยกลไกขบวนองค์กรชุมชนระดับจังหวัด ศตจ.ปชช.จังหวัด ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น ศจพ.ปชช. (ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาชนบทตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคประชาชน)จังหวัดเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงระดับนโยบาย (แต่องค์ประกอบของคนทำงานยังเป็นคณะทำงานชุดเดิม) มีการขยายพื้นที่ตำบลสวัสดิการเพิ่มอีกจำนวน 496 ตำบล แบ่งเป็นภาคกลางตอนบน 339 ตำบล ภาคตะวันตก 157 ตำบล บทเรียนและประสบการณ์การสนับสนุนให้เกิดกองทุนสวัสดิการตำบลทสามารถขยายพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วและสามารถเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นในการหนุนเสริมและพัฒนากองทุนสวัสดิการตำบล เช่น อบต./อบจ./พมจ./ศพส/สสว. และเป็นช่วงที่งานสวัสดิการชุมชนได้รับการยอมรับตามกฎหมาย พ.ร.บ. สวัสดิการสังคม โดยมีการเพิ่มให้องค์กรชุมชนเป็นองค์กรที่สามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากในการจัดสวัสดิการสังคมจาก พมจ.ได้

ตารางแสดงการขยายพื้นที่การจัดสวัสดิการชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก

ปี พ.ศ.	จำนวนพื้นที่ (รวม)		
	ภาคกลางตอนบน	ภาคตะวันตก	รวม
2549	17	17	34
2550	276	110	386
2551	339	157	496
รวม	632	284	916

บทบาทขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดในการขับเคลื่อนงานสวัสดการชุมชน

1. กำหนดทิศทางและแผนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในแต่ละจังหวัด
2. เวทีจุดประกายระดับจังหวัด และเวทีทำความเข้าใจพื้นที่เชิงลึก
3. จัดเวทีพัฒนาศักยภาพแกนนำ/การอบรมพัฒนาระบบข้อมูล/เวทีพัฒนาศักยภาพกองเลขา
4. การประสานงานและบูรณาการงบประมาณร่วมกับภาคี
5. การเชื่อมโยงกับประเด็นงานอื่นๆ เช่น องค์การเงิน แผนแม่บทชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ งานรับรองสถานภาพฯ บ้านมั่นคงและที่ดินทำกิน งานฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น เครือข่ายขบวนผู้หญิง
6. พัฒนาพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้สวัสดิการชุมชน (ปี 2550 : จำนวน 42 ตำบล)
7. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น จำนวน 615 พื้นที่

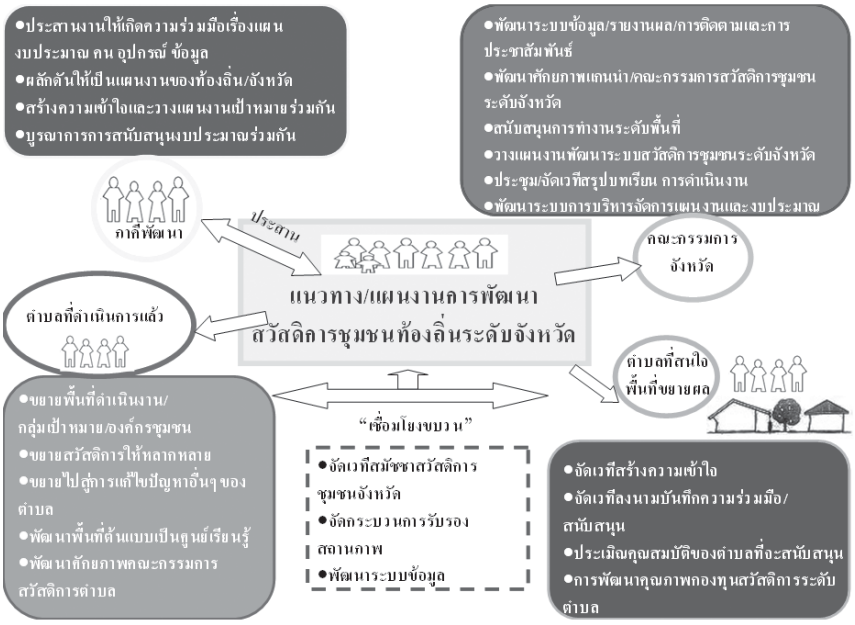

บทเรียนการเชื่อมโยงประสานหน่วยงานภาคหนุนเสริมสวัสดิการชุมชน

การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดสวัสดิการชุมชนตำบลในแต่ละจังหวัดมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สามารถให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการตำบลได้ เช่น พมจ./อบจ./ อบต./ มีบทเรียนการประสานเชื่อมโยงภาคีดังนี้

- การเชื่อมโยงกับพมจ.ของแต่ละจังหวัด และสามารถมีการบูรณาการงบประมาณร่วมกันในส่วนของการจัดเวทีทำความเข้าใจและการสมทบงบประมาณบางส่วนลงพื้นที่ จังหวัดสามารถเชื่อมโยงกับพมจ. ที่ชัดเจน ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี อุทัยธานี นครปฐม กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และสมุทรสาคร นอกจากมีการบูรณาการเรื่องงบประมาณแล้วยังมีการเชิญ พมจ. ร่วมเป็นคณะทำงานและที่ปรึกษาของแต่ละจังหวัด
- การเชื่อมโยงกับองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ของภาคเป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานและกองทุนระดับตำบล ซึ่งอาจมีลักษณะแตกต่างกันไป บางพื้นที่อบต.เป็นคณะทำงานและที่ปรึกษา บางพื้นที่สามารถเชื่อมโยงกันและสามารถบรรจุข้าแผนพัฒนาตำบลและมีการสมทบงบประมาณให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชน เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งสมอ กองทุนสวัสดิการชุมชนหนองประดู่ เป็นต้น
- การเชื่อมโยงกับ สกว. ส่วนใหญ่เป็นการเชื่อมโยงกันในส่วนของการทำงานวิจัยท้องถิ่น และการสรุปเป็นชุดองค์ความรู้ จังหวัดที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ จังหวัดสมุทรสงคราม
- การเชื่อมโยงงานสวัสดิการชุมชนกับงานสาธารณสุข ส่วนใหญ่เป็นในส่วนของการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ ซึ่งความสัมพันธ์กับกองทุนสวัสดิการชุมชน คือ ฐานที่มาและการเคลื่อนงานของกองทุนที่มีฐานการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรด้านสาธารณสุขที่มีอยู่ในชุมชน เช่น การใช้ฐานของเครือข่าย อสม. และผู้สูงอายุ ที่มีอยู่ในตำบล กรณีตัวอย่าง กองทุนสวัสดิการชุมชนท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี นอกจากการใช้ฐาน อสม. ในการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนของตำบลตนเองแล้ว ยังสามารถเชื่อมร้อยกันได้ทั้งอำเภอ และกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลด่านมะขามเตี้ย ที่ใช้ฐานผู้สูงอายุขยายฐานการจัดสวัสดิการชุมชนไปยังพื้นที่ตำบลข้างเคียงได้ทั้งอำเภอ

ตารางแสดงข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชน ปี 2548 - 2552

ภาค	จำนวนกองทุน	จำนวนหมู่บ้าน		สมาชิก		จำนวนเงินกองทุนของชุมชน		การสมทบเงินกองทุน(บาท)		
		ทั้งหมด	เข้าร่วม	ก่อตั้ง	ปัจจุบัน	ก่อตั้ง	กองทุน	อปท.	พอช.	อื่น ๆ
กลางตอนบนและตะวันตก	515	12,589	4,307	12,446	136,602	1,770,310	64,444,169	8,721,112	22,875,881	7,625,305
รวมทั้งหมด	**515**	**12,589**	**4,307**	**12,446**	**136,602**	**1,770,310**	**64,444,169**	**8,721,112**	**22,875,881**	**7,625,305**

หมายเหตุ ข้อมูลเงินออมสมทบของสมาชิก และเงินสมทบจากแหล่งอื่นๆ อาจมีความคลาดเคลื่อน เนื่องจากบางกองทุนไม่ได้แจกแจงข้อมูลแยกแหล่งเงินทุนสมทบมาให้ จะแจ้งแต่จำนวนเงินกองทุนสวัสดิการ จำนวนเงินที่ อบต. และ พอช. สมทบให้เท่านั้น

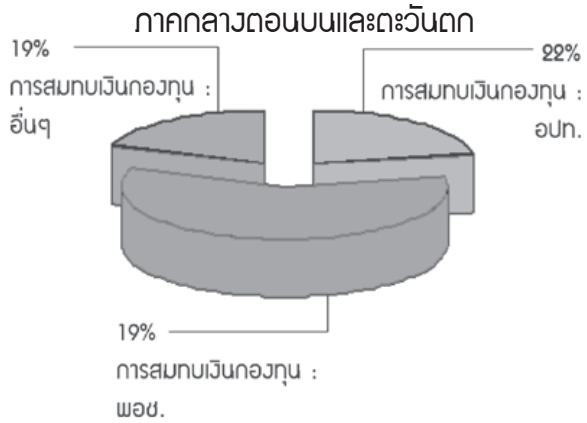

ผลที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชน

การจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นนอกจากจะส่งผลทำให้เกิดการช่วยเหลือดูแลกันของคนในชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิกที่ได้รับสวัสดิการชุมชนจำนวน 136,602 คน และกลุ่มคนด้อยโอกาสที่ไม่ใช่สมาชิกของกองทุน เกิดการระดมเงินทุนชุมชนเพื่อเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน 64,444,169 บาท ยังทำให้เกิดการเชื่อมโยงคนในชุมชนท้องถิ่น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์และเกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการเชื่อมโยงงานสวัสดิการชุมชนสู่การพัฒนาด้านอื่นๆ อาทิเช่น การพัฒนาอาชีพและรายได้ การบูรณาการทุนชุมชน นอกจากนี้ในระดับนโยบายกองทุนสวัสดิการยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐโดยช่องทางของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) นอกจากนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนยังได้รับการยอมรับทางกฎหมาย พ.ร.บ. สวัสดิการสังคมมีการเพิ่มเติมให้องค์กรชุมชนเป็นองค์กรที่สามารถไดรับการสนับสนุน

ส่วนด้านการพัฒนากลไกการทำงานได้ส่งผลให้เกิด กลไกการดำเนินงานของขบวนสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วยกลไกการดำเนินงาน/คณะกรรมการ 4 ระดับ ได้แก่ ระดับพื้นที่/ตำบล ระดับจังหวัด ระดับภาค และมีตัวแทนจากภาคเข้ามาเป็นระดับชาติ

1. **คณะกรรมการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับพื้นที่/ตำบล**

มีองค์ประกอบจาก ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มองค์กรในตำบลที่มีความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาความเข้มแข็งกองทุนสวัสดิการชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน ประสานการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนและขยายผลการจัดสวัสดิการชุมชนในพื้นที่

2. **คณะกรรมการพัฒนาสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัด** มีองค์ประกอบจาก ตัวแทนชุมชนระดับตำบลที่มีการดำเนินการด้านสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ตัวแทนหน่วยงานรัฐที่ดำเนินงานด้านสวัสดิการ ได้แก่ พมจ. พอช. ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ มีบทบาทหน้าที่ในการร่วมกันกำหนดแนวทาง ทิศทางการขับเคลื่อนระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็นจริง โดยมีเป้าหมายครอบคลุมทุกพื้นที่ตำบลในจังหวัด ตลอดจนทำหน้าที่เชื่อมโยงและประสานงานกับหน่วยานต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งหนุนเสริมระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลในเรื่องเทคนิค องค์ความรู้และการเรียนรู้ร่วมกัน

3. **คณะกรรมการสวัสดิการชุมชนระดับภาค**มีองค์ประกอบจาก ตัวแทนคณะกรรมการพัฒนาสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การขับเคลื่อนงานแต่ละจังหวัดในพื้นที่ รวมทั้งติดตาม และหนุนเสริมการดำเนินงานของจังหวัด เชื่อมโยงการดำเนินงานกับคณะกรรมการพัฒนาสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น

ทิศทางพัฒนาขบวนสวัสดิการชุมชนภาคกลางตอนบนและภาคตะวันตก เพื่อให้เกิดการพัฒนาขบวนสวัสดิการชุมชนภาคกลางตอนบนและภาคตะวันตก คือ สนับสนุนให้เกิดการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลครอบคลุมทั้งจังหวัด และการพัฒนาแกนนำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องสวัสดิการชุมชน การพัฒนายกระดับองค์ความรู้และพื้นที่รูปธรรมไปสู่ศูนย์การเรียนรู้ และขยายผลการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีท้องถิ่น หน่วยงานระดับจังหวัด และระดับนโยบายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ขยายผลการพัฒนาสวัสดิการไปสู่กิจกรรมพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ทรัพยากร ที่ดิน การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย อาชีพ วิสาหกิจชุมชน สภาองค์กรชุมชน ทั้งนี้ได้ใช้ยุทธศาสตร์การเคลื่อนขบวนสวัสดิการชุมชนระดับชาติเป็นแนวทางในการพัฒนาดังนี้

ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ (goal)	แนวทางสำคัญและกิจกรรม
1. **การพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการตำบล**	กองทุนสวัสดิการ มีการบริหารจัดการอย่างเข้มแข็ง สมาชิกมีส่วนร่วมและสามารถจัดสวัสดิการประเภทต่างๆ อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทุกกลุ่มคนในชุมชน	• พัฒนา**ตัวชี้วัด**กองทุน สวัสดิการชุมชน เพื่อเป็นเครื่องมือ ในการติดตามพัฒนาและประเมินความก้าวหน้าของกองทุน • **รับรองสถานภาพ**กองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้งการรับรองการมีอยู่และรับรองคุณภาพ • ขยายฐาน**สมาชิกกองทุน**ให้ครอบคลุมสมาชิกทุกคนในชุมชน • ปรับปรุงระบบบัญชี ระบบรายงาน ข้อบังคับและการติดตามตรวจสอบการบริหารจัดการกองทุนให้มีมาตรฐาน • พัฒนาระบบข้อมูลด้านต่างๆ ของกองทุนให้ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน สามารถเรียกดูข้อมูลได้ตลอดเวลา

ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ (goal)	แนวทางสำคัญ และกิจกรรม
		• พัฒนากรรมการและสมาชิกกองทุนให้ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอุดมการณ์ร่วมกัน • บริหารจัดการกองทุน การลงทุนให้มีดอกผลเพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มกองทุน • จัดทำแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน
2. **การเชื่อมโยงและขยายเครือข่ายสวัสดิการชุมชน**	• เพื่อเพิ่มพลังการเปลี่ยนแปลงของขบวนสวัสดิการชุมชนต่อชุมชนและสังคม • ขยายการจัดสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่	• **เชื่อมโยง**กองทุนสวัสดิการชุมชนกับกองทุนอื่นๆ องค์กรการเงิน สภาองค์กรชุมชน และกลุ่ม/องค์กรอื่นๆ ในชุมชน • ขยาย**การจัดตั้งกองทุน**สวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมทั่วประเทศ • พัฒนา**คณะประสานงาน/คณะกรรมการสวัสดิการ/และสมัชชาสวัสดิการชุมชน**ในระดับจังหวัด/ภาคและประเทศ • พัฒนา**ศูนย์เรียนรู้สวัสดิการชุมชน**ในทุกจังหวัดเพื่อเป็นเครื่องมือในการขยายผลและยกระดับการจัดสวัสดิการชุมชน รวมทั้งเป็นแบบอย่างเพื่อผลักดันนโยบาย • **ศึกษาวิจัย/สรุปบทเรียน**การทำงานเพื่อพัฒนาขบวนสวัสดิการ • **เผยแพร่**ผลการทำงานและรูปแบบจัดสวัสดิการชุมชนที่ประสบผลสำเร็จสู่สาธารณะอย่างต่อเนื่องผ่านศูนย์เรียนรู้และสื่อประเภทต่างๆ
3. **การเชื่อมโยงภาคีและผลักดันนโยบายสวัสดิการชุมชน**	ให้หน่วยงานภาคีการพัฒนาและรัฐสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน	• ผลักดันให้มี**ผู้แทนสวัสดิการชุมชน**ในคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการของหน่วยงาน ในระดับตำบล จังหวัดและประเทศ • ผลักดันให้มี**แผน/นโยบายสนับสนุนสวัสดิการชุมชน**ในระดับตำบลจังหวัดและประเทศ • ผลักดันให้รัฐบาลกลางและท้องถิ่นสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ (goal)	แนวทางสำคัญและกิจกรรม
		• ผลักดันให้มีกองทุนสนับสนุน**กองทุนสวัสดิการชุมชน** ในกฎหมายฉบับใดฉบับ หนึ่ง เพื่อให้มีงบประมาณสนับสนุนสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่อง ไม่ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์การเมืองทั้งในระดับชาติ และท้องถิ่น

สรุปกระบวนการทำงานภาพรวมของสวัสดิการชุมชนของขบวนองค์กรชุมชน

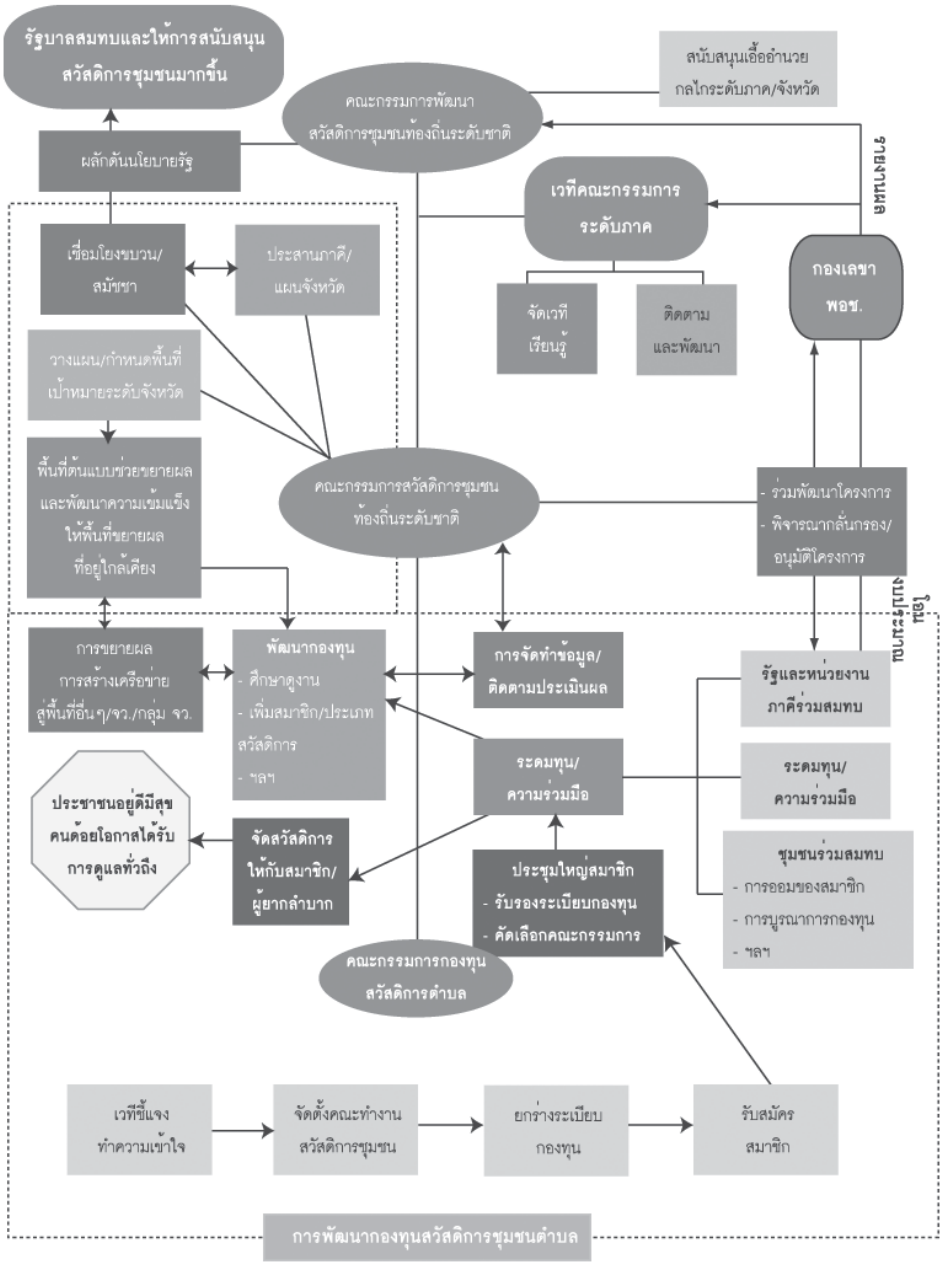

- สร้างองค์กรสวัสดิการชุมชนระดับพื้นที่/ตำบล
- การสร้างและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนระดับต่างๆ
- พัฒนายกระดับองค์ความรู้และพื้นที่รูปธรรมไปสู่ศูนย์การเรียนรู้ และขยายผล
- ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีท้องถิ่น หน่วยงานระดับจังหวัด และระดับนโยบาย

เอกสารอ้างอิง

[1]อ้างอิงจาก

1. เอกสารประกอบการสัมมนา สรุปการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นภาคตะวันตก ปี 2551 ระหว่างวันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ 2552 ณ กรีนาริ่รีสอร์ท อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2. เอกสารประการสรุปบทเรียนคณะทำงานและกองเลาสวัสดิการชุมชนภาคกลางตอนบน ปี 2551 ระหว่างวันที่ 11-12 มีนาคม 2552 ณ โรงแรมโกเด้นส์ จังหวัดราชบุรี

3. จากการสัมภาษณ์คุณพุทธวลัย ชุมทอง เจ้าหน้าที่สำนักงานปฏิบัติการชุมชนภาคกลางตอนบนและภาคตะวันตก สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

การขับเคลื่อนขบวนประเด็นยุทธศาสตร์องค์กรการเงินชุมชน : เส้นทางสู่การบูรณาการทุนชุมชน ภาคกลางตอนบนและภาคตะวันตก

การก่อเกิดขบวนองค์กรการเงินชุมชน

สืบเนื่องจากการจัดงานวิถีพลังไทสู่ชุมชนพึ่งตนเอง มหกรรมสัมมนาชุมชนเข้มแข็ง ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 21- 23 มกราคม 2546 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ขบวนองค์กรชุมชนทั่วประเทศ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรชุมชน) ได้ร่วมกันจัดขึ้น ในงานจัดงานมหกรรมครั้งนี้ มีเวทีเสวนาและการถอดบทเรียนของขบวนองค์กรการเงินโดยมีตัวแทนจากกลุ่มองค์กรการเงินทั่วประเทศ ได้ร่วมกันเสนอทิศทางของการพัฒนาขบวนองค์กรการเงินที่สำคัญ คือ การเชื่อมโยงกองทุนต่างๆ ภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อพัฒนาไปสู่การบูรณาการกองทุนชุมชนการเป็นธนาคารชุมชน เน้นให้เกิดกระบวนการออมทรัพย์ การพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการของกลุ่ม การจัดระบบการตรวจสอบร่วมกันภายในเครือข่าย การพัฒนาองค์กรการเงินมุ่งให้เกิดการจัดสวัสดิการโดยชุมชน เป็นธนาคารชุมชนสามารถเป็นที่พึ่งของคนในชุมชนได้ ลดการพึ่งพิงแหล่งทุนภายนอก และในเชิงนโยบายจะต้องมีการเสนอกฎหมายองค์กรการเงินภาคประชาชน

ปี พ.ศ. 2546-2548 ได้มีการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาองค์กรการเงินเรื่องของการแก้หนี้ภาคประชาชน "การแก้หนี้โดยขบวนองค์กรชุมชน" โดยการเชื่อมโยงกองทุนต่าง ๆ ในชุมชน การโยงความสัมพันธ์ คน ทุน สินเชื่อ สวัสดิการ เข้าด้วยกันเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของคนในชุมชน โดยมีพื้นที่นำร่อง คือ ชุมชนเกาะราชสามัคคี จังหวัดนครราชสีมา ชุมชนไดนาโม ชุมชนสว่างแสงสี ชุมชนธรรมสาร จังหวัดขอนแก่น ชุมชนฉลองกรุง กรุงเทพมหานคร ตำบลลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดนเน้นให้สมาชิกตระหนักและเห็นแก่นของปัญหาหนี้สิน กระตุ้นให้คนในชุมชนพัฒนาระบบการออมที่สม่ำเสมอ การประสานแหล่งทุนเพื่อปลดหนี้คนในชุมชนให้เป็นหนี้ทางเดียว เช่น ธกส. ธนาคารออมสิน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน การสร้างกิจกรรมที่เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพให้คนในชุมชนมีรายได้เสริม เป็นต้น จากการจัดกระบวนเพื่อแก้หนี้ภาคประชาชน ทำให้ขบวนชุมชนขยายพื้นที่ดำเนินการและสามารถเชื่อมโยงสู่ประเด็นงานด้านอื่นๆ ได้ เช่น สวัสดิการชุมชน การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ปี พ.ศ. 2549 – 2550 มีการจัดเวทีสัมมนาขบวนองค์กรชุมชนระดับชาติ เพื่อหาแนวทางการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินฐานราก วางแผนและหาแนวทางการขับเคลื่อนงานองค์กรการเงินและการบูรณาการองค์กรการเงินในระดับภาค และผลักดันเข้าสู่ระดับนโยบายโดยมีเป้าหมายการพัฒนา คือ "การบูรณาการกองทุนชุมชน" โดยเสนอพื้นที่เป้าหมายจำนวน 200 ตำบล จากภาคต่างๆ เพื่อสร้างรูปธรรมเรื่องการบูรณาการทุนชุมชน

การดำเนินการเรื่องการบูรณาการกองทุนชุมชน หรือการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรการเงิน นับแต่เริ่มมีแนวคิดจนถึงปัจจุบันได้เกิดรูปธรรมขององค์กรการเงินในรูปแบบต่างๆ หลากหลายแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ เช่น องค์กรการเงินในลักษณะสหกรณ์ออมทรัพย์ องค์กรการเงินในลักษณะเครดิตยูเนี่ยน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น ที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันในภูมิภาคต่างๆ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกรุงเทพฯและตะวันออก และภาคกลางตอนบนและตะวันตก โดยมีแนวคิดร่วมในการทำงาน คือ การใช้ทุนเงินตราเป็นเครื่องมือให้เกิดการพัฒนาทุนทางสังคม ทุนทรัพยากร ทุนเศรษฐกิจ ในชุมชนนำทุนเงินมาสร้างทุนคนให้เข้มแข็ง นำทุนคนไปสร้างทุนเงินที่อ่อนแอ ด้วยการผสมผสานระหว่างทุนเก่าและทุนใหม่ให้เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน รวมทุนชุมชนเพื่อสร้างพลังและอำนาจการต่อรองของชุมชน และเป็นเครื่องมือในการรวมคน รวมเงิน รวมความคิด เชื่อมโยงสู่การบูรณาการกองทุนที่จะช่วยแก้ปัญหาหนี้สิน การพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน การสร้างคุณธรรม จริยธรรมในหมู่มวลสมาชิก และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนภายในชุมชน โดยมีกระบวนการทำงานที่ถือเป็นแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในระดับพื้นที่ ดังนี้

1. การสร้างความเข้มแข็งในระดับองค์กรการเงินชุมชน โดยคณะทำงานระดับจังหวัด ตัวแทนพื้นที่รูปธรรมเป็นแบบพี่ช่วยน้อง ให้ความรู้ การสร้างความตระหนักว่ากองทุนชุมชนนำไปสู่การกำหนดตนเอง และการพึ่งตนเอง ส่งเสริมให้เกิดวินัยการออม การสร้างระบบการตรวจสอบ การพัฒนาอาชีพ รายได้ของสมาชิก การพัฒนาการบริหารจัดการร่วมกัน ทั้งเรื่องระบบบัญชี การสร้างระบบการช่วยเหลือติดตามตรวจสอบร่วมกัน

2. การเชื่อมโยงองค์กรการเงิน จากระดับกลุ่มสู่เครือข่าย และขยายฐานในระดับตำบล โดยมีเป้าหมาย คือ เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความเข้มแข็ง และเกิดกองทุนกลางระดับตำบล เป็นธนาคารชุมชน หรือสถาบันการเงินชุมชนเต็มรูปแบบ

3. การพัฒนาสมาชิก โดยการกระตุ้นให้คนในชุมชนตระหนัก และเห็นความสำคัญของการวางแผนการใช้จ่ายด้านการเงินในครัวเรือน เช่น การจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับครัวเรือน

4. การพัฒนาฐานข้อมูลองค์กรชุมชน มีการสำรวจ รวบรวมข้อมูลองค์กรการเงินในพื้นที่ เพื่อให้เห็นศักยภาพทุนเดิม และมีการจัดทำแผนการบูรณาการกองทุนชุมชนในระดับพื้นที่ และการจัดทำแผนพัฒนาด้านอื่นๆ ในท้องถิ่น

5. ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของชุมชนที่ชุมชนเป็นแกนหลักในการทำงานตามแผนของชุมชน

6. การทำงานพัฒนาฐานทุนของชุมชน เริ่มจากกิจกรรมหรือฐานทุนไหนก็ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน แล้วขยายไปยังฐานทุนอื่นๆ จนครบทุนทุกประเภท

ขบวนองค์กรการเงินได้ร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จคุณภาพการบูรณาการองค์กรการเงินชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพองค์กรการเงิน

แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด
1.ระดับองค์กร : การสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงิน - พัฒนาระบบการออม - พัฒนาการบริหารจัดการที่ดี - พัฒนาการติดตามตรวจสอบ - เกิดการจัดการทุนภายใน – ภายนอก	1. ส่งเสริมให้สมาชิก และเงินออมเพิ่มขึ้นจากที่ผ่านมา 2. สมาชิกมีการบันทึกบัญชีรายรับ รายจ่ายครัวเรือน 3. มีการแก้ไขปัญหาหนี้สินให้สมาชิกเพิ่มขึ้น 4. มีการประชุม การบันทึกการประชุมของกรรมการตามระเบียบ 5. มีระบบการเงิน บัญชี รายงานการเงินที่เป็นปัจจุบัน และมีการปิดบัญชีสิ้นปี มีการประชุมใหญ่ปีละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งมีการรับรองงบดุลประจำปี 6. มีการติดตาม ตรวจสอบ โดยเครือข่ายชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 7. ร้อยละ 85 ของสมาชิกที่สามารถชำระคืนเงินได้ 8. ดอกผล/รายได้จากการบริหารกองทุนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนได้มากกว่า 1 เรื่อง 9. มีทุนสำรองไม่ต่ำกว่า 10% 10. มีระเบียบ กติการ่วมกันขององค์กรต่างๆ ในตำบล/สถาบันการเงินในตำบล
2. สถาบันการเงินระดับตำบล : การบูรณาการทุนระดับตำบล	1. เกิดการรวบรวมข้อมูลองค์กรที่เชื่อมโยงกับการรับรองฯ 2. การเชื่อมโยงทีมทำงานระดับตำบล/เขต 3. เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมระดับตำบล/เขต 4. เกิดศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล 4.1 เป็นสถาบันการเงินชุมชนระดับตำบล (ทำการรับฝากเงิน+บูรณาการทุน +การจัดทุนเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่น) 4.2 จำนวนกิจกรรมขององค์กรที่ต่อเนื่อง ขยายไปมากกว่า 2 กิจกรรม เช่น วิสาหกิจชุมชน ทรัพยากรฯ บูรณาการกองทุน 4.3 มีแผนการแก้ไขปัญหาหนี้สินสมาชิก และเริ่มดำเนินการแล้ว 4.4 จำนวนกองทุนระดับตำบลใหม่ที่เกิดขึ้นจากศูนย์เรียนรู้ตำบล
3. ระดับเครือข่ายระดับจังหวัด : การเชื่อมโยงเครือข่าย	1. มีกลไกการทำงาน เพื่อติดตาม สนับสนุนในพื้นที่มีข้อมูลองค์กรการเงิน/กองทุนตำบลในจังหวัด 2. มีแผนการพัฒนาองค์กรการเงินระดับจังหวัด และเริ่มดำเนินการแล้ว 3. เชื่อมภาคี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในช่วงที่ผ่านมา การเคลื่อนองค์กรการเงิน ส่วนมากยังเป็นการเคลื่อนงานในระดับชาติได้มีการพูดคุยและหาแนวทางการพัฒนาขบวนองค์กรการเงินอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งมีการจัดงานมหกรรมวิถีพลังไท ชุมชนเข้มแข็ง ครั้งที่ 2 ระหว่าง 13 – 17 พฤศจิกายน 2550 ที่ผ่านมานั้น มีเครือข่ายองค์กรชุมชน ทั่วประเทศเข้าร่วมประมาณ 4,500 คน มาจากพื้นที่ที่ชุมชนร่วมกันฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น ขบวนองค์กรการเงินระดับชาติได้ร่วมกันประกาศปฏิญญาขบวนองค์กรการเงินชุมชน เพื่อเป็นแนวทางการขับเคลื่อนขบวนองค์กรการเงินดังนี้

เป้าหมายในการพัฒนาองค์กรการเงินชุมชน คือ การพัฒนาองค์กรให้เป็นสถาบันการเงินชุมชนเพื่อสวัสดิการชุมชนโดยเชื่อมโยงทุนชุมชนประเภทต่างๆ ได้แก่ ทุนทางสังคม ทุนทางปัญญา ทุนทางวิถีชีวิตวัฒนธรรม ทุนเงิน และทุนทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้ทุนเงินเป็นเครื่องมือ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง และใช้ชุมชนเป็นแกนกลางของการพัฒนา ด้วยการพึ่งตนเองและพึ่งพาช่วยเหลือกันภายในชุมชนโดยพึ่งพาภายนอกเท่าที่จำเป็น เพื่อการพัฒนาสมาชิกและชุมชนในทุกมิติ ทั้งด้านคุณภาพชีวิต คุณธรรม จริยธรรม และสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหาให้กับสมาชิก เช่น ปัญหาหนี้สิน ความยากจน การประกอบอาชีพ และการจัดสวัสดิการ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มั่นคง โดยมีเป้าหมายให้ทุกองค์กรมีฐานการเงินเป็นของตนเอง แล้วเชื่อมร้อยเป็นเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชนในทุกระดับ

เพื่อให้เป้าหมายดังกล่าวบรรลุผล พวกเราซึ่งรวมตัวกันเป็นขบวนองค์กรการเงินชุมชนแห่งประเทศไทย ขอให้ปฏิญญาร่วมกันว่า จะร่วมมือ ร่วมใจกันในการพัฒนายกระดับตนเองและเครือข่ายโดยมีแนวทางดังนี้

1. **การพัฒนาคณะกรรมการและองค์กร**ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนงาน โดยปลูกฝังให้คณะกรรมการใฝ่เรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองทั้งด้านความคิดและการบริหารจัดการ ให้เป็นคณะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา มีความรู้และคุณธรรม รวมทั้งมีการสืบทอดโดยสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ขึ้นมาทำงานอย่างต่อเนื่อง มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อพัฒนาให้เป็นองค์กรเรียนรู้และมีธรรมาภิบาล

2. **การพัฒนาสมาชิก** จะใช้แนวทางของกระบวนการแผนแม่บทชุมชนโดยการสำรวจข้อมูลสมาชิก ให้รู้สถานะรายรับ-รายจ่าย ปัญหาหนี้สินและคุณภาพชีวิตของสมาชิกทั้งระดับครัวเรือน ระดับกลุ่มและชุมชน เพื่อพัฒนาเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนากลุ่มอย่างมีทิศทางและเป้าหมายให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง กระบวนการพัฒนาจะเน้นการปลูกฝังสมาชิกให้มีสัจจะ มีวินัย โดยการจูงใจด้วยกองทุนสวัสดิการเพื่อการพัฒนาอย่างครบวงจรชีวิต เพื่อหล่อหลอมให้สมาชิกเป็นคนดี มีคุณธรรมในชุมชนและสังคม

3. **การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ บูรณาการกองทุน และพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนเพื่อสวัสดิการชุมชน** เมื่อพัฒนากลุ่มซึ่งมีคณะกรรมการเป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญ ด้วยการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่พัฒนาขึ้นทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และคุณธรรมพื้นฐานแล้ว ก็จะเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเรียนรู้ที่มีเป้าหมายในการเป็นหน่วยจัดการในรูปสถาบันการเงินชุมชน เพื่อสร้างสวัสดิการครบวงจรชีวิตในระดับตำบล และเชื่อมโยงการพัฒนาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีพัฒนาต่างๆ การเชื่อมโยงเครือข่ายในระดับอำเภอ จังหวัด ระดับภาคและประเทศจะเริ่มดำเนินการโดยเครือข่ายเรียนรู้ที่มีความพร้อม และจะพัฒนาขึ้นเป็นเวทีสมัชชาองค์กรการเงินชุมชนแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการเมืองที่มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน

ขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก กับการขับเคลื่อนขบวนองค์กรการเงิน

หลังจากที่มีการประกาศเจตนารมย์ขบวนองค์กรการเงิน ขบวนองค์กรการเงินชุมชน และ พอช. ได้มีการจัดสัมมนาและประชุมเพื่อกำหนดทิศทางการปฏิบัติการองค์กรการเงินและทุนชุมชน ทั้งระดับชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับตำบล โดยมีเป้าของการพัฒนาขบวนองค์กรการเงินชุมชนคือ การพัฒนาองค์กรการเงินชุมชนให้เข้มแข็งสู่การเป็นสถาบันการเงินชุมชนโดยเชื่อมโยงทุนชุมชนประเภทต่างๆ ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางปัญญา ทุนเงินตรา และทุนทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาแบบพื้นที่เป็นตัวตั้ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานอย่ามีรูปธรรมจึงมีการตั้งคณะทำงานระดับชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัด หลักสำคัญคือการพัฒนาให้เกิดสถาบันการเงินในพื้นที่ปฏิบัติการระดับตำบล ส่วนบทบาทของคณะทำงานขับเคลื่อนองค์กรการเงินระดับจังหวัด ทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลองค์กรการเงิน พัฒนาแกนนำ ติดตามหนุนเสริมการเคลื่อนงานในพื้นที่ปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้และพื้นที่ต้นแบบเพื่อให้เกิดการขยายผล คณะทำงานองค์กรการเงินระดับภาค จะเน้นสนับสนุนให้เกิดเวทีเชื่อมโยงประสบการณ์และการเรียนรู้ การประสานภาคีที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาหนุนเสริมการทำงานของคณะทำงานจังหวัด

การขับเคลื่อนขบวนองค์กรการเงินภาคกลางตอนบนและตะวันตก

เป้าหมายสำคัญ

"องค์กรการเงิน มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชน และขยายผลไปทุกระดับ เพื่อการอยู่ดีมีสุขและความมั่นคงในชีวิต "

แนวทางการดำเนินงาน

1. การจัดทำข้อมูลองค์กรการเงินของตำบล และจังหวัด
2. สร้างความเข้าใจร่วมเพื่อให้เกิดฐานคิด/แนวคิด และเป้าหมายเป็นหนึ่งเดียว
3. จัดทำแผนงานในการพัฒนาเชื่อมโยงองค์กรการเงิน
4. เชื่อมโยงสู่ประเด็นงานอื่นๆ ในพื้นที่ตำบล
5. การเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์จังหวัด
6. การพัฒนาแกนนำองค์กรการเงินในระดับพื้นที่ตำบล และจังหวัด
7. การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบเพื่อยกระดับเป็นศูนย์การเรียนรู้ / พื้นที่ขยายผล
8. สร้างระบบบูรณาการทุนในรูปแบบต่างๆ
9. การพัฒนาการเรียนรู้ของขบวนองค์กรการเงิน
10. การติดตามงานและสรุปผลการทำงาน

การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ / ศูนย์การเรียนรู้ จังหวัด เป้าหมาย 1 ปี

1. จัดทำฐานข้อมูลองค์กรการเงินของตำบล และจังหวัด
2. มีพื้นที่ต้นแบบอย่างน้อยจังหวัดละ 3-5 ตำบล (พื้นที่ใหม่)
3. เกิดแกนนำระดับตำบล / จังหวัด ที่มีคุณภาพ (อย่างน้อยตำบลละ 10 คน)
4. เกิดการเชื่อมโยงกับงานประเด็นอื่นๆ ในตำบล เช่น สภาองค์กรชุมชน สวัสดิการชุมชน

เกณฑ์การพิจารณาพื้นที่ต้นแบบ/ศูนย์เรียนรู้

1. มีการบริหารจัดการที่ดี
2. สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้
3. มีข้อมูลที่ชัดเจน
4. มีการเชื่อมโยงองค์กร / ภาคีท้องถิ่น / ภาครัฐ ในการทำงานร่วมกัน
5. มีการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
6. การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนและมีผู้รับประโยชน์ในพื้นที่ที่ชัดเจน
7. มีการติดตามและสรุปการทำงานร่วมกันทุกปี

ระบบการทำงานร่วมกัน

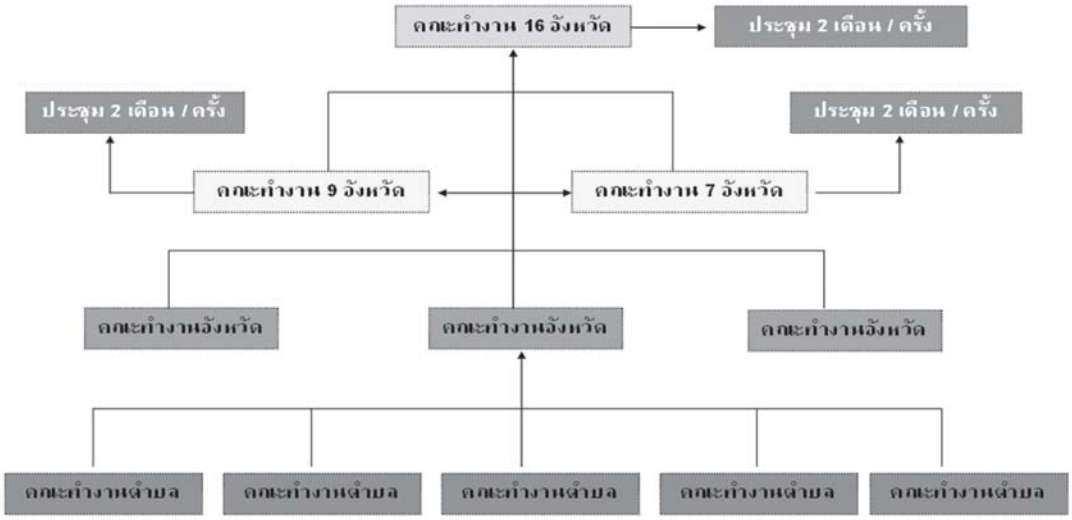

สรุปภาพรวมแนวทางการขับเคลื่อนขบวนองค์กรการเงิน

ภาคกลางตอนบนและภาคตะวันตก

1. การจัดทำข้อมูลองค์กรการเงินของจังหวัด
2. การเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์จังหวัดของผู้ว่าฯ
3. จัดทำแผนงานในการพัฒนาเชื่อมโยงองค์กรการเงิน
4. การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ และพื้นที่ขยายผล
5. การพัฒนาแกนนำองค์กรการเงินในระดับพื้นที่ตำบล และจังหวัด
6. การพัฒนาการเรียนรู้ของขบวนองค์กรการเงิน
7. การติดตามงานและสรุปผลการทำงาน

จากแนวทางการดำเนินงานทั้ง 7 แนวทาง ได้แปรไปสู่กระบวนการทำงานในพื้นที่ ดังนี้

1. สำรวจข้อมูลองค์กรการเงินระดับตำบล และจังหวัด
2. จัดเวทีสร้างความเข้าใจในพื้นที่ตำบลต้นแบบ และตำบลขยายผลเพื่อการพัฒนาองค์กรการเงิน สู่การบูรณาการกองทุนชุมชน และให้มีการจัดทำบัญชีรับจ่ายในระดับครัวเรือน
3. การรับรองสถานภาพองค์กรการเงิน

4. พัฒนาแกนนำองค์กรการเงินในระดับพื้นที่ตำบล จังหวัด เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งคณะทำงานองค์กรการเงินระดับภาค

5. จัดทำแผนปฏิบัติงานในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

6. ประสานงาน และเชื่อมโยงการทำงานกับภาคีท้องถิ่น เพื่อหนุนเสริมแผนปฏิบัติงาน

7. ติดตามงาน และสรุปผลการทำงาน

เพื่อให้การปฏิบัติการในพื้นที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ขบวนองค์กรการเงินภาคกลางตอนบนและตะวันตก จึงได้มีการจัดกลไกการดำเนินงานขึ้น โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิโครงสร้างขบวนองค์กรการเงินภาคกลางตอนบนและตะวันตก ได้ดังนี้

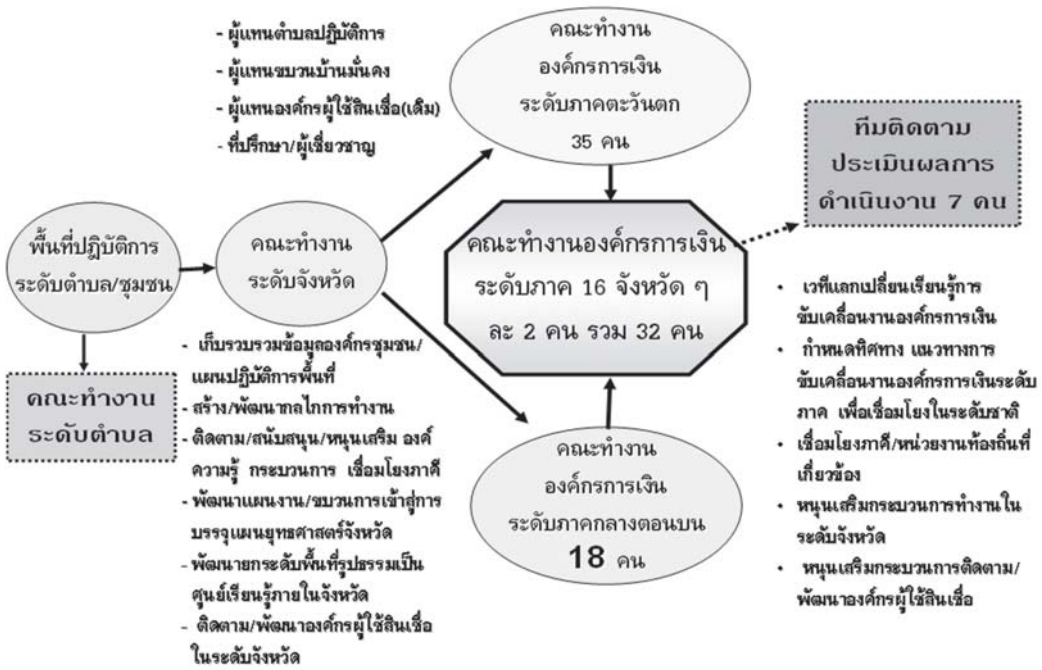

แผนภูมิ : โครงสร้างขบวนองค์กรการเงินภาคกลางตอนบนและตะวันตก

เมื่อมีการร่วมกันกำหนดทิศทางการคลื่อนขบวนองค์กรการเงินชุมชนในระดับภาคร่วมกันแล้วแต่ละโซนก็ลงพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงขบวนองค์กรชุมชนระดับจังหวัดและมีการจัดทำเป้าหมายระบบโซนร่วมกันเพื่อให้ทุกพื้นที่มีเป้าหมายและกระบวนการเคลื่อนงานทำงานได้อย่างต่อเนื่องในระดับจังหวัด

ขบวนองค์กรการเงินภาคตะวันตก

วิสัยทัศน์

"เน้นการบูรณาการทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง"

เป้าหมาย

1. ชุมชนมีอำนาจในการบริหารจัดการทุนของตนเอง
2. เกิดสถาบันการเงินระดับตำบล
3. การแก้หนี้โดยชุมชน
4. การหนุนเสริมการเชื่อมโยงสถาบันการเงินสู่การพัฒนาอาชีพพัฒนาอาชีพ
5. สร้างระบบการออม และระบบการพัฒนาทุนชุมชน

6. ฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชน
7. การจัดสวัสดิการชุมชนทุกรูปแบบ
8. การสร้างคนดีมีคุณธรรมในสังคม

ฐานคิดสำคัญ

1. เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน
    - สร้างจิตสำนัก
    - สร้างระบบคุณธรรม
2. เงินเป็นวิถีชีวิตของคน

ทุนเดิมของขบวนชุมชนภาคตะวันตก

1. มีศูนย์การเรียนรู้และชุดองค์ความรู้ของขบวนชุมชน
2. มีพื้นที่รูปธรรม
    - รูปแบบเชิงขบวนการ
    - ผลของการแก้ไขปัญหาที่มีรูปธรรม
3. มีสถาบันวิชาการ/ภาคี เช่น ธกส. พมจ. พช.
4. โอกาสเชื่อมโยงนโยบายภาครัฐโดยมีรูปแบบของการบูรณาการทุน
5. มีกลไกของขบวนองค์กรในทุกระดับ

ภารกิจ/ทิศทางข้างหน้าขององค์กรการเงินภาคตะวันตก

1. รวมคนให้เป็นหนึ่ง สร้างคนดี ใช้เงินเครื่องมือในการพัฒนาคนในระดับตำบล
2. เกิดการบูรณาการกองทุนเป็นสถาบันองค์กรการเงินระดับตำบล
3. ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาหนุนเสริม / สนับสนุนการทำกิจกรรมของกลุ่มองค์กร เช่น อบต. /อบจ. ฝ่ายปกครอง หรือหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่น)
4. ชุมชนบริหารจัดการตนเองและมีวินัยในการออม
5. เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชนมากกว่าระดับตำบล
6. กิจกรรมนำไปสู่การพัฒนาคณะกรรมการและสมาชิก
7. มีพื้นที่รูปธรรมและเป็นศูนย์เรียนรู้ทางด้านการพัฒนาทุนชุมชน

กลไกการทำงาน แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

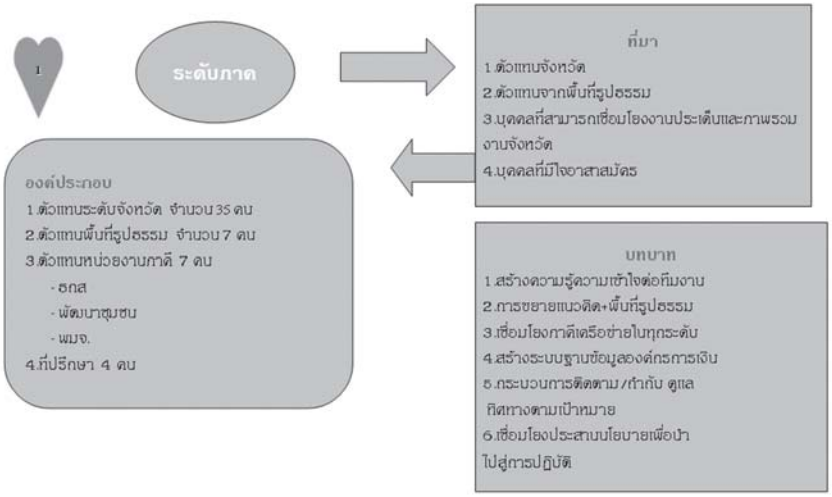

คณะกรรมการองค์กรการเงินระดับภาค

แผนงานการขับเคลื่อนองค์กรการเงินชุมชน

1. พัฒนาคน/ทีมงาน
2. จัดทำฐานข้อมูล (ใคร อะไร ที่ไหน อย่างไร เพื่ออะไร)
3. สร้างความเข้าใจร่วมเพื่อให้เกิดฐานคิด แนวคิด แนวทางและเป้าหมายที่เป็นหนึ่งเดียว
4. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรม

ขบวนองค์กรการเงินภาคกลางตอนบน

เป้าหมาย

"ชุมชนพึ่งตนเองได้ด้วยการบริหารจัดการทุนชุมชน เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และเชื่อมโยงกันทุกระดับ เพื่อการดำเนิน ชีวิต ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น"

แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาองค์กรการเงิน

• การจัดทำฐานข้อมูลองค์กรการเงินระดับตำบล ระดับจังหวัด

- สำรวจ/วิเคราะห์/จัดระบบข้อมูล
- รับรองข้อมูลองค์กร โดยกระบวนการรับรองสถานภาพองค์กร

• พัฒนาพื้นที่ต้นแบบ ให้เป็นศูนย์เรียนรู้เพื่อการขยายผล

• พัฒนาแกนนำองค์กรในระดับพื้นที่ตำบล จังหวัด เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งคณะทำงานองค์กรการเงินระดับตำบล/จังหวัด/ภาค

• เชื่อมโยงแผนการดำเนินงานเข้ากับแผนยุทธศาสตร์จังหวัด

• พัฒนาการเรียนรู้ของขบวนองค์กรการเงิน โดยจัดให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

แผนงานสำคัญ การขับเคลื่อนงานองค์กรการเงินและทุนชุมชน

• สำรวจข้อมูลองค์กรการเงินระดับตำบล/จังหวัด

• จัดเวทีสร้างความเข้าใจในพื้นที่ตำบลต้นแบบ 6 พื้นที่ และตำบลขยายผล 35 พื้นที่

- การพัฒนาองค์กรการเงิน/บูรณาการกองทุนชุมชน
- ให้มีการจัดทำบัญชีรับ–จ่าย ครัวเรือน ในระดับครัวเรือน

• พัฒนาศักยภาพแกนนำ/คนทำงาน และแต่งตั้งคณะทำงานระดับตำบล,อำเภอและจังหวัด

• จัดทำแผนปฏิบัติงานในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

• ประสานงานเชื่อมโยงกับภาคีในท้องถิ่น เพื่อหนุนเสริมแผนปฏิบัติงาน

• จัดให้มีการประชุมประจำเดือนของคณะทำงานประเด็นองค์การเงิน โดยเชื่อมโยงกับประเด็นงานอื่นๆ ในพื้นที่

• ติดตามงานและสรุปผลการทำงาน

ภาพรวมผลการดำเนินงาน

ขบวนองค์กรการเงินภาคกลางตอนบนและตะวันตก มีผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ ทั้งที่เป็นตำบลต้นแบบแห่งการเรียนรู้ และตำบลขยายผลทั้งสิ้น 141 ตำบล

พื้นที่ตำบลแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ ต.สะพานหิน ต.หนองมะโมง จ.ชัยนาท, ต.คอทราย จ.สิงห์บุรี, ต.โคกลำพาน ต.สี่คลอง จ.ลพบุรี, ต.คลองวัว จ.อ่างทอง และต.หนองบ่อ จ.สุพรรณบุรี ต.หนองโรง จ.กาญจนบุรี ต.หนองโพ จ.ราชบุรี ต.อ่าวน้อย ต.ทรายทอง จ.ประจวบคีรีขันธ์ ต.อำแพง จ.สมุทรสาคร ซึ่งตำบลแห่งการเรียนรู้นี้มีจุดเด่นที่น่าสนใจ คือ มีการบริหารจัดการที่ดี, สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้,มีข้อมูลที่ชัดเจน,มีการเชื่อมโยงองค์กร/ภาคีท้องถิ่น/ภาครัฐในการทำงานร่วมกัน, มีการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง,การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนและมีผู้รับประโยชน์ในพื้นที่ชัดเจน และมีการติดตามและสรุปการทำงานร่วมกันทุกปี จากจุดเด่นดังกล่าวได้เป็นคุณสมบัติของการพิจารณาพื้นที่ที่จะเป็น ตำบลแห่งการเรียนรู้ของขบวนองค์กรการเงินภาคกลางตอนบนและตะวันตกในปีต่อไป

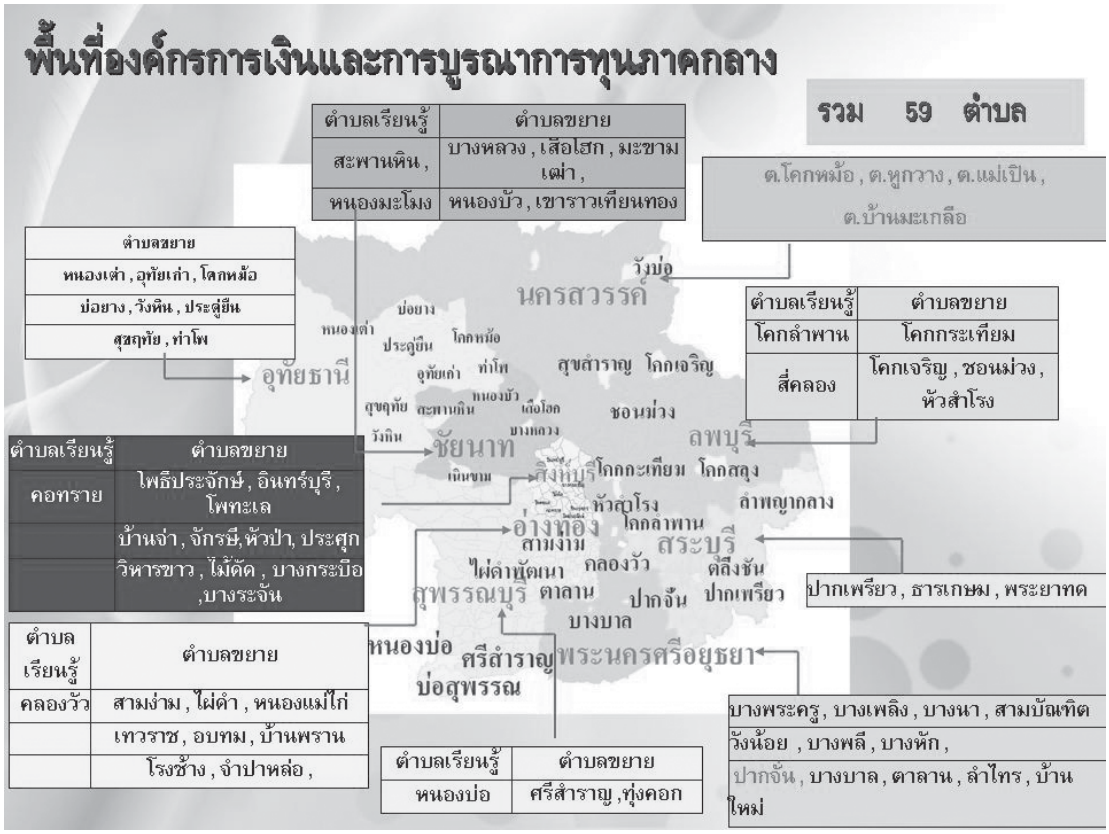
พื้นที่องค์กรการเงินและการบูรณาการทุนภาคกลาง
รวม 59 ตำบล
ตำบลเรียนรู้ | ตำบลขยาย
สะพานหิน , | บางหลวง , เสือโฮก , มะขามเฒ่า ,
หนองมะโมง | หนองบัว , เขาราวเทียนทอง
ต.โคกหม้อ , ต.หูกวาง , ต.แม่เปิน , ต.บ้านมะเกลือ
ตำบลขยาย
หนองเต่า , อุทัยเก่า , โคกหม้อ
บ่อยาง , วังหิน , ประตูผึ้น
สุพรรณทัย , ท่าโพ
ตำบลเรียนรู้ | ตำบลขยาย
โคกลำพาน | โคกกระเทียม
สี่คลอง | โคกเจริญ , ชอนม่วง , หัวสำโรง
ตำบลเรียนรู้ | ตำบลขยาย
คอทราย | ไพธีประจักษ์ , อินทร์บุรี , โพทะเล
บ้านจ่า , จักรสี , หัวป่า , ประศุก
วิหารขาว , ไม้ดัด , บางกระบือ , บางระจัน
ตำบลเรียนรู้ | ตำบลขยาย
คลองวัว | สามง่าม , ไผ่ดำ , หนองแม่ไก่
เทวราช , อบทม , บ้านพราน
โรงช้าง , จำปาหล่อ ,
ตำบลเรียนรู้ | ตำบลขยาย
หนองบ่อ | ศรีสำราญ , ทุ่งคอก
ปากเพรียว , ธารเกษม , พระยาทด
บางพระครู , บางเพลิง , บางนา , สามบัณฑิต
วังน้อย , บางพลี , บางหัก ,
ปากจั่น , บางบาล , ตาลาน , ลำไทร , บ้านใหม่
นครสวรรค์
อุทัยธานี
ชัยนาท
ลพบุรี
สิงห์บุรี
อ่างทอง
สระบุรี
สุพรรณบุรี
พระนครศรีอยุธยา
หนองบ่อ
ศรีสำราญ
บ่อสุพรรณ

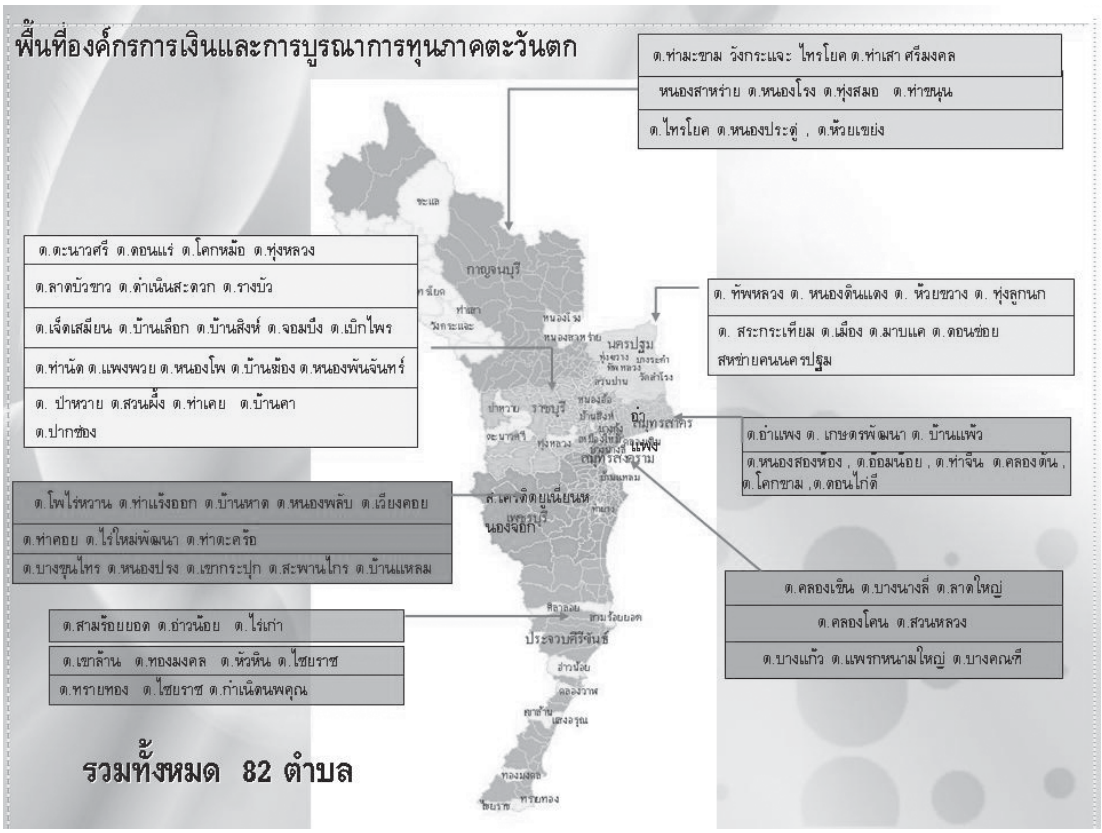
พื้นที่องค์กรการเงินและการบูรณาการทุนภาคตะวันตก
ต.ท่ามะขาม วังกระแจะ ไทรโยค ต.ท่าเสา ศรีมงคล
หนองสาหร่าย ต.หนองโรง ต.ทุ่งสมอ ต.ท่าชนุน
ต.ไทรโยค ต.หนองประดู่ , ต.ห้วยเขย่ง
ต.ตะนาวศรี ต.ดอนแร่ ต.โคกหม้อ ต.ทุ่งหลวง
ต.ลาดบัวขาว ต.ด่านเนินสะดวก ต.รางบัว
ต.เจ็ดเสมียน ต.บ้านเลือก ต.บ้านสิงห์ ต.จอมบึง ต.เบิกไพร
ต.ท่านัด ต.แพงพวย ต.หนองโพ ต.บ้านฆ้อง ต.หนองพันจันทร์
ต. ป่าหวาย ต.สวนผึ้ง ต.ท่าเคย ต.บ้านคา
ต.ปากช่อง
ต. ทัพหลวง ต. หนองดินแดง ต. ห้วยขวาง ต. ทุ่งลูกนก
ต. สระกระเทียม ต.เนินปอ ต.มาบแค ต.ดอนข่อย
สหข่ายดนนครปฐม
ต.อำแพง ต. เกษตรพัฒนา ต. บ้านแพ้ว
ต.หนองสองห้อง , ต.อ้อมน้อย , ต.ท่าจีน ต.คลองตัน ,
ต.โคกขาม ,ต.ดอนไก่ดี
ต.โพไร่หวาน ต.ท่าแร้งออก ต.บ้านหาด ต.หนองพลับ ต.เวียงคอย
ต.ท่าคอย ต.ไร่ใหม่พัฒนา ต.ท่าตะคร้อ
ต.บางขุนไทร ต.หนองปรง ต.เขากระปุก ต.สะพานไกร ต.บ้านแหลม
ต.คลองเขิน ต.บางนางลี่ ต.ลาดใหญ่
ต.คลองโคน ต.สวนหลวง
ต.บางแก้ว ต.แพรกหนามใหญ่ ต.บางคณที
ต.สามร้อยยอด ต.อ่าวน้อย ต.ไร่เก่า
ต.เขาล้าน ต.ทองมงคล ต.หัวหิน ต.ไชยราช
ต.ทรายทอง ต.ไชยราช ต.กำเนิดนพคุณ
รวมทั้งหมด 82 ตำบล

ขบวนองค์กรการเงินภาคกลางตอนบนและตะวันตก ได้มีการกำหนดทิศทาง และแนวทางการดำเนินงานร่วมกันใน 1 ปีข้างหน้า ดังนี้

ทิศทางการขับเคลื่อนขบวนองค์กรการเงิน

- รวมคนให้เป็นหนึ่ง สร้างคนดี ใช้เงินเครื่องมือในการพัฒนาคนในระดับตำบล
- บูรณาการกองทุนเป็นสถาบันการเงินชุมชนระดับตำบล
- ชุมชนบริหารจัดการตนเองและมีวินัยในการออม
- เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชนมากกว่าระดับตำบล
- กิจกรรมนำไปสู่การพัฒนาคณะกรรมการและสมาชิก
- มีพื้นที่รูปธรรมและเป็นศูนย์เรียนรู้ทางด้านการพัฒนาทุนชุมชน
- ประสานทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาหนุนเสริม / สนับสนุนการทำกิจกรรมของกลุ่มองค์กร เช่น อบต. /อบจ. ฝ่ายปกครอง หรือหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่น)

แนวทางการดำเนินงานในระดับพื้นที่

- การจัดทำฐานข้อมูลองค์กรการเงินของตำบล และจังหวัด
- สร้างความเข้าใจร่วมเพื่อให้เกิดฐานคิด/แนวคิด และเป้าหมายเป็นหนึ่งเดียว
- จัดทำแผนงานในการพัฒนาเชื่อมโยงองค์กรการเงินในพื้นที่
- เชื่อมโยงสู่ประเด็นงานอื่นๆ ในพื้นที่ตำบล
- การเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์จังหวัด
- พัฒนาแกนนำองค์กรการเงินในระดับพื้นที่ตำบล และจังหวัด
- พัฒนาพื้นที่ต้นแบบเพื่อยกระดับเป็นศูนย์การเรียนรู้ / พื้นที่ขยายผล
- สร้างระบบบูรณาการทุนในรูปแบบต่างๆ
- พัฒนาการเรียนรู้ของขบวนองค์กรการเงิน
- การติดตามงานและสรุปผลการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

คณะทำงานประเด็นองค์กรการเงินและทุนชุมชน. **องค์กรการเงินชุมชนเส้นทางสู่การบูรณาการทุนชุมชน**. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).กรุงเทพฯ, 2550

พรรณทิพย์ เพชรมาก. **องค์กรการเงินชุมชน : กองทุนการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน**. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).กรุงเทพฯ

เอกสาร**สรุปการประชุมคณะทำงานองค์กรการเงินระดับภาค ครั้งที่ 1/2551** 9 กรกฎาคม 2551 ณ สวนแสนปาล์มแทรนนิ่ง จังหวัดนครปฐม

ศูนย์ข้อมูล และสารสนเทศ. **สรุปรายงานสถานภาพงานปฏิบัติการชุมชนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)**, 2552

บ้านมั่นคง
ภาคกลางตอนบนและตะวันตก

ภาคกลางบนและภาคตะวันตก เจ้าของที่ดินส่วนใหญ่ที่ชุมชนอยู่อาศัยคือที่ดินรัฐ การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของพื้นที่ตนเองร่วมกับท้องถิ่นแล้ว ยังได้เกิดกระบวนการสำรวจที่ดำเนินงานโดยตัวแทนชุมชนที่เดือดร้อนด้านอยู่อาศัย ในพื้นที่ เป็นแกนหลักในการดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยเริ่มจากการสำรวจด้วยตนเอง ทำให้สามารถมองภาพการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยทั้งหมดในแต่ละเมืองได้อย่างเป็นรูปธรรม จากข้อมูลการสำรวจผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในชุมชน ดังนี้

ภาค	เมือง/เขต	ชุมชน	ครัวเรือน	หลังคาเรือน
ภาคกลางบน	116	991	100,448	89,606
ภาคตะวันตก	69	367	24,129	22,631
รวม	**185**	**1,358**	**124,577**	**112,237**

โครงการบ้านมั่นคง เป็นโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยคนจนในชุมชนแออัด มีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงของการอยู่อาศัย เพื่อสร้างชุมชนที่มั่นคงและน่าอยู่ ตามนโนบายของรัฐบาล ด้วยพลังขององค์กรชุมชน มีการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2546 จนถึงปัจจุบันเป็น โดยมีคณะกรรมการเมืองกับเครือข่ายชุมชนร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน ให้สามารถแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านมั่นคงได้ครอบคลุมทั้งเมือง ทั้งจังหวัด จึงมีความจำเป็นที่คณะกรรมการเมือง เครือข่ายองค์กรชุมชน และ พอช. จะต้องมีข้อมูลชุมชนผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยทุกชุมชน เพื่อที่จะสามารถนำมาใช้วางแผนสนับสนุนการทำงานได้อย่างเป็นรูปธรรม และข้อมูลดังกล่าวต้องมีความน่าเชื่อถือ ถูกต้องแม่นยำ และทันสมัย เพื่อให้สามารถมองเห็นภาพรวมทั้งหมดและสามารถแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยได้ตามเป้าหมาย และทำให้ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีฐานข้อมูลที่ใช้แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเป็นชุดเดียวกัน ดังนั้นสำนักงานโครงการบ้านมั่นคง จึงได้ทำการสำรวจข้อมูลชุมชนแออัดทั่วประเทศในปี พ.ศ.2551 เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลดังกล่าวต่อไป

สร้างบ้านพัฒนาคน ผนึกพลังคนจน
ให้ชุมชนเป็นแกนหลัก

กระบวนการสำรวจข้อมูลชุมชนแออัด

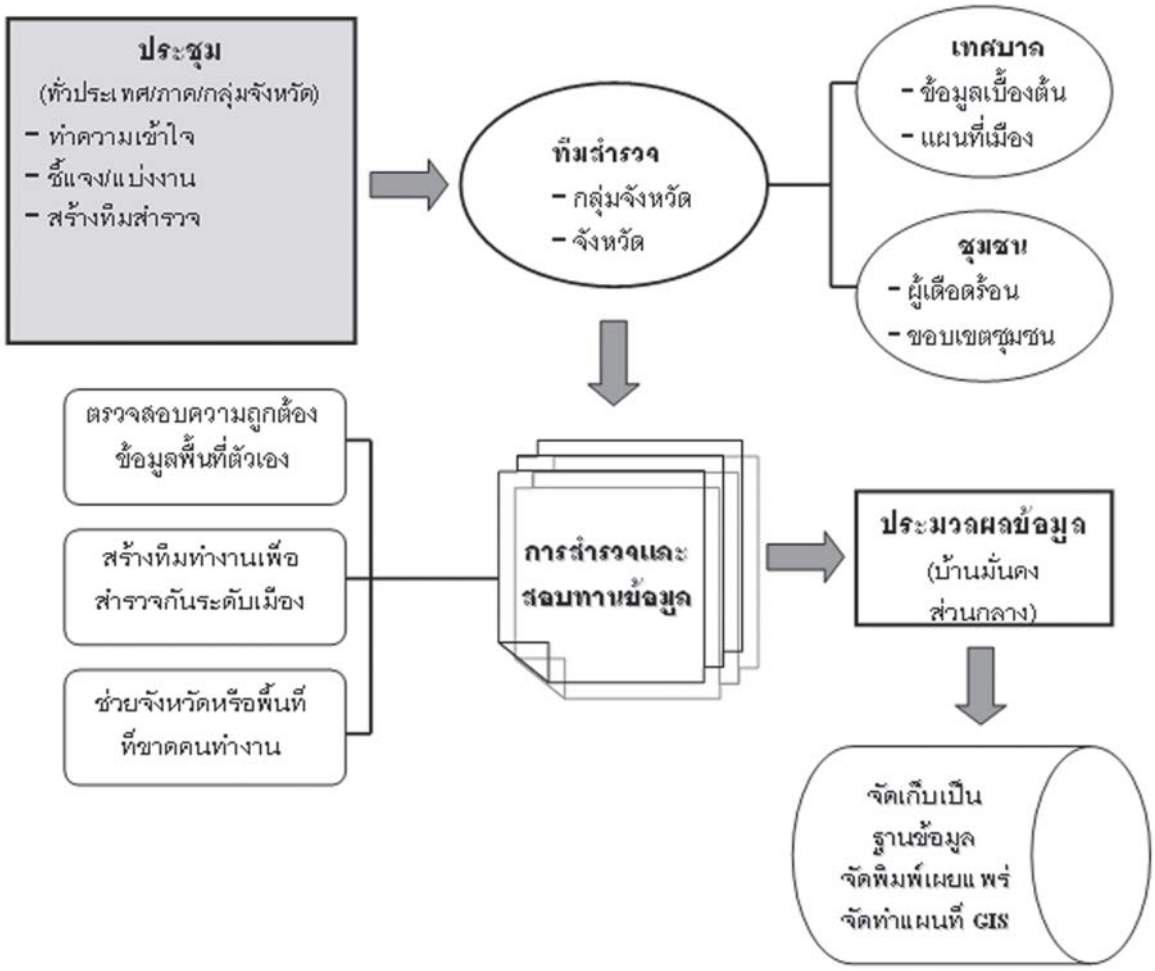

จากการลงสำรวจข้อมูลชุมชนแออัดทั่วประเทศ โดยเครือข่ายชุมชนเครือข่ายทั่วประเทศ ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลชุมชนผู้เดือดร้อนในแต่ละเมืองช่วงเดือน ธันวาคม 2550 ถึง เมษายน 2551 โดยมีฐานข้อมูลเดิมผู้มีรายได้น้อยของการเคหะแห่งชาติปี 2543 และของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ปี 2549 ควบคู่กับการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานเจ้าของที่ดินในพื้นที่ สามารถแสดงข้อมูลชุมชนที่เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย

การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนแออัด

โครงการบ้านมั่นคง เป็นโครงการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยของชุมชนคนจนเมืองทั่วประเทศ เริ่มดำเนินการในปี 2546 จำนวน 10 ชุมชนนำร่อง และดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โครงการได้รับการอนุมัติในหลักการจากคณะรัฐมนตรีให้ดำเนินการไปจนถึงปี 2554 จำนวน เป้าหมายประมาณ 200,000 ครัวเรือน

โครงการบ้านมั่นคง มีเป้าหมายสำคัญคือ การแก้ปัญหาความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัยของคนจนเมือง สร้างความมั่นคงในการครอบครองที่ดิน พัฒนาสาธารณูปโภค/สิ่งแวดล้อมชุมชนและการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสามารถในการจ่ายของชุมชน การพัฒนาชุมชนอย่างบูรณาการ ทำให้ชาวชุมชนแออัดได้รับการยอมรับจากสาธารณะ ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดการจัดระบบข้อมูล/แผนการพัฒนาชุมชนแออัด การพัฒนาการบริหารจัดการของชุมชน การทำงานร่วมกันหลายฝ่าย การปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยของคนจนและการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ของท้องถิ่น

โครงการมีหลักการทำงานสำคัญ 4 ประการคือ การดำเนินการโดยองค์กรชุมชนและท้องถิ่น โดยรัฐบาลสนับสนุนงบประมาณ เป็นการสร้างความมั่นคงในการครอบครองที่ดินโดยเน้นสิทธิการครอบครองร่วมกัน เป็นการสร้างชุมชนใหม่ให้เข้มแข็งควบคู่กับการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยและต้องการแก้ปัญหาชุมชนแออัดทั้งเมือง การทำงานของโครงการจึงมีขบวนองค์กรชุมชนในแต่ละเมืองเป็นแกนกลาง สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ผ่านคณะกรรมการเมือง เพื่อผลักดันให้มีการแก้ปัญหาทั้งเมือง

กระบวนการของโครงการจะเริ่มจากการชี้แจงทำความเข้าใจกับชุมชน การจัดตั้งคณะทำงานระดับชุมชน ระดับเมือง การสำรวจข้อมูลชุมชน กำหนดทางเลือกในการปรับปรุง จัดหาที่ดิน จัดทำผังชุมชน จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ จดทะเบียนสหกรณ์ ออกแบบบ้านและชุมชน จัดหาสินเชื่อและการก่อสร้าง/ปรับปรุงชุมชน

รูปแบบการพัฒนาความมั่นคงในที่อยู่อาศัยในชุมชนคนจนเมืองอาจทำได้หลายวิธี คือ การปรับปรุงในที่ดินเดิม(Slum upgrading) การปรับผังที่ดินใหม่ (Reblocking) การแบ่งปันที่ดินกับเจ้าของที่ดิน (Land sharing) การสร้างที่อยู่ใหม่ในที่ดินเดิม (Reconstruction) และการรื้อย้ายชุมชนไปอยู่ที่ใหม่ (Relocation)

ในช่วงปี 2551-2554 โครงการบ้านมั่นคงและขบวนองค์กรชุมชนเมืองทั่วประเทศมีทิศทางการทำงานสำคัญ คือ การสร้างและพัฒนาคณะกรรมการเมืองเพื่อสนับสนุนการจัดทำโครงการทุกชุมชนในเมือง การพัฒนากลไกคณะทำงานของชุมชนในเรื่องต่างๆ เช่น การออมทรัพย์ ช่างชุมชน การตรวจสอบ การจัดสวัสดิการ ฯลฯ เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินการโครงการเองตลอดกระบวนการ การพัฒนาระบบการออมทรัพย์และสวัสดิการชุมชน การพัฒนากระบวนการออกแบบและก่อสร้างโดยชุมชนและการผลักดันให้มีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับที่ดินและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

เป้าหมายหลักในช่วงนี้ของโครงการคือ การแก้ปัญหาชุมชนแออัดทั้งเมืองทั่วประเทศโดยการทำงานร่วมกันระหว่างขบวนองค์กรชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น

ผลกระทบของการดำเนินโครงการในช่วง 6 ปีที่ผ่านมานอกจากจะทำให้ครัวเรือนคนจนเมืองมีที่อยู่อาศัยอย่างมั่นคงแล้ว ยังสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรคนจนเมืองทั้งระดับเมือง จังหวัด ภาคและระดับชาติ การปรับสภาพแวดล้อมชุมชนให้น่าอยู่ น่าดู การสร้างความรู้ในการทำงานพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้นำชุมชนจำนวนมาก การที่ชุมชนได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ อย่างกว้างขวาง การขยายตัวขององค์กรการเงินและระบบสวัสดิการของขบวนเมือง และการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบและนโยบายเพื่อเอื้อให้คนจนเมืองสร้างความมั่นคงในที่อยู่อาศัย

การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนแออัดในพื้นที่ภาคกลางตอนบนและตะวันตก โดยขบวนองค์กรชุมชน ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการสนับสนุนให้ผู้เดือดร้อนและองค์กรชุมชนในพื้นที่กำหนดแนวทางการดำเนินการและเป็นเจ้าของโครงการ โดยมีท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการดำเนินการ ทั้งนี้จากการสำรวจข้อมูลองค์กรชุมชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบนและตะวันตก โดยเครือข่ายองค์กรชุมชนพบว่ามีองค์กรชุมชนและผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย ดังนี้

สถานการณ์ชุมชนผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่ภาคกลางตอนบน

จากการสำรวจข้อมูลชุมชนแออัดภาคกลางบน โดยเครือข่ายชุมชนโครงการบ้านมั่นคง 34 เครือข่าย ลงพื้นที่สำรวจชุมชนผู้เดือดร้อนในแต่ละเมืองช่วง เดือนธันวาคม 2550 ถึง เดือนเมษายน 2551 โดยมีฐานข้อมูลเดิมจากการสำรวจข้อมูลชุมชนผู้มีรายได้น้อยของการเคหะแห่งชาติปี 2543 และของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ปี 2549 ควบคู่กับการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานเจ้าของที่ดินในพื้นที่ สามารถแสดงข้อมูลชุมชนที่เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลชุมชนที่เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยภาคกลางบน

จังหวัด	เมือง	ชุมชน	ผู้อยู่อาศัยรวม		ผู้มีรายได้น้อย		ผู้เดือดร้อน	
			หลังคาเรือน	ครัวเรือน	หลังคาเรือน	ครัวเรือน	หลังคาเรือน
นครสวรรค์	7	90	53,382	24,510	22,802	25,120	23,986
ชัยนาท	14	91	29,058	5,116	4,702	3,695	3,695
อุทัยธานี	6	24	15,438	6,664	6,252	2,308	2,233
ลพบุรี	5	14	21,550	5,622	5,550	1,512	1,512
สระบุรี	15	109	64,269	26,656	15,381	12,378	9,036
สิงห์บุรี	9	35	22,117	7,381	7,918	7,262	7,206
สุพรรณบุรี	16	90	38,964	14,452	11,958	8,164	7,177
อยุธยา	33	486	84,500	53,641	46,675	37,664	32,414
อ่างทอง	11	52	20,031	12,778	11,975	2,345	2,347
รวม	**116**	**991**	**349,309**	**156,820**	**133,213**	**100,448**	**89,606**

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลชุมชนที่เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยภาคกลางบน มีจำนวนผู้ที่เดือดร้อนทั้งสิ้น 100,448 ครัวเรือน 89,606 หลังคาเรือน 991 ชุมชน ใน 116 เมือง ทั้งนี้พบว่าจังหวัดที่มีผู้เดือดร้อนสูงสุดเรียงลำดับไปหาน้อยสุด มีดังนี้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 32,414 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 36.17, จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 23,986 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 26.77, จังหวัดสระบุรี จำนวน 9,036 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 10.08, จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 7,206 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 8.04, จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 7,177 หลังคาเรือน คิดเป็น ร้อยละ 8.01, จังหวัดชัยนาท จำนวน 3,695 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 4.12 จังหวัดอ่างทอง จำนวน 2,347 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.62, จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 2,233 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.49 และจังหวัดลพบุรี จำนวน 1,512 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.69 ตามลำดับ

กราฟที่ 1 แสดงจำนวนผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยภาคกลางบน

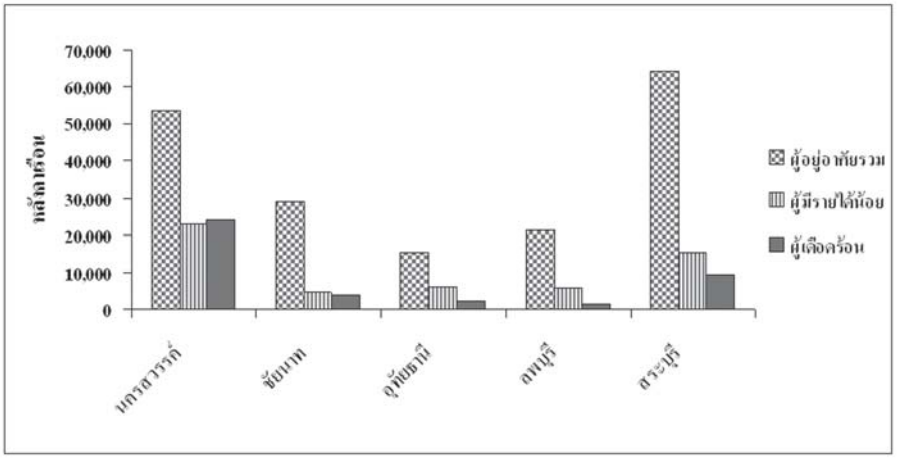

กราฟที่ 1(ต่อ) แสดงจำนวนผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยภาคกลางบน

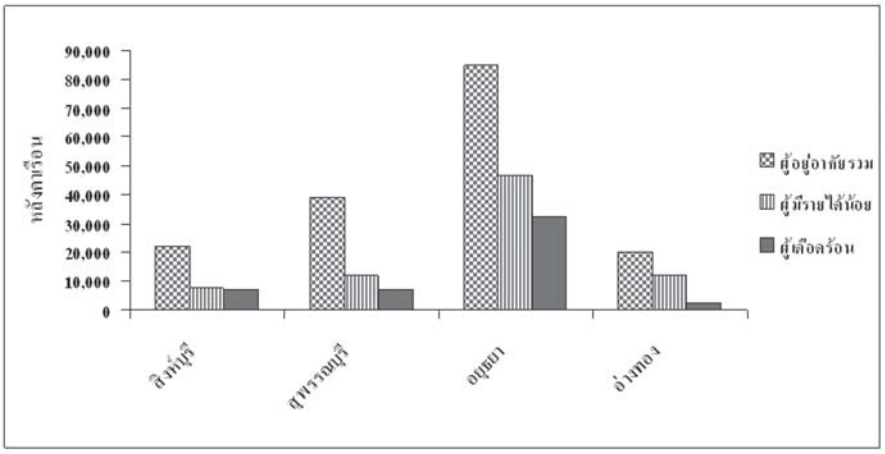

ตารางที่ 2 แสดงประเภทความเดือดร้อน

เขต	ประเภทความเดือดร้อน (หลังคาเรือน)				
	ชุมชนบุกรุก	กลุ่มบุกรุก	เช่าที่ปลูกบ้านเอง	บ้านเช่า	ห้องเช่า
นครสวรรค์	1682	1696	16588	2215	1805
ชัยนาท	1362	320	1102	496	415
อุทัยธานี	76	201	350	367	1,239
ลพบุรี	553	5	397	321	236
สระบุรี	1510	104	3083	1893	2446
สิงห์บุรี	7	1163	2686	1641	1709
สุพรรณบุรี	1240	469	3107	1249	1112
อยุธยา	9931	1141	8448	6561	6333
อ่างทอง	298	192	367	735	755
รวม	16,659	5,291	36,128	15,478	16,050

ตารางที่ 2 แสดงประเภทความเดือดร้อนของชุมชน พบว่าชุมชนส่วนใหญ่ในภาคกลางบน เป็นประเภทเช่าที่ปลูกบ้านเอง จำนวน 36,128 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 40.32 (กราฟที่ 2) ของจำนวนผู้ที่เดือดร้อนทั้งหมด รองลงมาคือ ชุมชนบุกรุก/กลุ่มบุกรุก จำนวน 21,950 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 24.50 ห้องเช่า 16,050 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 17.91 บ้านเช่า จำนวน 15,478 หลังคาเรือน คิดเป็น ร้อยละ17.27

กราฟที่ 2 แสดงประเภทความเดือดร้อน

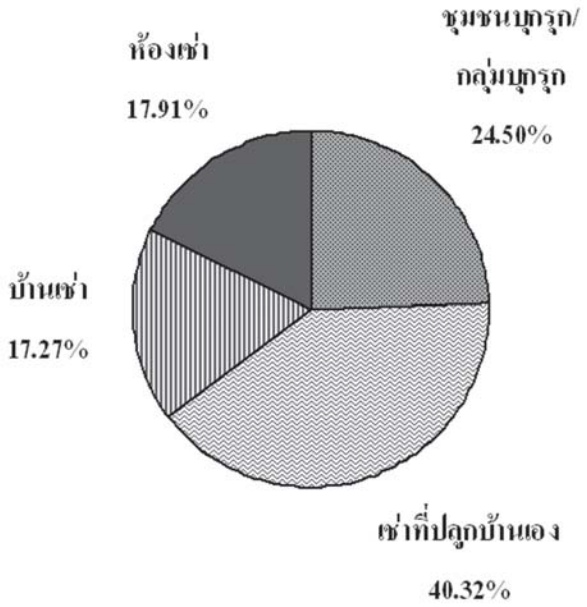

กราฟที่ 2.1 แสดงประเภทความเดือดร้อน จ.นครสวรรค์

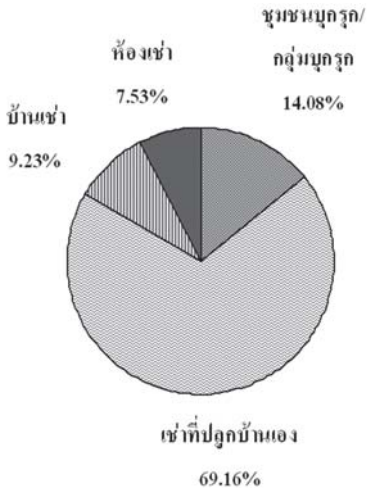

กราฟที่ 2.2 แสดงประเภทความเดือดร้อน จ.ชัยนาท

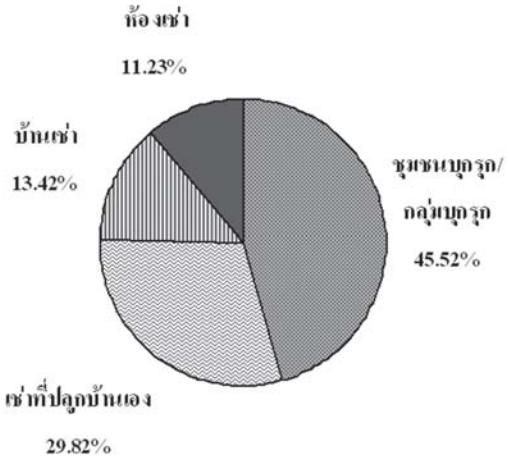

กราฟที่ 2.3 แสดงประเภทความเดือดร้อน จ.อุทัยธานี

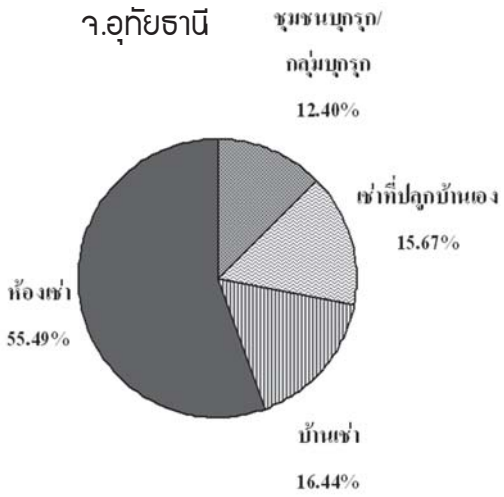

กราฟที่ 2.4 แสดงประเภทความเดือดร้อน จ.ลพบุรี

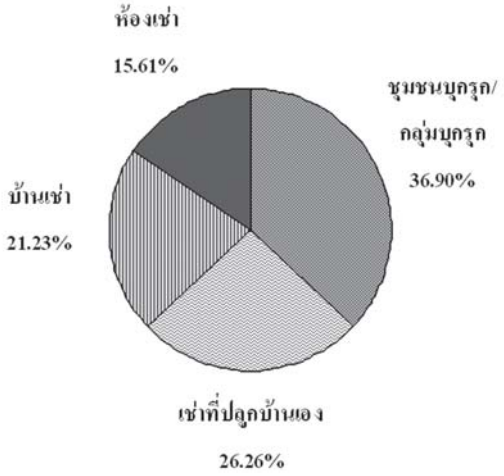

กราฟที่ 2.5 แสดงประเภทความเดือดร้อน จ.สระบุรี

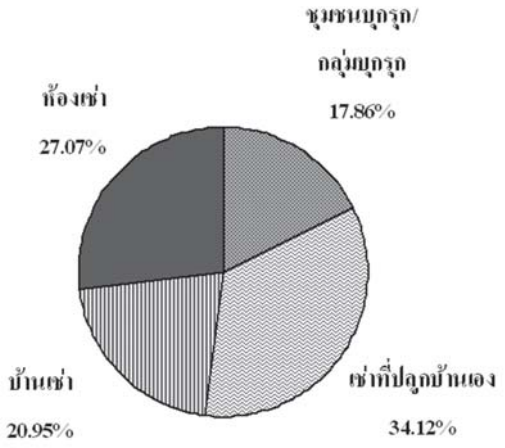

กราฟที่ 2.6 แสดงประเภทความเดือดร้อน จ.สิงห์บุรี

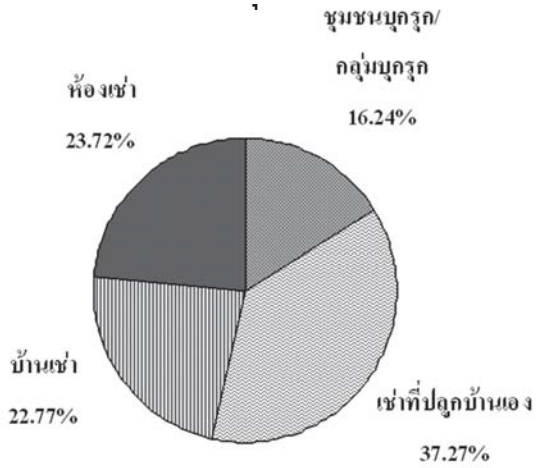

กราฟที่ 2.7 แสดงประเภทความเดือดร้อน จ.สุพรรณบุรี

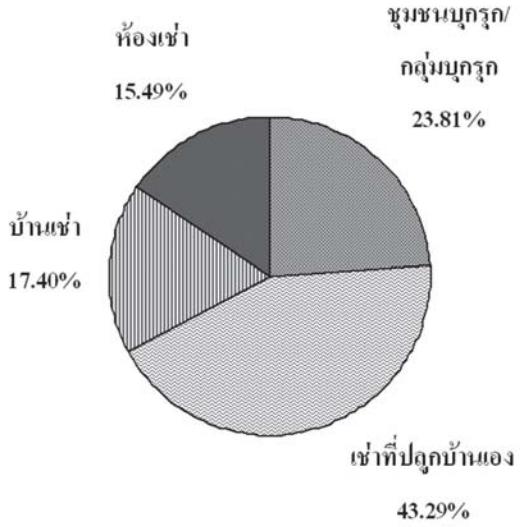

กราฟที่ 2.8 แสดงประเภทความเดือดร้อน จ.พระนครศรีอยุธยา

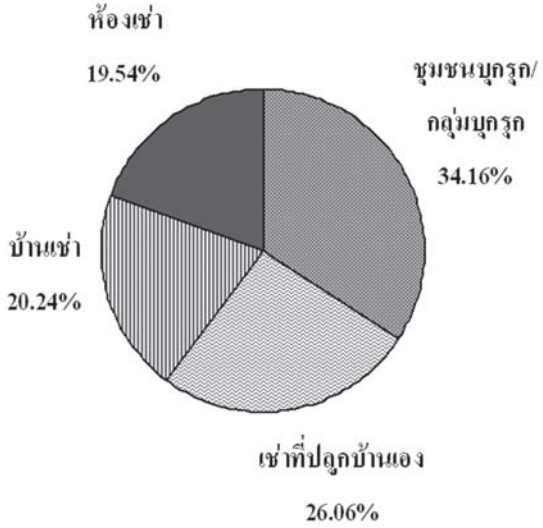

กราฟที่ 2.9 แสดงประเภทความเดือดร้อน จ.อ่างทอง

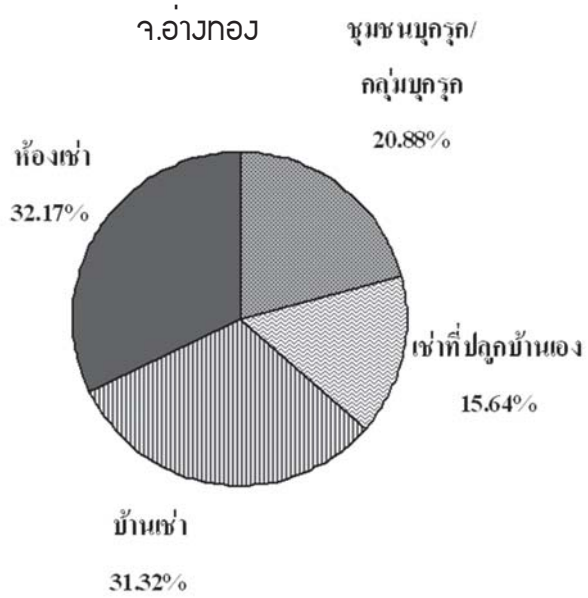

ตารางที่ 3 แสดงประเภทเจ้าของที่ดิน

จังหวัด	ประเภทเจ้าของที่ดิน (ชุมชน)													
	เอกชน	องค์กรศาสนา	ทรัพย์สินฯ	การรถไฟฯ	ราชพัสดุ	กรมชลประทาน	กรมการขนส่งทางน้ำฯ	กรมศิลป์	นิคมฯ/สปก.	สาธารณะ	ท้องถิ่น	ป่าสงวนฯ/กรม.	การท่าเรือฯ	อื่น ๆ
นครสวรรค์	38	13	2	10	34	0	2	0	1	9	0	1	0	3
ชัยนาท	17	18	0	0	20	26	18	0	0	20	0	0	0	0
อุทัยธานี	1	6	0	0	2	3	0	0	0	3	0	0	0	0
ลพบุรี	5	0	0	3	0	1	0	3	0	1	0	0	0	0
สระบุรี	28	12	0	3	6	2	1	0	10	6	1	0	0	6
สิงห์บุรี	0	6	0	0	7	6	16	0	0	0	0	0	0	0
สุพรรณบุรี	10	19	2	0	25	26	1	11	0	5	0	0	0	0
อยุธยา	198	404	2	10	99	92	21	3	1	165	0	0	0	38
อ่างทอง	3	20	0	0	4	9	5	0	0	6	0	0	0	1
รวม	300	498	6	26	197	165	64	17	12	215	1	1	0	48

ตารางที่ 3 แสดงประเภทเจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินส่วนใหญ่ที่ชุมชนอาศัย คือ รัฐ จำนวน 698 ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 45.03 (กราฟที่ 3) ทั้งนี้ พบว่าที่ดินรัฐที่ชุมชนอาศัยสูงสุด 5 ลำดับแรก คือ 1) สาธารณะ จำนวน 215 ชุมชน 2) ราชพัสดุ จำนวน 197 ชุมชน 3) กรมชลประทาน จำนวน 165 ชุมชน 4) กรมการขนส่งทางน้ำฯ จำนวน 64 ชุมชน 5) การรถไฟ จำนวน 26 ชุมชน รองลงมาคือ องค์กรศาสนา จำนวน 498 ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 32.13 เอกชน จำนวน 300 ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 19.35 อื่นๆ จำนวน 48 ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 3.10 และสำนักงานทรัพย์สินฯ จำนวน 6 ชุมชน คิดเป็นเป็นร้อยละ 0.39

กราฟที่ 3 แสดงประเภทเจ้าของที่ดิน

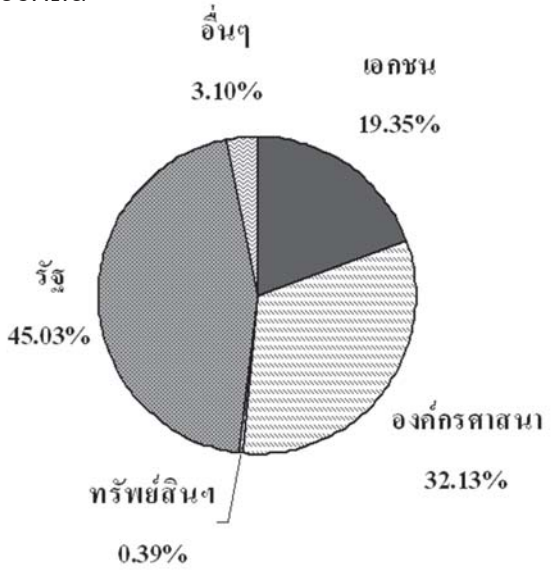

ผลการสำรวจข้อมูลชุมชนแออัดภาคตะวันตก

จากการสำรวจข้อมูลชุมชนแออัดภาคตะวันตก โดยเครือข่ายชุมชนโครงการบ้านมั่นคง จำนวน 4 เครือข่าย 70 คน ลงพื้นที่สำรวจชุมชนผู้เดือดร้อนในแต่ละเมืองช่วง เดือนธันวาคม 2550 ถึง เดือนเมษายน 2551 โดยมีฐานข้อมูลเดิมจากการสำรวจข้อมูลชุมชนผู้มีรายได้น้อยของการเคหะแห่งชาติปี 2543 และของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ปี 2549 ควบคู่กับการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานเจ้าของที่ดินในพื้นที่ สามารถแสดงข้อมูลชุมชนที่เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลชุมชนที่เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยภาคตะวันตก

จังหวัด	เมือง	ชุมชน	ผู้อาศัยรวม	ผู้มีรายได้น้อย		ผู้เดือดร้อน	
			หลังคาเรือน	ครัวเรือน	หลังคาเรือน	ครัวเรือน	หลังคาเรือน
นครปฐม	20	72	97,078	5,937	5,498	5,927	6,096
ราชบุรี	11	94	49,424	1,617	1,617	1,618	1,618
กาญจนบุรี	13	56	33,608	6,688	5,909	6,663	5,904
ประจวบฯ	9	58	52,753	4,597	4,006	4,597	4,006
เพชรบุรี	7	36	45,914	1,024	922	954	911
สมุทรสงคราม	5	17	14,090	1,516	1,476	1,494	1,468
สมุทรสาคร	4	34	25,274	3,244	2,747	2,876	2,628
รวม	**69**	**367**	**318,141**	**24,623**	**22,175**	**24,129**	**22,631**

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลชุมชนที่เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยภาคตะวันตก มีจำนวนผู้ที่เดือดร้อนทั้งสิ้น 24,129 ครัวเรือน 22,631 หลังคาเรือน 367 ชุมชน ใน 69 เมือง ทั้งนี้พบว่าจังหวัดที่มีผู้เดือดร้อนสูงสุดเรียงลำดับไปหาน้อยสุด มีดังนี้ จังหวัดนครปฐม จำนวน 6,096 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 26.94, จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 5,904 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 26.09,จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4,006 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 17.70, จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 2,628 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 11.61, จังหวัดราชบุรี จำนวน 1,618 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 7.15, จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 1,468 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.49 และ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 911 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 4.03 ตามลำดับ

กราฟที่ 1 แสดงจำนวนผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยภาคตะวันตก

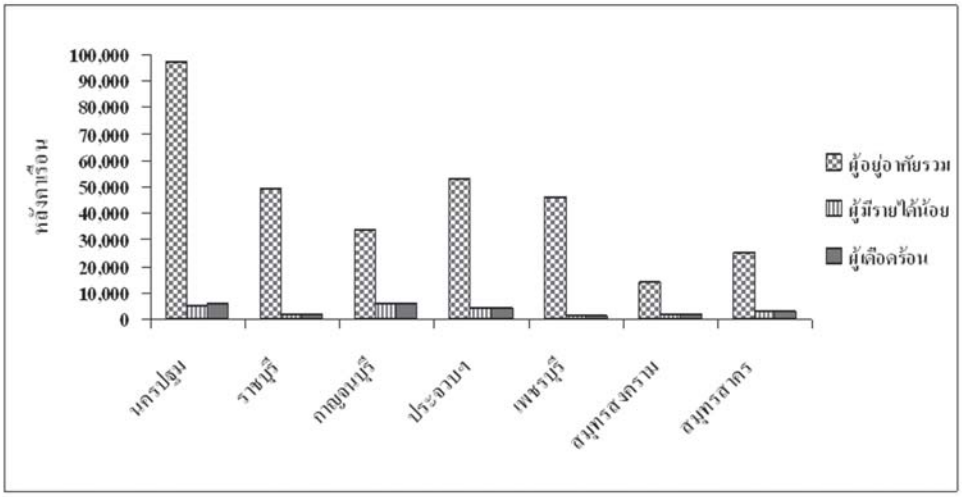

ตารางที่ 2 แสดงประเภทความเดือดร้อนภาคตะวันตก

เขต	ประเภทความเดือดร้อน (หลังคาเรือน)				
	ชุมชนบุกรุก	กลุ่มบุกรุก	เช่าที่ปลูกบ้านเอง	บ้านเช่า	ห้องเช่า
นครปฐม	1,080	117	1,959	866	2,074
ราชบุรี	180	115	427	269	627
กาญจนบุรี	3,254	130	1,592	424	504
ประจวบฯ	1,125	915	472	820	674
เพชรบุรี	318	8	558	0	27
สมุทรสงคราม	100	8	893	360	86
สมุทรสาคร	914	44	1,402	108	160
รวม	**6,971**	**1,337**	**7,303**	**2,847**	**4,152**

ตารางที่ 2 แสดงประเภทความเดือดร้อนของชุมชน พบว่าชุมชนส่วนใหญ่ในภาคตะวันตก เป็นประเภทชุมชนบุกรุก/กลุ่มบุกรุก จำนวน 8,308 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 36.74 (กราฟที่ 2) ของจำนวนผู้ที่เดือดร้อนทั้งหมด รองลงมาคือ เช่าที่ปลูกบ้านเอง จำนวน 7,303 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 32.30 ห้องเช่า 4,152 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 18.36 บ้านเช่า จำนวน 2,847 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ12.59

กราฟที่ 2 แสดงประเภทความเดือดร้อนภาคตะวันตก

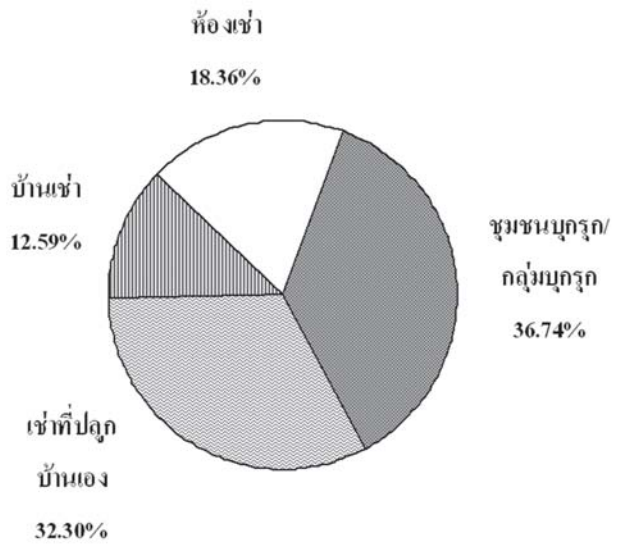

ตารางที่ 3 แสดงประเภทเจ้าของที่ดินภาคตะวันตก

จังหวัด	ประเภทเจ้าของที่ดิน (ชุมชน)													
	เอกชน	องค์กรศาสนา	ทรัพย์สินฯ	การรถไฟฯ	ราชพัสดุ	กรมชลประทาน	กรมการขนส่งทางน้ำฯ	กรมศิลป์	นิคมฯ/สปก.	สาธารณะ	ห้องถิ่น	ป่าสงวน/พรบ.	การท่าเรือฯ	อื่นๆ
นครปฐม	28	15	3	2	1	7	0	0	0	13	0	0	0	0
ราชบุรี	6	16	2	2	0	6	1	0	0	0	0	0	0	0
กาญจนบุรี	9	8	0	9	12	2	6	0	0	7	0	3	0	5
ประจวบฯ	16	2	1	24	2	0	2	0	0	6	0	2	0	0
เพชรบุรี	19	0	1	11	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0
สมุทรสงคราม	6	11	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0
สมุทรสาคร	18	4	0	3	2	0	3	0	0	5	0	0	0	0
รวม	**102**	**56**	**7**	**52**	**18**	**17**	**12**	**0**	**0**	**33**	**0**	**7**	**0**	**5**

ตารางที่ 3 แสดงประเภทเจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินส่วนใหญ่ที่ชุมชนอาศัย คือ รัฐ จำนวน 139 ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 44.98 (กราฟที่ 3) ทั้งนี้ พบว่าที่ดินรัฐที่ชุมชนอาศัยสูงสุด 5 ลำดับแรก คือ 1) การรถไฟฯ จำนวน 52 ชุมชน 2) สาธารณะ จำนวน 33 ชุมชน 3) ราชพัสดุ จำนวน 18 ชุมชน 4) กรมชลประทาน จำนวน 17 ชุมชน 5) กรมการขนส่งทางน้ำฯ จำนวน 12 ชุมชน รองลงมาคือ เอกชน จำนวน 102 ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33.01 องค์กรศาสนา จำนวน 56 ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 18.12 สำนักงานทรัพย์สินฯ จำนวน 7 ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 2.27 และอื่นๆ จำนวน 5 ชุมชน คิดเป็นเป็นร้อยละ 1.62

กราฟที่ 3 แสดงประเภทเจ้าของที่ดินภาคตะวันตก

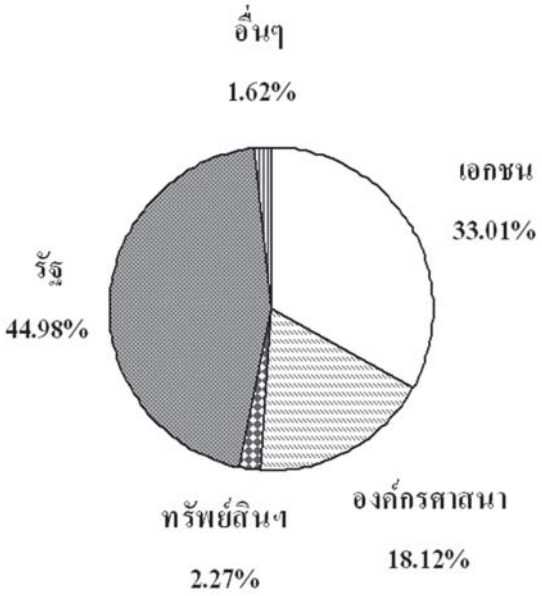

จากการสำรวจดังกล่าวข้างต้นโดยเครือข่ายองค์กรชุมชน ทำให้เกิดขบวนองค์กรชุมชนซึ่งมีความเชื่อมโยงในการแก้ไขปัญหาร่วมกันในพื้นที่ภาคกลางตอนบน 9 จังหวัดและภาคตะวันตก 7 จังหวัด ในประเด็นการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย โดยใช้โครงการบ้านมั่นคง เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา โดยมีเป้าหมายและแนวคิดสำคัญในการดำเนินการ ดังนี้

เป้าหมายร่วมงานพัฒนา

"ชุมชนเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้ อยู่อย่างพอเพียงและพึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดความเท่าเทียมและได้รับการยอมรับในสังคม"

แนวทางสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายร่วมของงานพัฒนา

1. ชุมชนเป็นแกนหลัก(ความคิด วิธีการ การตัดสินใจ)
2. พัฒนาความเข้มแข็งจากฐานรากให้เกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพด้านการจัดการตนเอง/องค์ความรู้ ตลอดจนการสร้างทุนชุมชน
3. การกระจายทรัพยากรระบบทุนชุมชนลดการรวมศูนย์ไปสู่ฐานราก
4. สร้างแหล่งงานอาชีพในพื้นที่ลดการย้ายถิ่นฐาน
5. พัฒนาศักยภาพชุมชนตามบริบทของพื้นที่

แนวทางสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย

1. พัฒนาความรู้ขบวนชุมชนในด้านวิศวกรรม
2. เน้นการสร้างทีมทำงานของขบวนชาวบ้านทุกประเด็นยุทธศาสตร์ที่การทำงานร่วมกันกับหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การคิดและทำร่วมกัน
3. สร้างทีมทำงานของขบวนชาวบ้านในทุกประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีการร่วมกันคิดร่วมกันทำ และนำไปสู่การทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน
4. ให้เกิดความเข้าใจในเป้าหมายให้ตรงกัน การทำงานที่มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันและสร้างความรู้สึกร่วมของการเป็นเจ้าของงาน

5. พัฒนาระบบคิดของชาวบ้านให้เกิดระบบการคิดวิเคราะห์ในการทำงานตั้งแต่ กระบวนการวางแผน และพัฒนาระบบติดตาม
6. การสร้างความเข้าใจเรื่องการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยที่มากกว่าบ้าน และสร้างความเข้าใจ/ ความเชื่อมั่นว่าการจัดการบริหารทุนชุมชนในการแก้ปัญหา ทั้งชุมชนและหน่วยงาน
7. เชื่อมโยงทุนของชุมชนเพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้
8. ส่งเสริมให้ชุมชนเห็นความสำคัญของเรื่องการออม
9. มุ่งให้ชุมชนขึ้นมาเป็นแกนหลักให้ได้จริง
10. ทำงานในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้สำเร็จและทำงานเชิงลึก มองทุกมิติ
11. มุ่งเน้นให้เกิดการจัดการองค์กรที่ดี
12. ทำเรื่องที่อยู่อาศัยให้ได้มากกว่าบ้าน
13. เชื่อมโยงกระบวนการของชุมชนในระดับต่างๆทั้งพื้นที่และงานประเด็น

แผนงาน : การพัฒนาความมั่นคงในการอยู่อาศัย "โครงการบ้านมั่นคง" ปี 2552

กิจกรรมหลัก	เป้าหมาย	ภาคกลางตอนบน และตะวันตก
1. การพัฒนาปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสภาพแวดล้อมของชุมชน	18,295 ครัวเรือน	2,000 ครัวเรือน
2. การสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยและชุมชน		
3. การจัดกระบวนการพัฒนาในเมือง		

การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนแออัดในพื้นที่ภาคกลางตอนบนและตะวันตก จึงมีกระบวนการและวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยมีท้องถิ่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนและหน่วยงานภาคีสนับสนุน ดังนี้

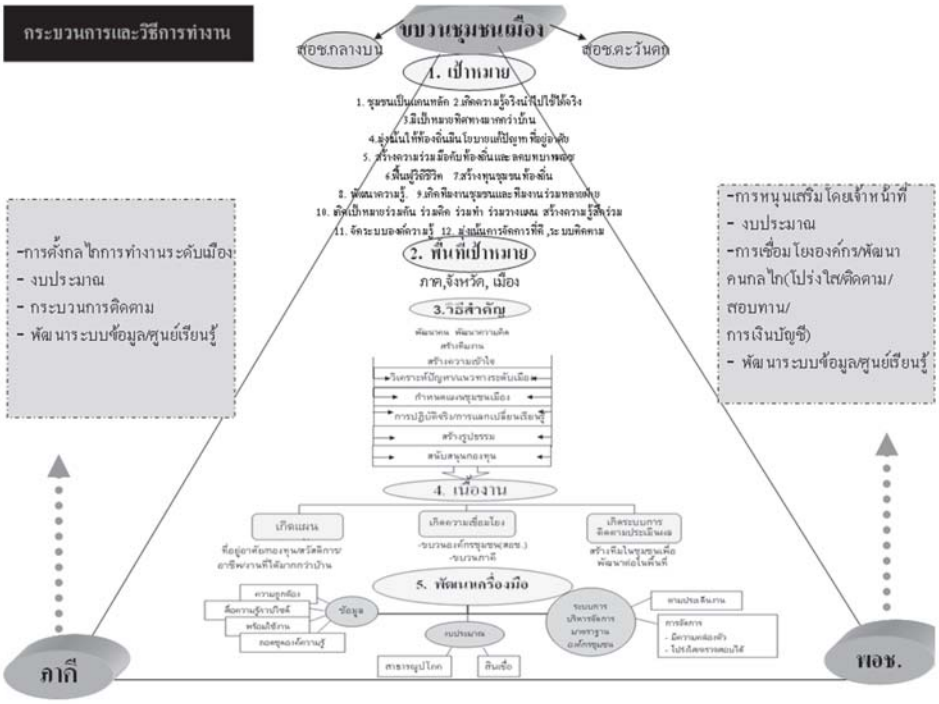

ทั้งนี้ประกอบกับกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรชุมชนในมิติของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หนุนเสริมเชิงทักษะด้านต่าง ๆ เช่น ทีมทำงานช่างชุมชน ทีมการจัดการ ทีมสังคม ฯลฯ และมิติเชิงพื้นที่ ระดับชุมชน ระดับเมือง ระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัดและ ภาค ดังนี้

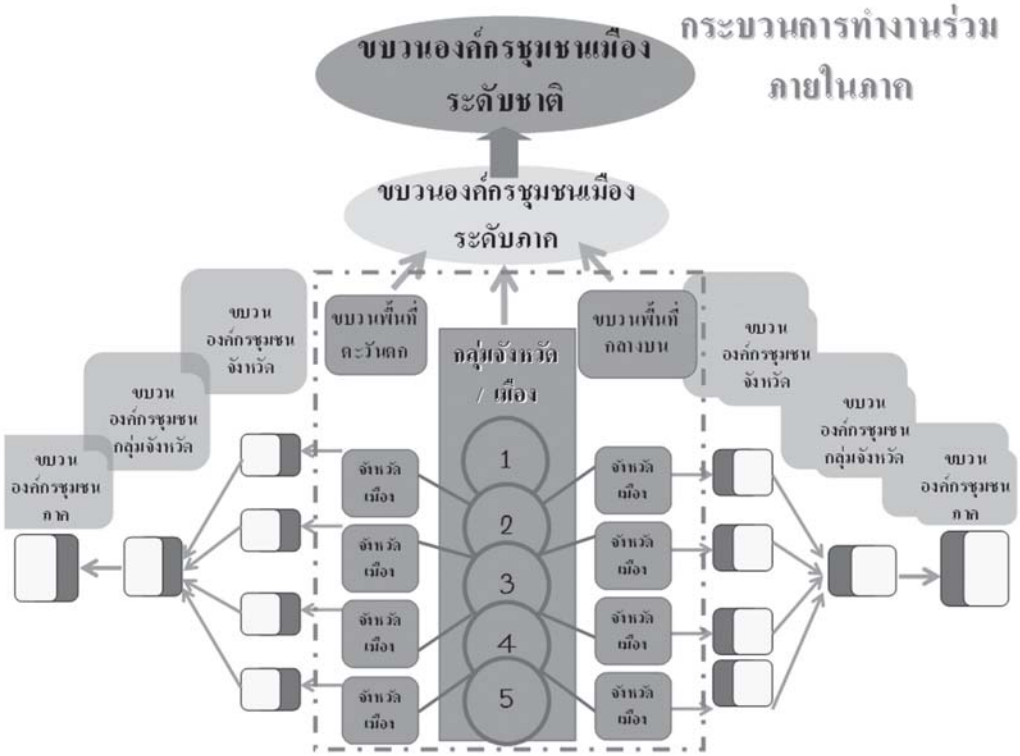

ผลเชิงรูปธรรมที่เกิดขึ้นในโครงการบ้านมั่นคงในปัจจุบัน จึงเปรียบเสมือนความสำเร็จของขบวนองค์กรชุมชนในการเชื่อมโยงและเป็นเจ้าของโครงการ โดยมีท้องถิ่นและหน่วยงานภาคีเป็นผู้สนับสนุน อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย การพัฒนาชุมชน ตลอดจนรูปแบบความสัมพันธ์ในเมืองที่มุ่งเน้นการให้ชุมชนเป็นแกนหลักและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองร่วมกัน

การขับเคลื่อนขบวนประเด็นยุทธศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคกลางตอนบน และตะวันตก

ความเป็นมา และพัฒนาการของขบวนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ภาคกลางตอนบน และตะวันตกประกอบด้วย 16 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี สุพรรณบุรี ลพบุรี สระบุรี อยุธยา อ่างทอง กาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ (แบ่งตามพื้นที่การทำงานของภาคประชาชน) มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ และที่ราบเชิงเขา มีแม่น้ำสำคัญ ๆ หลายสายไหลผ่าน เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำสะแกกรัง แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก เป็นต้น จากสภาพภูมิประเทศซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม จึงทำให้ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จนได้ชื่อว่าเป็นแหล่ง "**อู่ข้าว อู่น้ำ**" ที่สำคัญของประเทศไทย สำหรับพื้นที่ตอนบนของภาคมีเทือกเขาถนนธงชัยที่ทอดตัวต่อเนื่องมาจากพื้นที่ภาคเหนือ และเป็นที่ตั้งของป่าผืนใหญ่ (forest complex) ที่เป็นแหล่งรวมพันธุกรรมพืชและสัตว์ และความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ ผืนป่าตะวันตก มรดกโลกห้วยขาแข้ง-ทุ่งใหญ่นเรศวร ในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี สุพรรณบุรี ต่อเนื่องไปถึงกาญจนบุรี ครอบคลุมพื้นที่เขตรักษาพันธ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ และอุทยานแห่งชาติพุเตย

นอกจากนั้นยังมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland) ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ บึงบอระเพ็ด ในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ รวมถึงมีหลากหลายทางชาติพันธุ์ประกอบไปด้วย ชนเผ่ากระเหรี่ยง กระหร่าง ไทยทรงดำ มอญ ญวน และคนไทยถิ่น เป็นต้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าภาคกลางตอนบนและตะวันตก ถือเป็นย่านวัฒนธรรมภูมินิเวศน์ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการดำรงวิถีชีวิตของไทยมาอย่างยาวนาน

ขบวนองค์กรชุมชน กับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคกลางตอนบนและตะวันตก

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาคกลางตอนบนและตะวันตก เป็นการดำเนินการร่วมกันของขบวนองค์กรชุมชน 16 จังหวัด ตามที่กล่าวข้างต้น โดยในการดำเนินการการจัดการ มีกลุ่มองค์กรที่ดำเนินการทางด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลากหลายกลุ่ม พอจะสรุปองค์กรชุมชนในแต่ละจังหวัดที่เข้าร่วมในขบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ลำดับที่	จังหวัด	ภาคีจัดการ
1	จังหวัดกาญจนบุรี	เครือข่ายป่าชุมชนจังหวัดกาญจบุรี
2	จังหวัดชัยนาท	เครือข่ายป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง
3	จังหวัดนครสวรรค์	มูลนิธิสืบนาคะเสถียร
4	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	เครือข่ายการจัดการทรัพยากรจังหวัด
5	จังหวัดเพชรบุรี	เครือข่ายจัดการลุ่มน้ำเพชรบุรี
6	จังหวัดราชบุรี	เครือข่ายอนุรักษ์ธรรมชาติเทือกเขาตะนาวศรี
7	จังหวัดลพบุรี	เครือข่ายป่าชุมชนอ้ายโป๊ด
8	จังหวัดสมุทรสงคราม	เครือข่ายสุนทรียภาพ
9	จังหวัดสมุทรสาคร	เครือข่ายการจัดการทรัพยากรจังหวัด
10	จังหวัดนครปฐม	เครือข่ายลุ่มน้ำท่าจีน
11	จังหวัดสระบุรี	เครือข่ายการจัดการทรัพยากรจังหวัด
12	จังหวัดสุพรรณบุรี	เครือข่ายการจัดการทรัพยากรจังหวัด
13	จังหวัดอยุธยา	เครือข่ายการจัดการทรัพยากรจังหวัด
14	จังหวัดอ่างทอง	เครือข่ายการจัดการทรัพยากรจังหวัด
15	จังหวัดอุทัยธานี	เครือข่ายการจัดการทรัพยากรจังหวัด
16	จังหวัดสิงห์บุรี	เครือข่ายการจัดการทรัพยากรจังหวัด

การดำเนินการของขบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคกลางตอนบนและตะวันตก ได้มีการประชุมร่วมกันหลายครั้ง ตั้งแต่ปลายปี 2551 เพื่อปรับกระบวนการทำงานร่วมกัน โดยในระยะแรกมีคณะทำงานที่เป็นตัวแทนของแต่ละจังหวัดเข้าร่วมรวม 16 คน พร้อมที่ปรึกษา 4 คน รวมเป็น 20 คน ได้มีการพูดคุยปรึกษาหารือกันเรื่องข้อมูลการจัดการทรัพยากรของภาคที่มีความหลากหลายทั้งป่า ต้นน้ำ ป่าชุมชน ลุ่มน้ำ ชายฝั่ง และยังมีพื้นที่ชุ่มน้ำในเขาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อีก คณะทำงานส่วนมากมีความคิดเห็นว่าข้อมูลการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่มากมายในแต่ละจังหวัด ควรที่จะมีการรวบรวมจัดการโดยองค์กรชุมชนในแต่ละจังหวัด โดยให้ตัวแทนไปรวบรวมนำมาเพื่อจัดเป็นฐานข้อมูลในการตั้งขบวนในการจัดการทรัพยากรของภูมิภาคในระยะต่อไป

ประมวลผลข้อมูลองค์กรการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาค

ลำดับ	จังหวัด	ดิน	ลุ่มน้ำ/ชายฝั่ง	ป่า
1	จังหวัดกาญจนบุรี	44	-	80
2	จังหวัดชัยนาท	3	-	2
3	จังหวัดนครสวรรค์	2	-	27
4	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	7	7	1
5	จังหวัดเพชรบุรี	14	7	17
6	จังหวัดราชบุรี	6	1	15
7	จังหวัดลพบุรี	-	1	7
8	จังหวัดสมุทรสงคราม	7	4	-
9	จังหวัดสมุทรสาคร	6	3	-
10	จังหวัดนครปฐม	6	30	-
11	จังหวัดสระบุรี	-	1	5
12	จังหวัดสุพรรณบุรี	1	-	29
13	จังหวัดสิงห์บุรี	44	10	36
14	จังหวัดอยุธยา	1	3	-
15	จังหวัดอ่างทอง	1	7	-
16	จังหวัดอุทัยธานี	1	-	42
รวม		**155**	**74**	**270**

จากฐานข้อมูลองค์กรการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประมวลผลออกมา คณะทำงานได้กำหนดให้มีการประชุมวิเคราะห์ข้อมูลและวางแผนการทำงานในอนาคตร่วมกัน เมื่อเดือนเมษายน 2552 ที่จังหวัดเพชรบุรี โดยมีตัวแทนจาก 16 จังหวัด 70 คนเข้าร่วมประชุม ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ของภูมิภาค ร่วมวางแผนงานและกำหนดทิศทางการทำงานร่วมกันเป็น 4 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำ

พื้นที่เป้าหมาย 9 ลุ่มน้ำ

ลุ่มน้ำเจ้าพระ ลุ่มน้ำท่าจีน ลุ่มน้ำสะแกกรัง ลุ่มน้ำป่าสัก ลุ่มน้ำชายฝั่งตะวันตก ลุ่มน้ำเพชร ลุ่มน้ำแม่กลอง ลุ่มน้ำลพบุรี ลุ่มน้ำน้อย

ทิศทางแนวทางในการทำงาน

ขั้นที่ 1 - จัดทำข้อมูล

ขั้นที่ 2 - จัดเวทีในพื้นที่ / สามน้ำ

- วิเคราะห์ สังเคราะห์สถานการณ์
  - นโยบาย ที่กระทบ
  - วิกฤติคุณภาพน้ำ
  - ควบคุมโรงงานอุตสาหกรรม

ขั้นที่ 3 - จัดเวทีเชื่อมโยงสายน้ำ

- จัดทำแผน "แผนศักดิ์สิทธิ์ 4 ใน 5 สามมุรธาภิเษก"
- ประสานภาคี ภาค 3 / ท้องถิ่น

ประเด็นที่ 2 การจัดการทรัพยากรชายฝั่ง

พื้นที่เป้าหมาย พื้นที่ประมงชายฝั่ง 4 จังหวัด

สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์

ทิศทางแนวทางในการทำงาน

ขั้นที่ 1 จัดเวทีเชื่อมโยงเครือข่ายประมงชายฝั่ง 4 จังหวัดภาคตะวันตก

- สร้างความเข้าใจมองภาพรวมผลกระทบร่วมกัน
- จัดเวทีประชุมเครือข่ายอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

ขั้นที่ 2 การให้ความรู้เรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อม

- เวทีประชุม อย่างน้อยเดือนละครั้ง

ขั้นที่ 3 จัดกิจกรรมหนุนเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

- สวัสดิการชุมชนชายฝั่ง
- การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สื่อทุกรูปแบบ

ขั้นที่ 4 ขั้นออกแบบเครื่องมือการจัดการฐานข้อมูล

- สร้างคณะทำงานของ 4 จังหวัด ออกแบบร่วมกัน
  - แบบสำรวจ
  - แบบสัมภาษณ์ (แบบมีโครงสร้าง)

ประเด็นที่ 3 การจัดการทรัพยากรป่า

พื้นที่เป้าหมาย 11 จังหวัด 270 ป่าชุมชน

1. กาญจนบุรี	79	ป่าชุมชน	1	ป่าต้นน้ำ
2. ราชบุรี	13	ป่าชุมชน	2	ป่าต้นน้ำ
3. นครสวรรค์	27	ป่าชุมชน		
4. ลพบุรี	6	ป่าชุมชน	1	ป่าต้นน้ำ
5. สระบุรี	5	ป่าชุมชน		
6. อุทัยธานี	43	ป่าชุมชน		

7. ชัยนาท	1	ป่าชุมชน
8. สิงห์บุรี	36	ป่าชุมชน
9. ประจวบคีรีขันธ์	1	ป่าชุมชน
10. เพชรบุรี	17	ป่าชุมชน
11. สุพรรณบุรี	29	ป่าชุมชน

ทิศทางแนวทางในการทำงาน

ขั้นที่ 1 ประชุมเชื่อมร้อยแลกเปลี่ยนปัญหาและประสบการณ์ร่วมกัน 3 ครั้งต่อปี

ขั้นที่ 2 ศึกษาดูงานของป่า

- ในภาค
- ต่างภาค

ขั้นที่ 3 - จัดสมัชชาป่าภาคกลางตะวันตก

- จัดตั้งกองทุนทรัพยากรป่า ภาคกลาง บน ตะวันตก

เครื่องมือในการรวมฐานและการสื่อสาร

- ทำเว็บไซด์ป่าชุมชน
- จัดทำแผ่นพับ
- ทำรูปเล่มข้อมูลแต่ละจังหวัด
- CD ข้อมูล / CD เพลงประชาสัมพันธ์

ประเด็นที่ 4 การจัดการเกษตรยั่งยืน(ดิน)

พื้นที่เป้าหมาย 7 จังหวัด

- จ.สิงห์บุรี	มีศูนย์การเรียนรู้	6 ศูนย์
- จ.สมุทรสาคร	มีศูนย์การเรียนรู้	3 ศูนย์
- จ.อยุธยา	มีศูนย์การเรียนรู้	2 ศูนย์
- จ.สระบุรี	มีศูนย์การเรียนรู้	13 ศูนย์
- จ.สุพรรณบุรี	มีศูนย์การเรียนรู้	13 ศูนย์
- จ.เพชรบุรี	มีศูนย์การเรียนรู้	5 ศูนย์
- จ.กาญจนบุรี	มีศูนย์การเรียนรู้	25 ศูนย์

ทิศทางแนวทางในการทำงาน

ขั้นที่ 1 - ค้นหาจุดเด่น Best Practice

- สร้างนวัตกรรม ความรู้เขา ความรู้เรา ความรู้ใหม่

ขั้นที่ 2 มุ่งสู้การค้าโลก เปิดตลาดโดยภาคประชาชน ค้นหาผู้นำ

ขั้นที่ 3 ขยายเครือข่าย ขนาดธุรกิจ คือขนาดของเครือข่าย

ระบบการบริหารจัดการ : โครงสร้างการทำงาน

ระบบบริหารจัดการของขบวนองค์กรชุมชนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคกลางตอนบนและภาคตะวันตกมีระบบการจัดการโดยมีตัวแทนของอ งค์กรชุมชนใน 16 จังหวัดเป็นคณะทำงานจังหวัดละ 2 คนเป็น 32 คน มีผู้ทรงคุณวุฒิ ปราชญ์ชาวบ้าน พระสงค์เป็นที่ปรึกษา 4 คน รวมคณะทำงานทั้งสิ้น 36 คน โดยคณะทำงานได้แต่งตั้งกองเลขาของภาค 3 คน จากคณะทำงานเป็นทีมงานประสานงานและรวบรวมจัดทำฐานข้อมูลของภาคตามมติของคณะทำงาน

โครงสร้างการทำงานของภาค

ตัวแทนองค์กรจังหวัดละ 2 คน

↓

คณะทำงานภาค 32 คน + ที่ปรึกษา 4 คน
(กำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน)

↓

กองเลขาภาค
(ประสานงาน/ขยายผลดำเนินการตามมติคณะทำงาน)

ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของขบวนองค์กรชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก เกิดพื้นที่รูปธรรมที่มีระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน ร่วมกับภาคีท้องถิ่น ทั้งนี้สามารถแบ่งรูปแบบการจัดการที่สอดคล้องกับลักษณะภูมินิวเศน์ของแต่ละพื้นที่ได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติโดยแนวทางป่าชุมชน

ถือเป็นการก่อเกิด และกระบวนการทำงานใน 3 ลักษณะด้วยกัน คือ 1) กระบวนการที่เกิดจากการสนับสนุนจากภาคราชการ 2) กระบวนการที่เกิดจากการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน และ 3) กระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้ และการสนับสนุนของขบวนองค์กรชุมชนกันเอง ทั้งในลักษณะของการตระหนักเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังจะหมดไป และการตระหนักเห็นถึงผลกระทบ ความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้นกับสมาชิกในชุมชนหากไม่ร่วมมือร่วมใจกันปกป้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างสมดุล

วิธีการจัดการในแต่ละลักษณะมีความแตกต่างกัน เช่น พื้นที่ป่าชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาคราชการ ส่วนใหญ่จะเป็นป่าชุมชนขนาดเล็ก ที่ราชการเข้าไปสนับสนุนให้ชาวบ้านช่วยกันปลูกในพื้นที่สาธารณะ เช่น พื้นที่บริเวณวัด ป่าช้า พื้นที่ว่างเปล่าสองข้างทาง พื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการสร้างความร่มรื่น ในขณะที่พื้นที่ป่าชุมชนในลักษณะที่ 2 และ 3 ส่วนใหญ่เป็นเขตพื้นที่ป่าดั้งเดิม ซึ่งอาจจะอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวน ป่าอนุรักษ์ หรือป่าเสื่อมโทรม ที่มีอาณาเขตติดต่อกับชุมชนและสมาชิกในชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าดังกล่าว ทั้งในลักษณะของการเป็นป่าต้นน้ำลำธารที่หล่อเลี้ยงวิถีชีวิตของชุมชน การเป็นแหล่งอาหารและสมุนไพร รวมถึงการเป็นแหล่งไม้ใช้สอยของชุมชน ซึ่งพื้นที่ป่าชุมชน

ดังกล่าวถ้ามองในแง่ของกฎหมาย ชุมชนยังไม่ได้รับสิทธิในการจัดการดูแล แต่ในระบบจารีตประเพณีและวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน ถือได้ว่าชุมชนมีสิทธิอันชอบธรรมในปกป้องดูแล และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและผลผลิตที่เกิดขึ้นจากพื้นที่ป่า ที่ชุมชนร่วมกันดูแลบนพื้นฐานของการมีกฎเกณฑ์กติกาที่เป็นข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกในชุมชนบนพื้นฐานของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืน ซึ่งพื้นที่ป่าชุมชนในรูปแบบดังกล่าวจะกระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี สุพรรณบุรี ชัยนาท ลพบุรี สระบุรี ตาก กำแพงเพชร ราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยมีตัวอย่างรูปธรรมพื้นที่ป่าชุมชนที่เป็นตัวอย่างของการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบดังกล่าว คือ ป่าชุมชนบ้านพุเตย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี เครือข่ายป่าชุมชนแม่วงก์-แม่เปิน เครือข่ายป่าชุมชนไพศาลี ในจังหวัดนครสวรรค์ ,ป่าชุมชนห้วยดินดำ ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ,ป่าชุมชนช่องสาลิกา ป่าชุมชนเขาพญาเดินธง ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี, ป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท, ป่าต้นน้ำลำภาชี เขตรักษ์พันธ์สัตว์ป่าชาติเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดราชบุรี, ผืนป่าแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น และได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายป่าชุมชนในระดับจังหวัด และในระดับภาค เพื่อทำบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งซึ่งกันและกัน เช่น กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดกาญจนบุรี,เครือข่ายอนุรักษ์ป่าต้นน้ำและกลุ่มเครือข่ายป่าชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์ป่าชุมชนต้นน้ำเพชรบุรี เครือข่ายเยาวชนอนุรักษ์ลุ่มน้ำบางสะพาน กลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำปราณบุรี เครือข่ายชุมชนเป็นสุข เครือข่ายอนุรักษ์ลุ่มน้ำกุยบุรี เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 การฟื้นฟู อนุรักษ์ และการจัดการลุ่มน้ำ

เป็นรูปแบบการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชนที่ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในรูปของ เครือข่าย 6 ลุ่มน้ำในโซนภาคกลางตอนบน (แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำสะแกกรัง แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสัก) เพื่อทำบทบาทในการรณรงค์ และปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนริมแม่น้ำหันมาสนใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับสายน้ำในรูปของการสร้างความร่วมมือของ 3 ฝ่าย คือ บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อร่วมกันดูแล รักษา และเฝ้าระวังใน 100 พื้นที่ตำบลสองริมฟากฝั่ง 6 ลุ่มน้ำในลักษณะของเครือข่ายการทำงาน เช่น เครือข่ายอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำป่าสัก เป็นต้น

นอกจากนั้นยังมีการจัดการระบบนิเวศน์ลุ่มน้ำ และชายฝั่งที่เป็นแหล่งผลิตทางด้านอาหารและการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรในพื้นที่โซนภาคตะวันตกใน 4 ลุ่มน้ำ คือ **ลุ่มน้ำท่าจีน** ลุ่มน้ำแม่กลอง ลุ่มน้ำเพชรบุรี ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตก (ตามการจัดคุณภาพลุ่มน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) โดยใช้วิถีวัฒนธรรมคนลุ่มน้ำเป็นเครื่องมือในการฟื้นฟูอนุรักษ์และการจัดการลุ่มน้ำ และมี

ตัวอย่างรูปธรรมที่สำคัญ เช่น ลุ่มน้ำท่าจีน เกิดเครือข่ายอนุรักษ์ลุ่มน้ำท่าจีนหลายเครือข่าย ได้แก่ ชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีนจังหวัดนครปฐม เป็นต้น **ลุ่มน้ำแม่กลอง** เกิดเครือข่ายลุ่มน้ำแม่กลอง เช่น เครือข่ายอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ เครือข่ายป่าชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี รวมตัวกัน 80 ชุมชน ที่ขึ้นมาปกป้องทรัพยากรป่าไม้และแม่น้ำในท้องถิ่นของตน เครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเทือกเขาตะนาวศรี เครือข่ายอนุรักษ์คลองบางสองร้อย จังหวัดราชบุรี เครือข่ายสุนทรียภาพเพื่อท้องถิ่น เครือข่ายเยาวชนอนุรักษ์ลุ่มน้ำแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม

ลุ่มน้ำเพชรบุรี ก่อเกิดเครือข่ายการอนุรักษ์ลุ่มน้ำอย่างกว้างขวาง เช่น เครือข่ายป่าชุมชนต้นน้ำเพชรบุรี 17 ผืนป่า เครือข่ายอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีภาคประชาชน ชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบุรี ที่เป็ฯความร่วมมือระหว่างนักวิชาการ นักพัฒนา นักการเมือง ข้าราชการ โรงเรียน และเยาวชน ในจังหวัดร่วมกันทำงานอย่างต่อเนื่อง **ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตก** ก่อเกิดกลุ่ม เครือข่ายเพื่อพลิกฟื้นวิถีชีวิตดั้งเดิม เช่น เครือข่ายชุมชนเป็นสุขป่าละอู เครือข่ายอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำสามร้อยยอด เครือข่ายอนุรักษ์ลุ่มน้ำกุยบุรี และเครือข่ายอนุรักษ์ลุ่มน้ำบางสะพาน เป็นต้น

รูปแบบที่ 3 การจัดการพื้นที่ภัยพิบัติ กรณีน้ำท่วม

รูปแบบนี้เกิดขึ้นจากวิกฤติการณ์ ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนบน และตะวันตกในช่วงปลายปี 2549 ที่ผ่านมา ได้สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน บ้านเรือน เรือกสวนไร่นา และความสัมพันธ์ของชุมชนกับชุมชน และชุมชนกับระบบราชการ จึงได้มีข้อสรุปที่เห็นร่วมกันของหลายฝ่ายว่าวิกฤติการณ์ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นเพราะปริมาณน้ำที่เกิดจากฝนตกเป็นด้านหลัก แต่วิกฤติการณ์ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นมาจากการจัดการบริหารน้ำยุคใหม่ ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติและวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคกลางตอนบน

จากบทเรียนความเสียหายที่เกิดขึ้น ขบวนเครือข่ายองค์กรชุมชนที่ประสบภัยพิบัติที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณฟื้นฟูพื้นที่ตำบลภัยพิบัติ จำนวน 522 ตำบล ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน ได้ร่วมมือกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายพื้นที่ตำบลน้ำท่วมในระดับจังหวัด และในระดับภาคขึ้น และได้เสนอแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาน้ำท่วม คือ

1.) การปรับเปลี่ยนระบบการทำการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำนาของพี่น้องเกษตรกรให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ กล่าวคือ การวางแผนการเพาะปลูก และการเก็บเกี่ยวให้แล้วเสร็จก่อนฤดูน้ำหลาก (กลางเดือนสิงหาคม เป็นต้นไป)

2.) สร้างเครือข่ายระบบการแจ้งเตือน และเตือนภัยของขบวนประชาชน ที่มีการสื่อสารบอกเตือนกันตามสายน้ำ ระหว่างจังหวัด และระหว่างภาค

3.) การเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการบริหาร และจัดการน้ำร่วมกับภาคราชการ โดยใช้แนวทางในข้อที่ 1 และ 2 เป็นแนวทางที่ขบวนองค์ชุมชนสามารถดำเนินการได้ทันที ส่วนแนวทางในข้อที่ 3 ได้มีการประชุมหารือเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินการร่วมกัน และได้เห็นชอบร่วมกันที่จะใช้พื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพื้นที่ตัวอย่างในการบริหารจัดการน้ำร่วมกันระหว่างภาคราชการและภาคประชาชน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะทำงาน

รูปแบบที่ 4 การปรับระบบเกษตรกรรมสู่ความยั่งยืน

เป็นรูปแบบของการแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการหารือร่วมกันของเกษตรกร และองค์กรพัฒนาเอกชนที่ตระหนักเห็นถึงสถานกรณ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากระบบการผลิตเกษตรสมัยใหม่ เช่น การทดลองใช้เมล็ดพันธ์สมัยใหม่ที่มีการปรับปรุงสายพันธุ์ การใช้ปุ๋ย สารเคมีอย่างเข้มข้น เกษตรกรไม่สามารถควบคุมกลไกการตลาด รับความเสี่ยงในเรื่องความไม่แน่นอนของดินฟ้าอากาศ ได้มีผลทำให้เกษตรกรตกอยู่ในสภาวะการมีหนี้สินล้นพ้นตัว และต้องลงทุนเพิ่มขึ้นทุกปี จึงได้มีการร่วมมือกันคิดค้น รื้อฟื้น สืบค้น และศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่บรรพบุรุษในอดีตใช้ในการการทำเกษตร และได้ร่วมมือในการดำเนินการสร้างรูปธรรมในการปฏิบัติการเพื่อ ลด ละ เลิก

การใช้สารเคมี และรื้อฟื้นการเก็บรวบรวมเมล็ดพันธุ์พื้นบ้าน ซึ่งมีตัวอย่างของกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการในพื้นที่ต่างๆ ในเขตภาคกลางตอนบน เช่น ชมรมเกษตรผสมผสานแม่วงก์-แม่เปิน จังหวัดนครสวรรค์ เครือข่ายเกษตรอินทรีย์อำเภอบางปลาม้า เครือข่ายเกษตรชีวภาพตำบลเขาดิน อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี เครือข่ายเกษตรธรรมชาติ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

เครือข่ายองค์กรชุมชนด้านดารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ, เครือข่ายองค์กรชุมชนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและเครือข่ายองค์กรชุมชนด้านการจัดการเกษตรกรรมยิ่งยืน. **ทิศทางใหม่ขบวนองค์กรชุมชนกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเกษตรกรรมยั่งยืน.** คณะทำงานทรัพนากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเกษตรกรรมยั่งยืน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).กรุงเทพฯ,2550

สุวัฒน์ คงแป้น และหทัยรัตน์ เหลาสะอาด. **รัฐหนุน-เสริมราษฎร์ เพื่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน.** สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ, 2550

สื่อชุมชน
ภาคกลางตอนบนและตะวันตก

ขบวนสื่อชุมชน มีพัฒนาการมาตั้งแต่ประมาณปี 2544 โดยมีวิทยุชุมชนเป็นธงนำอันสำคัญ ปัจจุบันขบวนสื่อได้พัฒนายุทธศาสตร์การทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป มีการจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อชุมชน การเชื่อมโยงสื่อชุมชนกับสื่อของรัฐต่อรัฐบาล โดยมีหลักการสำคัญ คือ **หนึ่ง** เป็นสื่อที่ดำเนินการโดยองค์กรชุมชนไม่ใช่ดำเนินการโดยเอกชน เพราะการพัฒนาสื่อ เป็นเครื่องมือหนึ่งของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน ไม่ใช่แค่เพียงแค่การสื่อสารกัน **สอง** สื่อชุมชนทุกประเภท ไม่แสวงหากำไร แต่แสวงหาการสนับสนุนจากชุมชนหรือองค์กรชุมชนในพื้นที่ เพราะสื่อชุมชนในระยะยาวและเป็นเจ้าของสื่ออย่างแท้จริง **สาม** เนื้อหาสาระของสื่อชุมชนเป็นเนื้อหาสาระที่มาจากชุมชน เพื่อประโยชน์ของชุมชน ใช้ภาษาที่ชุมชนเข้าใจ ชุมชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และ **สี่** สื่อชุมชนดำเนินการโดยคนในชุมชนเอง ไม่ว่าจะเป็นวิทยุชุมชน เว็บไซต์ชุมชน หนังสือพิมพ์ ล้วนฝึกฝนคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถมาดำเนินการเอง หลักการทั้งหมดนี้คือสาระสำคัญของสื่อชุมชน คือความแตกต่างระหว่างสื่อชุมชนกับสื่ออื่นๆ

เมื่อวันที่ 10-11 มีนาคม 2552 ที่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้จัดการสัมมนาสื่อชุมชนระดับชาติ เพื่อผนึกกำลังขบวนสื่อชุมชนทั่วประเทศ กับสื่อมวลชนอื่นๆ ทั้งสื่อเพื่อชุมชน สื่อของรัฐ สื่อของเอกชนทุกหนแห่ง ในการสร้างขบวนการสื่อสารเรื่องชุมชนเข้มแข็งออกไปสู่สาธารณะ โดยได้มีข้อเสนอต่อรัฐบาล ดังนี้

1. สนับสนุนให้สื่อชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล

1.1 เนื่องจากสื่อชุมชนเป็นสื่อเพื่อกิจการสาธารณะ ไม่แสวงหากำไร รัฐจึงควร**จัดตั้งกองทุนพัฒนาสื่อชุมชน**หรือกำหนดให้มีกองทุนพัฒนาสื่อชุมชนในกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งซึ่งระบุที่มาของกองทุนอย่างชัดเจน เพื่อให้มีเงินสมทบเข้ากองทุนอย่างเป็นระบบ เช่น บางส่วนจากค่าธรรมเนียมการใช้คลื่นวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น การอุดหนุนอาจสมทบร่วมกันระหว่างชุมชนกับรัฐ

1.2 กำหนดนโยบายให้หน่วยงานของรัฐทั้งส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่นประชาสัมพันธ์งานและสนับสนุนงบประมาณการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อชุมชนแขนงต่างๆ โดยเฉพาะวิทยุชุมชนและเวบไซท์ชุมชน

1.3 สนับสนุนงบประมาณในการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาความเป็นสถาบันสื่อชุมชน เพื่อยกระดับการทำงานของสื่อชุมชนทางด้านต่างๆ

2. สนับสนุนให้สื่อชุมชนร่วมใช้ทรัพยากรคลื่นความถี่และเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐ

2.1 **จัดสรรคลื่นความถี่ให้สื่อชุมชน**ที่ดำเนินการโดยองค์กรชุมชนและไม่แสวงหากำไรไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของคลื่นความถี่ทั้งหมด

2.2 **จัดสรรเวลาให้รายการที่ชุมชน/เครือข่ายองค์กรชุมชนดำเนินการเอง** ใช้ภาษาท้องถิ่น กระจายเสียงเฉพาะจังหวัดหรืออนุภาค ในสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์ของรัฐ เช่น วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศ ไทย วิทยุรัฐสภา สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ทีวีไทย เป็นต้น

2.3 มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ทุกหมู่บ้านมี**ศูนย์อินเตอร์เน็ท** เป็นแหล่งเรียนรู้และช่องทางการสื่อสารของคนในชุมชนและเด็กเยาวชน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเวบไซท์ชุมชนและเปิดช่องทางให้ชุมชนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การเรียนรู้ซึ่งกันและกันผ่านอินเตอร์เน็ท

3. สนับสนุนการยกระดับและพัฒนาสื่อชุมชนเป็นสื่อพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อชุมชนเข้มแข็งและสมานฉันท์

3.1 สนับสนุนให้มี**อาสาสมัครสื่อชุมชน**(อสช.)ในพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อทำหน้าที่สื่อสารของชุมชนและมีบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน จัดเวทีประชาคมในระดับท้องถิ่น ตำบล อำเภอ

3.2 เสริมสมรรถนะวิทยุชุมชนให้มีขีดความสามารถในการกระจายเสียงทางอินเตอร์เน็ทได้ทั้งเสียงและภาพเพื่อให้สามารถถ่ายทอดสดเวทีเรียนรู้ของชุมชนในระดับต่างๆ สร้างการเรียนรู้ขององค์กรชุมชนและประชาชน

3.3 สนับสนุนครูภูมิปัญญาและสื่อวัฒนธรรมชุมชนให้มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาสู่สังคมทางสื่อชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ต่อเนื่อง สม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง โดยสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสม

4.สนับสนุนให้สื่อชุมชนมีศักยภาพและบทบาทในระดับชาติและประชาคมอาเซียน

4.1 จัดตั้งคณะกรรมาธิการสื่อชุมชนของรัฐสภาเพื่อสนับสนุนและติดตามผลการสนับสนุนการพัฒนาสื่อชุมชนโดยรัฐอย่างต่อเนื่อง

4.2 สนับสนุนให้มีเวทีสื่อชุมชนระดับชาติและระดับอาเซียนเพื่อให้เครือข่ายสื่อชุมชนทั่วประเทศและทั่วภูมิภาคได้พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างความร่วมมือกันในการพัฒนาสื่อเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

สื่อชุมชนแห่งชาติ มีบทบาทในการนำเสนอข่าวที่ตรงไปตรงมา เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการนำเสนอข่าวนำเสนอกิจกรรมการทำงาน ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนที่ไม่ได้เผยแพร่ในสื่อหลักให้ชุมชนอื่นๆ ได้รับรู้และสามารถนำไปเผยแพร่ไปสู่การปฏิบัติ

"สถานการณ์ปัจจุบันสื่อชุมชนเสนอข่าวสารในชุมชนท้องถิ่น แต่ยังไม่สามารถ นำเสนอให้พี่น้องประชาชนทั่วไปได้รับทราบข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ จึงเกิดเป็นสื่อชุมชนแห่งชาติขึ้นเพื่อประสานเครือข่ายนำเสนอข่าวสารข้อมูลของพี่น้องชุมชนพร้อมๆ กันทั่วประเทศ"

คณะทำงานสื่อชุมชนแห่งชาติ ได้รวมพลคนทำสื่อหลายฝ่ายมาร่วมกันผลิตสื่อเพื่อชุมชนทั้ง 4 ภาค และมีข้อสรุปร่วมกัน ให้ดำเนินการผลิตสื่อใน 4 แขนง ประกอบด้วย สื่อวิทยุชุมชน สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเตอร์เน็ต และสื่อวัฒนธรรม เนื่องจาก ถ้ามีสื่อเป็นของภาคประชาชนเองจะเป็นพลังของชาวบ้านอย่างมาก เข้าถึงพื้นฐานวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน เชื่อมร้อยและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการผลิตสื่อชุมชน ซึ่งขณะนี้สื่อชุมชนแห่งชาติมีเครือข่ายเป้าหมายกว่า 10,000 หมู่บ้านทั่วประเทศ ที่มีทั้งตัวคนทำงานและฐานกิจกรรมงานพัฒนาที่เป็นรูปธรรม

การขับเคลื่อนขบวนสื่อชุมชนในระดับภาค

สื่อภาคประชาชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก 16 จังหวัด เป็นขบวนคนทำงานด้านสื่อภาคประชาชนที่มีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง และมีเป้าหมายสูงสุด คือเป็นเครื่องมือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่สำคัญในการเสริมหนุนงานพัฒนาภาคประชาชนที่มีองค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก ใช้คำขวัญของขบวนว่า **"สื่อชุมชน พัฒนาคน พัฒนาชาติ"**

www.news4thai.com เป็นเว็บไซต์หนึ่งของสื่อชุม ที่เปิดตัวแล้ว ตั้งอยู่ที่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านบ่อมะกรูด ต.บ้านฆ้อง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี โดยมีการเชื่อมร้อยกับเครือข่ายสื่อชุมชนทุกภาคเพื่อให้เกิดพลังเกิดความเข้มแข็งอย่างจริงจัง

จากการการสัมมนาขบวนสื่อชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก เมื่อเดือน มีนาคม 2552 ที่จังหวัดสิงห์บุรี ได้ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนขบวนสื่อชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก ปี 2552 ไว้ 4 ยุทธศาสตร์ คือ

- สร้างสถานภาพขบวนสื่อชุมชนแห่งชาติ เชื่อมโยงเครือข่าย และภาคี
- สร้างพื้นที่นำร่อง และพัฒนายกระดับไปสู่ศูนย์การเรียนรู้
- พัฒนาสำนักข่าวสื่อชุมชนแห่งชาติ (สชช.)
- สนับสนุนผลักดันนโยบายสื่อชุมชนแห่งชาติ

THAI COMMUNITY NEWS

สัญลักษณ์สำนักข่าวสื่อชุมชนแห่งชาติ

กลไกการทำงานของขบวนสื่อชุมชนภาค

1. นายมณเฑียร สอดเนื่อง	จ.นครปฐม	ประธานอำนวยการ
2. นายธัมมสัญญ์ อุ่มเอิบ	จ.ราชบุรี	บรรณาธิการ
3. นายสละ นิรากรณ์	จ.สระบุรี	รองประธาน
4. นายเชิด พันธ์เพ็ง	จ.พระนครศรีอยุธยา	รองประธาน
5. นายศิริชัย พุทธศิริ	จ.สมุทรสาคร	รองประธาน
6. นายวิเชียร ศรีเวียงสา	จ.สิงห์บุรี	เหรัญญิก
7. น.ส.ชมพูนุท แย้มสรวล	จ.สมุทรสงคราม	เลขานุการ
8. นายปณิธิ เอี่ยมกิจ		ฝ่ายเท็คนิค/นโยบายและแผน
9. นายเชลศ ธำรงฐิติกุล		ฝ่ายถ่ายทอดวิทยุชุมชนออนไลน์
10. น.ส.ปาณิสรา ทองเพิ่ม		ฝ่ายบันทึกข้อมูล
11. นายยุทธพล วรรณะเรืองศรี	จ.ราชบุรี	ฝ่ายปฏิบัติการประชาสัมพันธ์งานทั่วไป
12. นางสาวดวงพร เพิ่มสิทธิ์	จ.ราชบุรี	ฝ่ายประสานงานภาครัฐ-เอกชน
13. นายสุเมธ นพคุณ	จ.ลพบุรี	ฝ่ายข้อมูล
14. นายธาดา อำพัน	จ.อุทัยธานี	ฝ่ายการเมืองท้องถิ่น
15. นายสิทธิกาญจน์ โสวัสสะ	จ.สุพรรณบุรี	ฝ่ายติดตามประเมินผล
16. นายเกียรติศักดิ์ กล่อมสกุล	จ.เพชรบุรี	ฝ่ายควบคุมการผลิต
17. นายพิศิษฐ ยินดีวี	จ.กาญจนบุรี	ฝ่ายวิชาการ
18. นายณรงค์ สังขะโห	จ.ชัยนาท	ฝ่ายหอกระจายข่าว
19. นายภิญโญ ตั้งมั่น		ฝ่ายเตรียมพื้นที่ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์
20. นายประพิณ ไหมทอง	จ.ประจวบคีรีขันธ์	ฝ่ายธุรการ
21. นายชนะกาญจน์ สืบศรี	จ.สุพรรณบุรี	ฝ่ายอีเลคโทรนิค/เว็บไซต์
22. น.ส.แสงนภา สุทธิภาค		ฝ่ายเอกสาร

ที่ปรึกษาสื่อชุมชนแห่งชาติ

1. ผศ.บัณฑร อ่อนดำ
2. นายพรมมา สุวรรณศรี
3. นายเฉลิมชน คงสมใจ
4. นายพิพัฒน์ เอกภาพันธุ์
5. นายพันท้าย จรูญวิทยา
6. ดร.วงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์
7. นางสาวสุขุมาล บุณยกร
8. นายทองจุล ขันขาว
9. นายชัชวาล บุญเก็บทอง

ผลการดำเนินงาน

1. การพัฒนาศักยภาพแกนนำด้านการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่างๆ ได้แก่ เว็บไซต์ การทำข่าว การทำสกู๊ป การทำสารคดี การถ่ายภาพ การถ่ายวีดีโอ รุ่นที่ 1 จำนวน 48 คน และ การขยายผลเครือข่ายผู้สื่อข่าวชุมชน ปัจจุบันมีแกนนำเป็นสมาชิกสำนักข่าวสื่อชุมชนแห่งชาติ จำนวน 283 คน มีการทำงานเป็น Team work ที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานทั้ง 16 จังหวัดเป็นเครือข่ายที่ทำงานได้อย่างรวดเร็ว และทันสถานการณ์

2. เกิดทำเนียบแกนนำชุมชนที่มีศักยภาพด้านการสื่อสาร 85 คน พร้อมบัตรสมาชิกสำนักข่าวสื่อชุมชน ให้แก่สมาชิก ในการติดตามทำข่าวสารความเคลื่อนไหวของงานพัฒนาภาคประชาชน ทั้ง 16 จังหวัด

3. การพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน ในขบวนสื่อชุมชน โดยเข้ามีส่วนร่วมกับการสัมมนาสื่อชุมชนแห่งชาติ ทั่วประเทศ เมื่อ 9-10 มีนาคม 52 และจัดให้มีการสัมมนาแกนนำ เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์สื่อชุมชนแห่งชาติ ในระดับภาคกลางตอนบนและตะวันตก เพื่อผลักดันสู่ระดับนโยบายของรัฐบาลและให้เกิดผลทางปฏิบัติอย่างจริงจัง

4. ขับเคลื่อนขบวนสื่อชุมชนระดับจังหวัดและระดับภาค เกิดความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ของขบวนองค์กรชุมชนกับภาคีด้านสื่ออื่นๆ โดยได้ขับเคลื่อนการทำงานโดยประสานกับเครือข่ายสื่อชุมชน วิทยุชุมชน และภาคีด้านสื่อ ได้แก่

1. วิทยุชุมชน 300 สถานีทั่วประเทศ
2. วิทยุรัฐสภา
3. สำนักข่าว กอ.รมน.
4. เว็บไซต์สำนักข่าวพระพุทธศาสนา
5. กรมประชาสัมพันธ์
6. สมาคมเคเบิลทีวี
7. ส่วนการข่าว สำนักกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (DSI)
8. นสพ.สมุทรปราการโพสต์
9. นสพ.แผ่นดินทอง จ.อยุธยา

10. นสพ.หลักเมืองราช

11. เสียงปวงชน เมืองสิงห์

12. เวสเทิร์น นิวส์

13. ราชบุรี นิวส์

14. นสพ.พิทักษ์ชน สิงห์บุรี

15. นสพ.สู่ชนบท

16. ข่าวภาค 7

17. ประชาสัมพันธ์จังหวัด 16 จังหวัดภาคกลางตอนบนและตะวันตก

นอกจากนั้น คณะทำงานสื่อฯ ภาคกลางตอนบนและตะวันตก ในนาม สำนักข่าวสื่อชุมชนแห่งชาติ ได้เข้าเป็น "**คณะทำงานกรรมาธิการสื่อประชาสัมพันธ์รัฐสภา**" ได้แก่

1. นายธัมมสัญญ์ อุ่มเอิบ

2. นายปณิธิ เอี่ยมกิจ

3. นายมณเฑียร สอดเนื่อง

4. น.ส.ปาณิสรา ทองเพิ่ม

5. นายวิโรจน์ พูลสุข

จากการดำเนินงานของคณะทำงานสื่อประชาสัมพันธ์ ภาคกลางตอนบนและตะวันตก และ สำนักข่าวสื่อชุมชนแห่งชาติ ที่ต่อเนื่อง มีผลทำให้ ภาคีสื่อต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ได้รับรู้ศักยภาพของทีมงาน และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน ในการสื่อสารข้อมูล ผลงาน ข้อเท็จจริงในการทำงานพัฒนาของขบวนภาคประชาชน ภาคีสื่อต่างๆ เกิดการยอมรับการทำงานของทีมงาน และเริ่มติดต่อสื่อสาร ประสานการทำงานกับทีมงานของสำนักข่าวสื่อชุมชน เพื่อเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรม /เวที ของชุมชนต่างๆ ในแต่ละจังหวัดมากขึ้น

5. เกิดการพัฒนาสื่อของชุมชนที่หลากหลายรูปแบบ ดังนี้

1.) ได้จัดให้มีการพัฒนาเว็บไซต์ ชื่อ www.cwpnews.com เพื่อเป็นเว็บไซต์ของขบวนชุมชน 16 จังหวัด ในการสื่อสารความเคลื่อนไหวงานพัฒนาของภาคประชาชน โดยใช้แนวคิดสำคัญของขบวนสื่อ คือ "**สื่อชุมชน พัฒนาคน พัฒนาชาติ**" ซึ่งเป็นผลงานของแกนนำสื่อที่ได้รับการอบรม เป็นผู้พัฒนาข้อมูลและปรับปรุงข้อมูลข่าวสารบนเว็บไซต์ของทั้ง 16 จังหวัดให้เป็นปัจจุบัน

2.) มีการเชื่อมโยงข่าวสารกับ วิทยุชุมชนเป็นเครือข่าย Radio online

3.) การถ่ายทอดสดเสียง และ ภาพการสัมมนา หรือ เวทีประชุมสำคัญในจังหวัดต่างๆ เพื่อให้เกิดการเผยแพร่ข่าวสารที่สด ณ เวลาที่ทำกิจกรรม และยังสามารถดูบันทึกวีดีโอคลิป ได้ซ้ำอีกบนเว็บไซต์ของสื่อชุมชนภาค

4.) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในหลายจังหวัด มีทีมงานข่าว ส่งรายงานข่าวลงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ได้แก่ จ.ราชบุรี จ.สิงห์บุรี จ.อยุธยา จ.สุพรรณบุรี จ.ลพบุรี

6. เกิดการพัฒนาระเบียบข้อบังคับของสำนักข่าวสื่อชุมชนแห่งชาติ เพื่อให้มีความเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่มีระเบียบ กติกา ร่วมกันในการปฏิบัติการชุมชน และการบริหารจัดการขบวนร่วมกันของสมาชิกสื่อให้มีความชัดเจนและจริงจัง มุ่งมั่นในการทำงาน

7. กิจกรรมการเชื่อมประสานกับภาคีสื่อต่างๆ

1.) วันที่ 17 มกราคม 2552 ออกรายการ DSI พบประชาชน ณ สถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ AM837 ในเรื่องการติดตามคดีพิเศษ ที่เกี่ยวกับ อิทธิพล ยาเสพติด ฉ้อโกง รุกล้ำทรัพยากรค้ามนุษย์ และละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นการนำเสนอเรื่องราวซับซ้อนของคดี โดยเฉพาะการฉ้อโกงเชิงนโยบาย และการ

ทุจริตของนักการเมืองในทุกระดับ ซึ่งทางสำนักข่าวสื่อชุมชนแห่งชาติ จะร่วมกับภาคประชาชนส่งข่าวคดีซับซ้อนเข้าข่ายคดีพิเศษเพื่อเป็นหลักฐาน วัตถุพยาน ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานอ้างอิง เส้นทางฟอกเงิน เส้นทางอิทธิพลเข้าสู่การเมือง การใช้อำนาจรัฐสร้างความอ่อนแอให้สังคมหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน

2.) วันที่ 22 มกราคม 2552 สำนักข่าวสื่อชุมชนแห่งชาติ นำสื่อชุมชนทุกแขนง เสวนาร่วมที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีและผู้บริหาร พอช.

3.) วันที่ 27-29 มกราคม 2552 การฝึกอบรมและจัดตั้งเครือข่ายข่าวประชาชน ณ โรงแรมสวนบวกหาด ชะอำ จ.เพชรบุรี

4.) วันที่ 10 – 11 มีนาคม 2552 สัมมนาสื่อชุมชนระดับชาติ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสื่อชุมชน ให้สอดคล้องร่วมกำหนดนโยบาย และแผนงานปฏิรูปสื่อเพื่อการเป็นสื่อสาธารณะ ที่ทำให้ประชาชนในชุมชนได้ประโยชน์สูงสุด

5.) วันที่ 7 เมษายน 2552 ร่วมดำเนินรายการ "ฟังเราบ้าง" สถานีโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ NBT

6.) วันที่ 7 เมษายน 2552 คณะทำงานสื่อ ร่วมประชุมกรรมาธิการรัฐสภาการสื่อสารและโทรคมนาคม สภาผู้แทนราษฎร เพื่อหามาตรการในการขออนุญาตและการควบคุมดูแลการแพร่ภาพและกระจายเสียง เรื่องวิทยุชุมชนเคเบิ้ลทีวี

7.) วันที่ 30 เมษายน 2552 เข้าร่วมประชุมคณะกรรมาธิการการสื่อสารและโทรคมนาคม สภาแทนราษฎรพิจารณาแนวทางในการอนุญาต และควบคุมดูแลการแพร่ภาพกระจายเสียงในกิจการวิทยุชุมชน เคเบิลทีวี ทีวีดาวเทียมและกิจการแพร่ภาพกระจายเสียงไร้สาย ครั้งที่ 1/2552

8.) วันที่ 15 พฤษภาคม 2552 สัมมนาวิทยุชุมชน/เคเบิลทีวี "ทางออกและแนวทางสนับสนุน" โดย คณะกรรมาธิการการสื่อสารและโทรคมนาคม

9.) วันที่ 21 พฤษภาคม 2552 ประชุมสภาองค์กรวิทยุ-โทรทัศน์และเคเบิลทีวีท้องถิ่นแห่งชาติ เพื่อหาทางออกกิจการโทรคมนาคมอย่างชาญฉลาด และการมีส่วนร่วมที่มีสำนักข่าวสื่อชุมชนแห่งชาติช่วยประสานให้เกิดความเรียบร้อยสำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อให้เพื่อนร่วมอาชีพอยู่ได้และรัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีเต็มเม็ดเต็มหน่วย มีความมุ่งหวังฝ่าฟันเศรษฐกิจของชาติได้ โดยให้ทุกสมาชิกรวมกันเป็นหนึ่งเพื่อชาติ

10.) วันที่ 29 พฤษภาคม2552 คณะกรรมการและสมาชิก สภาองค์กรวิทยุ-โทรทัศน์ท้องถิ่นแห่งชาติ จัดการประชุมชุมตัวแทนสมาชิกกว่า 3,000 คลื่นทั่วประเทศ เพื่อจัดองค์กรร่วมเป็นรูปสภาองค์กรที่ใช้ชื่อใหม่ว่า **"สภาองค์กรวิทยุ-โทรทัศน์ท้องถิ่นแห่งชาติ"** เพื่อประสานเครือข่ายวิทยุ-ทีวีให้มีศักยภาพ มีการขับเคลื่อนที่เป็นประโยชน์สูงสุด ประชาชนได้มีพื้นที่ประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนา การศึกษา การได้ประสบการณ์การเรียนรู้การพาณิชย์การเกษตร การอุตสาหกรรม การต่อเชื่อมกับนโยบายรัฐในการแก้ไขปัญหาที่มีชาวบ้านเป็นส่วนร่วม พร้อมกับแก้ไขการเมือง การประชาธิปไตยการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและยาเสพติด โดยมุ่งเน้นการมีงานทำเป็นอาชีพอาชีพที่ถูกกฎหมาย การเสียภาษี การมีวิถีตามรัฐธรรมนูญการกระจายคลื่นที่มีความยุติธรรม การมีธรรมมาภิบาล การแสวงหาทางอยู่รอดของสังคมโดยที่ประชุมมีการจัดตั้งเป็นสภา เพื่อเตรียมการจัดทะเบียนเป็น พ.ร.บ.ให้ครอบคลุมทั้งประเทศ

เว็บไซต์ขบวนสื่อชุมชนภาคกลางตอนบนและตะวันตก

www.cwpnews.com

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.ราชบุรี

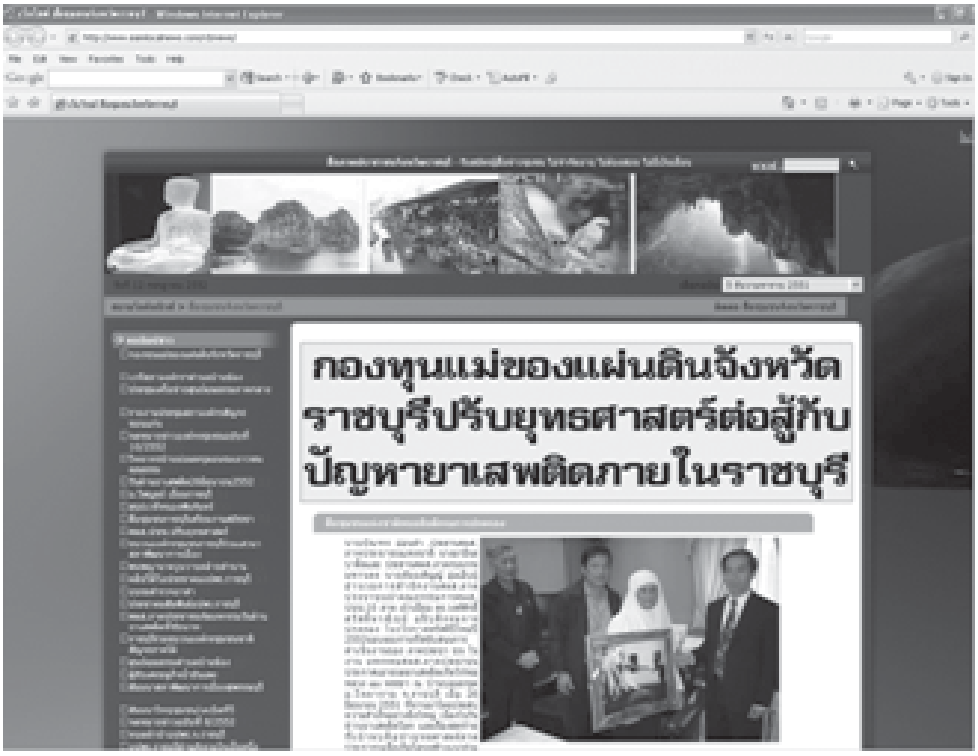

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.สิงห์บุรี

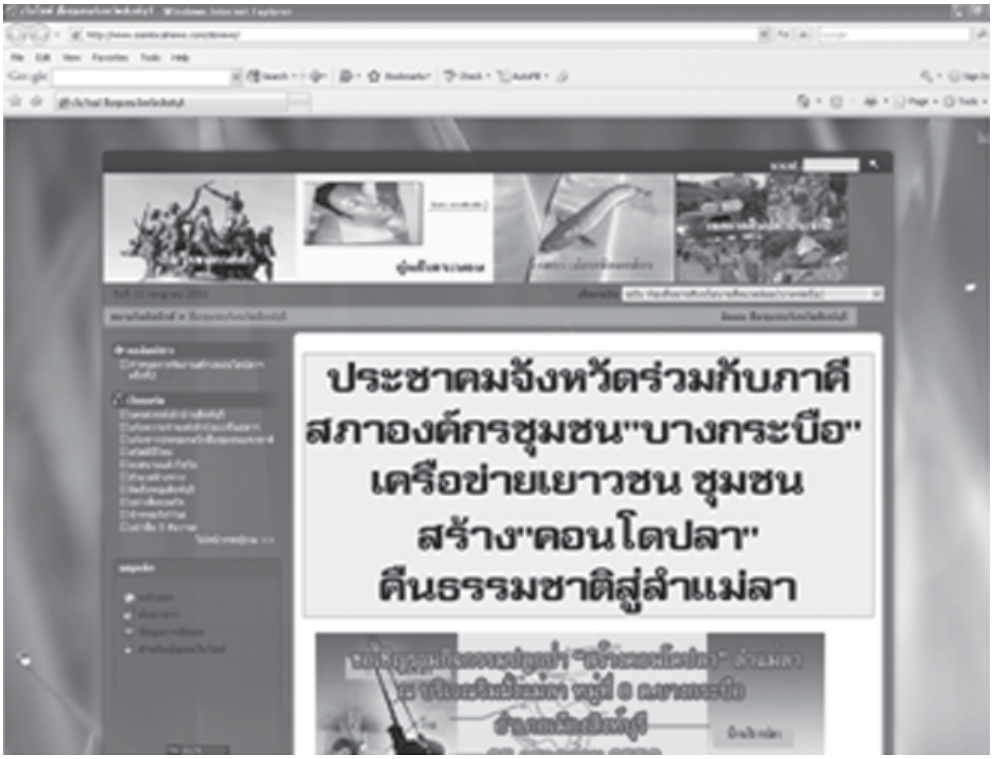

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.อ่างทอง

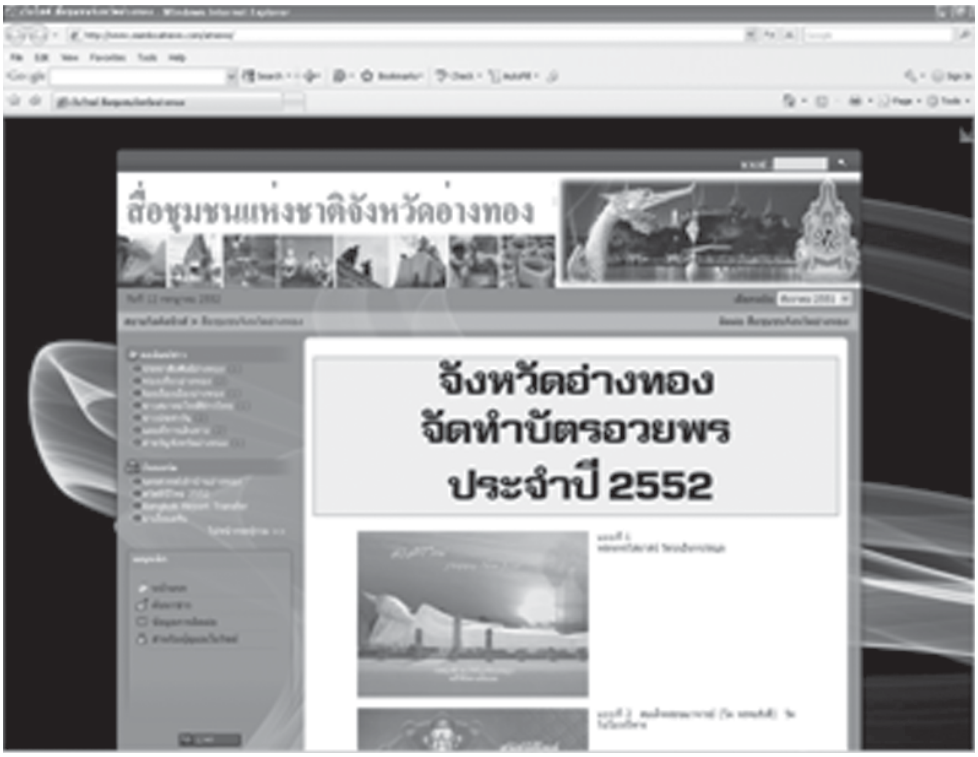

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.อุทัยธานี

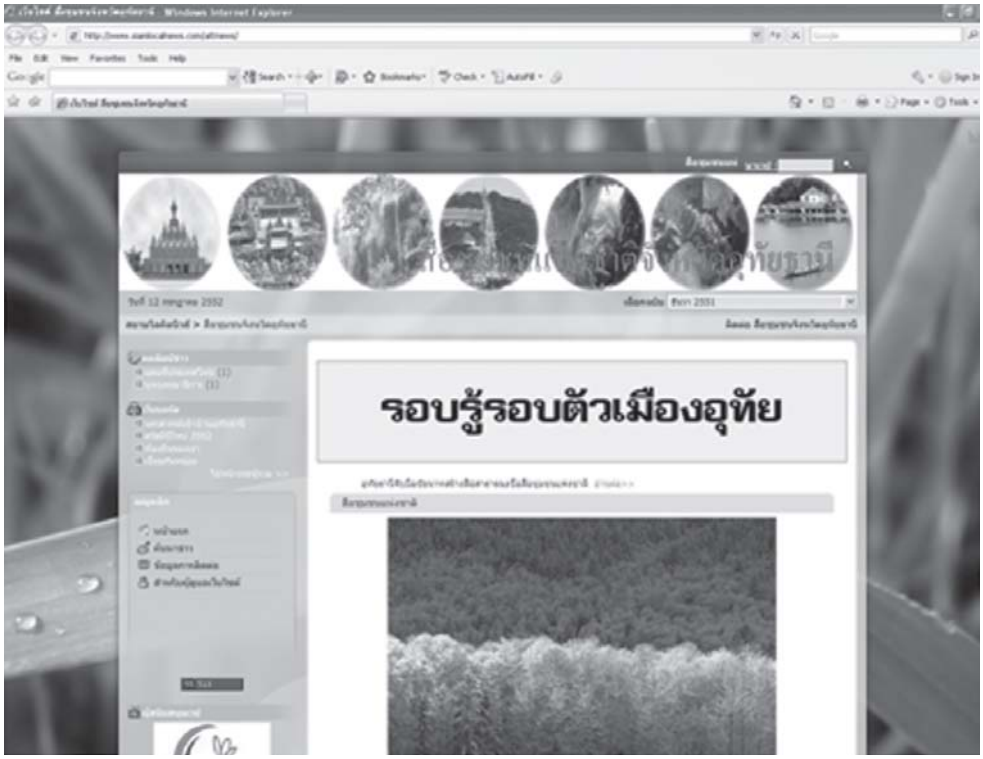

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.นครสวรรค์

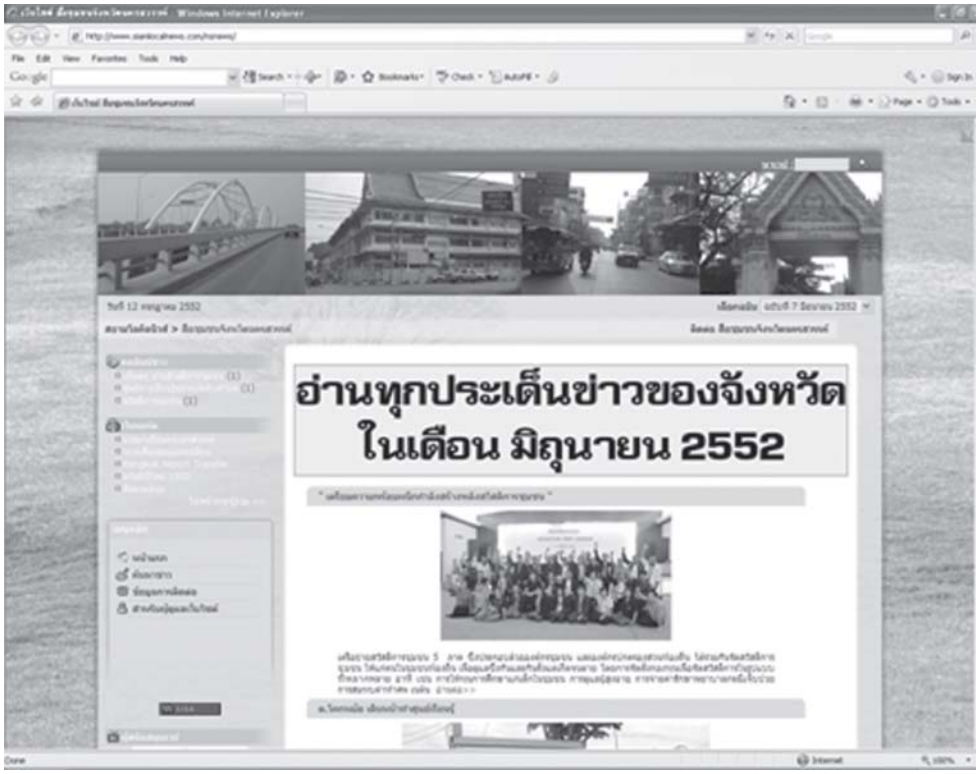

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.ชัยนาท

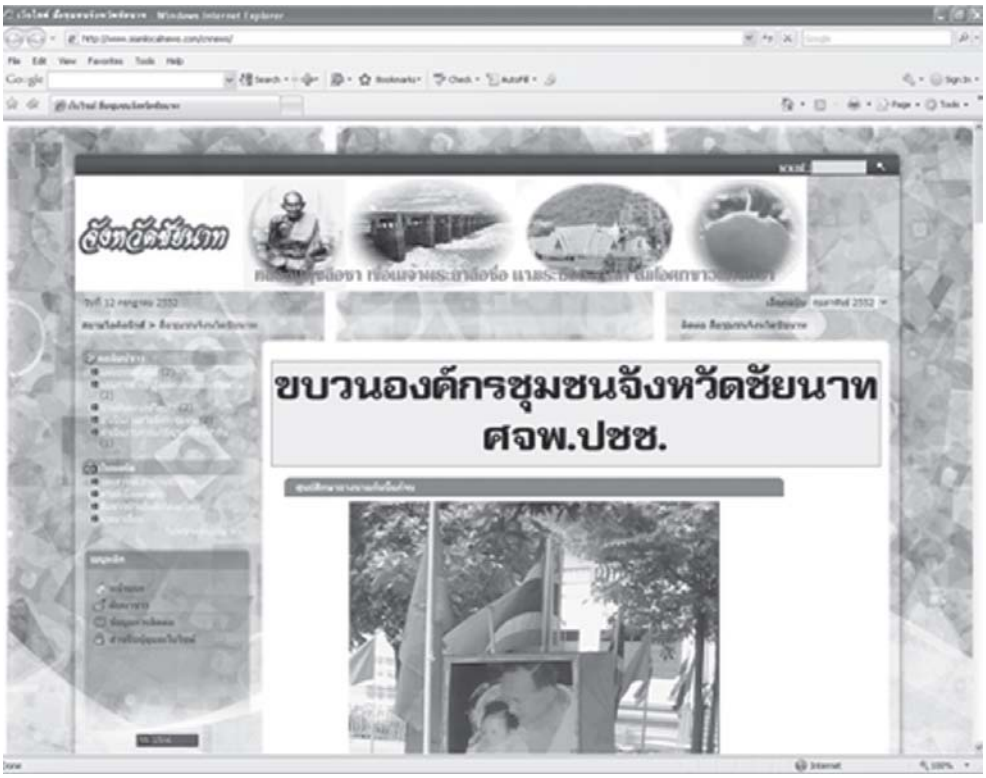

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.นครปฐม

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.พระนครศรีอยุธยา

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.กาญจนบุรี

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.สุพรรณบุรี

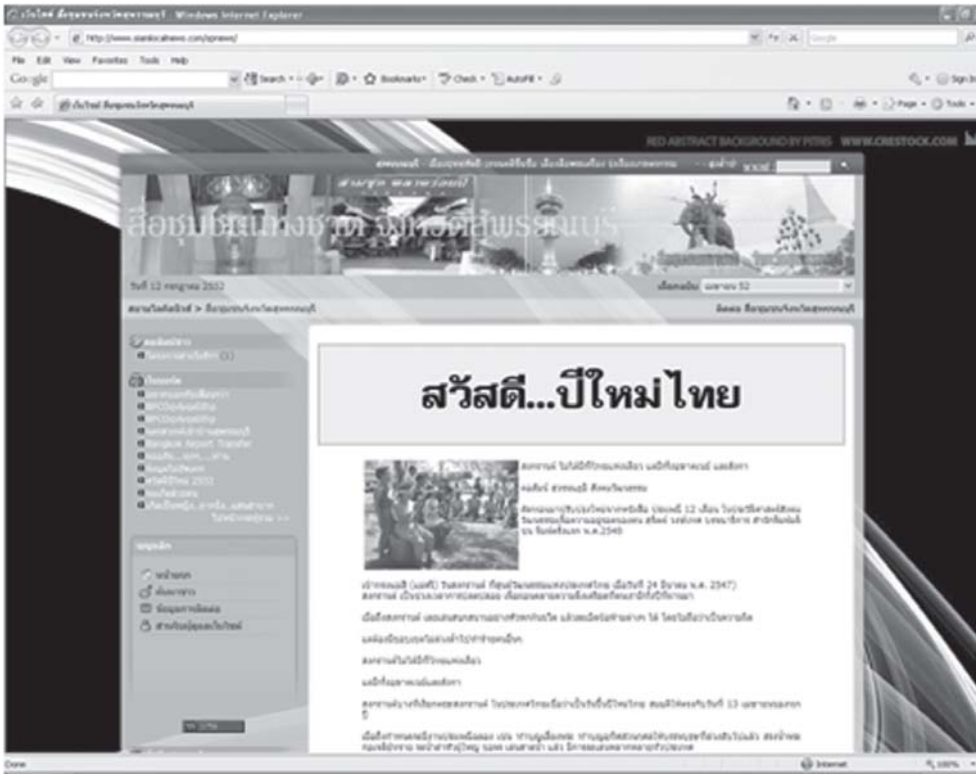

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.ลพบุรี

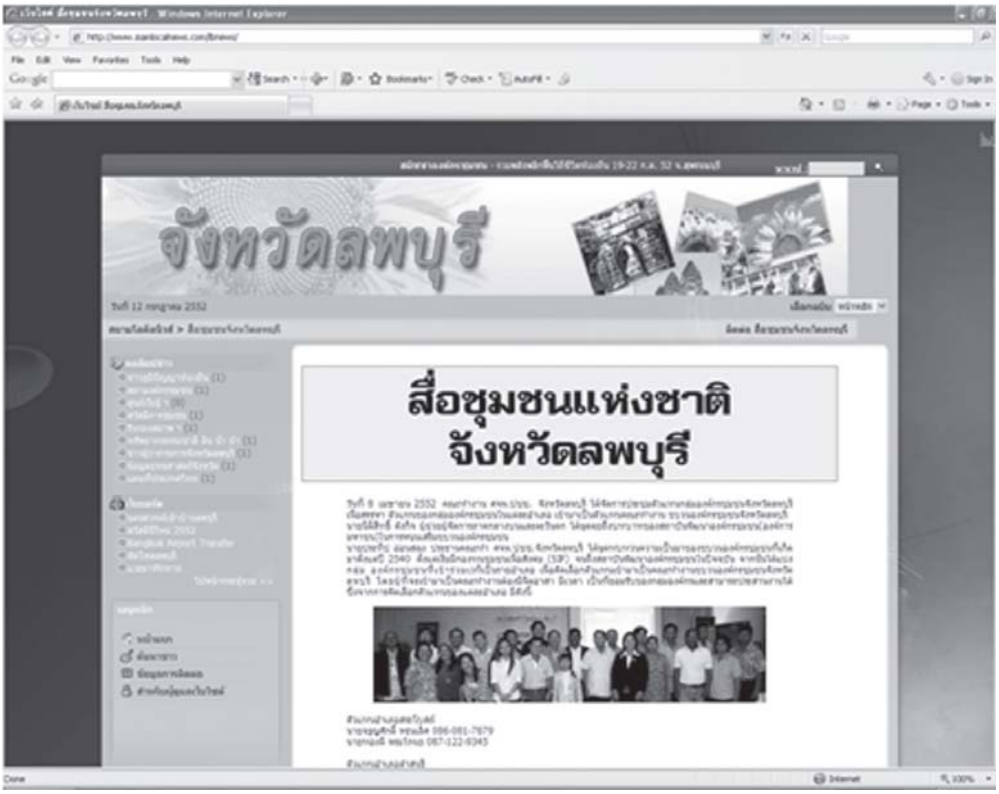

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.สระบุรี

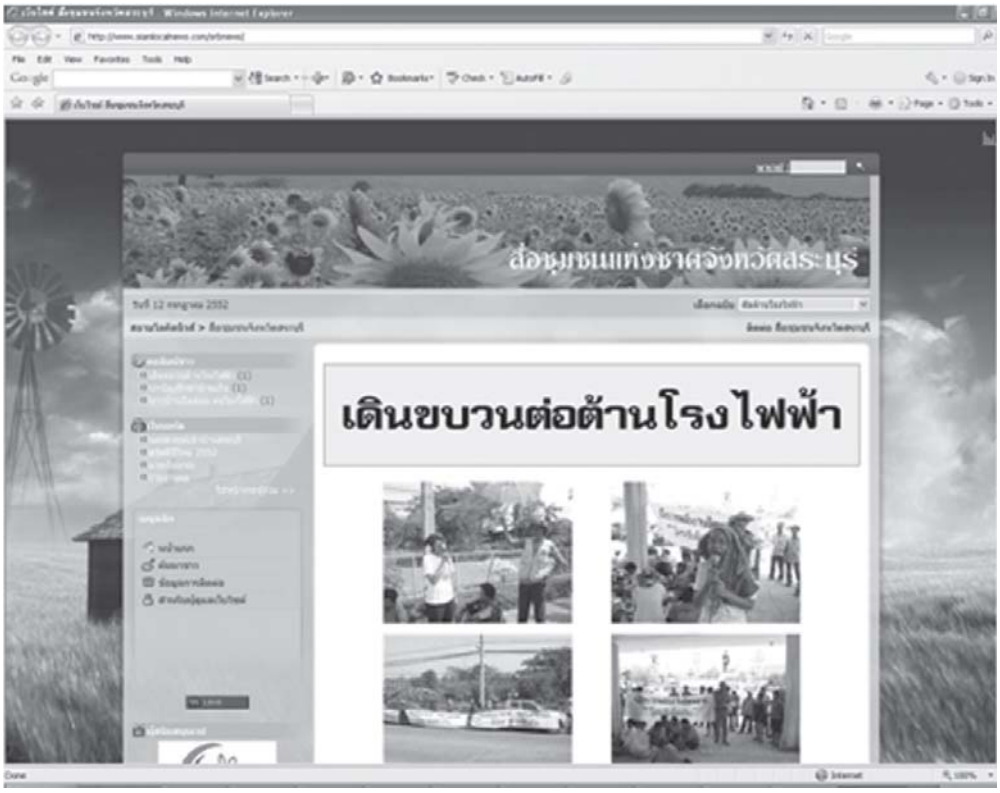

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.สมุทรสาคร

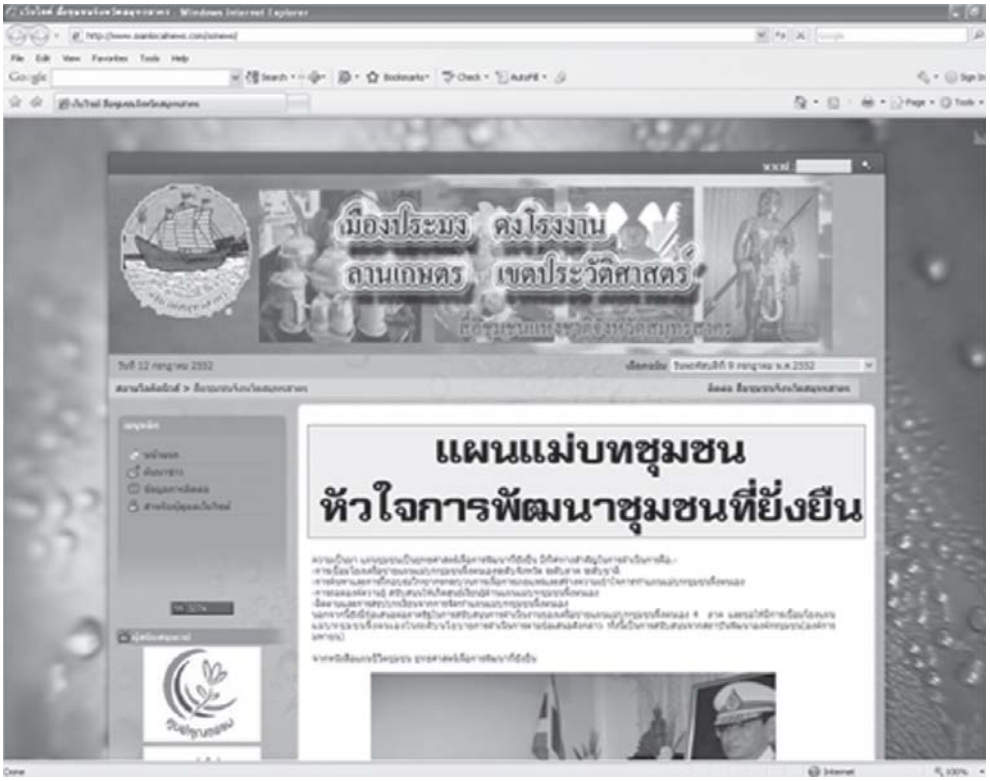

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.สมุทรสงคราม

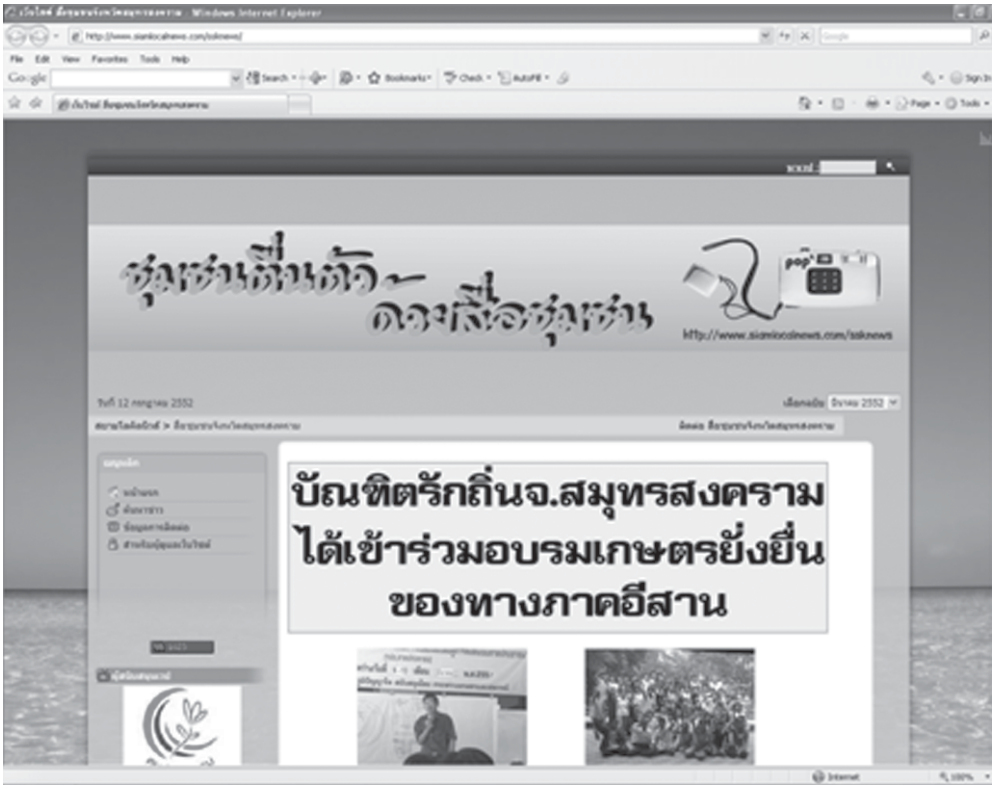

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.เพชรบุรี

เว็บไซต์สื่อชุมชน จ.ประจวบคีรีขันธ์

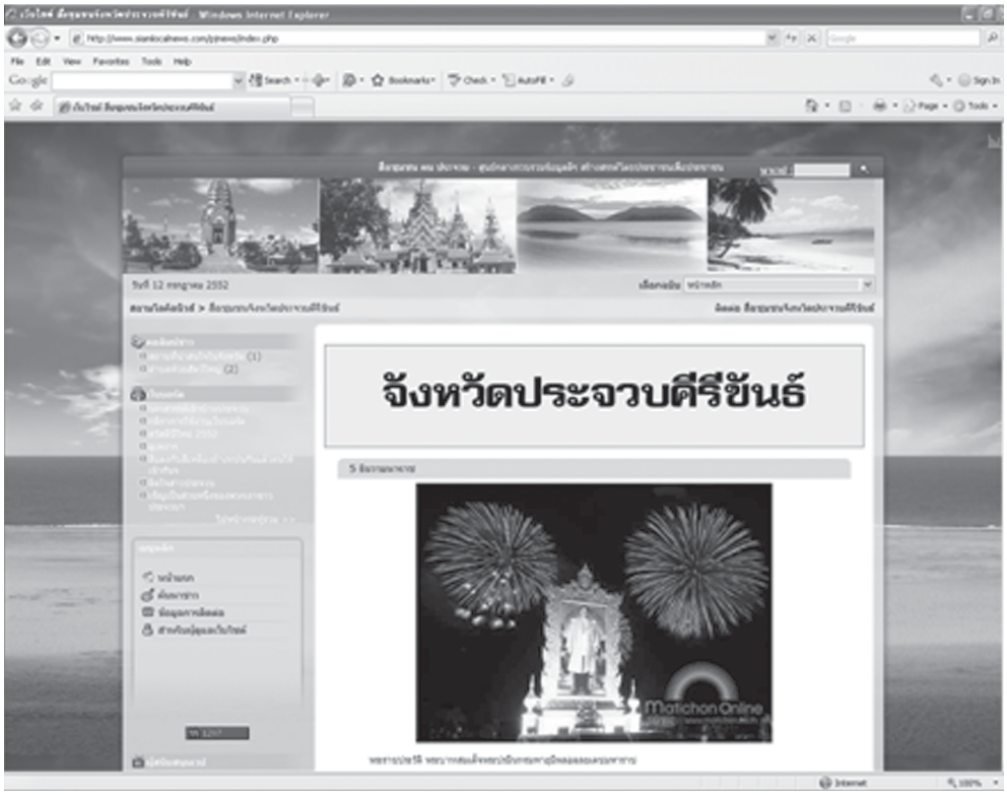

ทิศทางข้างหน้า

การพัฒนาขบวนสื่อชุมชนในแขนงต่างๆ ทั้ง สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุชุมชน เว็บไซต์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์ จะต้องมีการพัฒนาที่สำคัญและต่อเนื่อง คือ

1. พัฒนาระบบการบริหารจัดการขบวนสื่อในระดับจังหวัด และระดับภาค
2. พัฒนาคุณภาพบุคลากร สร้างจรรยาบรรณคนทำงานด้านสื่อชุมชน ให้มีจิตวิญญานที่เข้าใจเจตนารมย์ของสื่อชุมชนอย่างแท้จริง และสร้างบุคลากรรุ่นใหม่ในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง
3. เชื่อมประสาน ผนึกกำลังขบวนสื่อชุมชนระดับจังหวัดและระดับภาคให้เข้มแข็ง
4. ยกระดับคุณภาพผลผลิตงานด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ของขบวนงานพัฒนาภาคประชาชนให้มีความหลากหลายรูปแบบ ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการเข้าไปช่วยหนุนเสริมการทำงานของขบวนองค์กรชุมชน
5. เพิ่มช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารชุมชนให้แก่สาธารณะได้รับรู้
6. เผยแพร่ความรู้งานพัฒนาชุมชน และสภาองค์กรชุมชนให้ชาวบ้านได้รับรู้ และเผยแพร่กิจกรรมผลงานของสภาองค์กรชุมชน

รวมพลัง
สร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง
สมัชชาองค์กรชุมชน
ภาคกลางตอนบนและตะวันตก

รวมพลัง
สร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง
สมัชชาองค์กรชุมชน
ภาคกลางตอนบนและตะวันตก

สำนักงานปฏิบัติการภาคกลางตอนบนและตะวันตก และส่วนประชาสัมพันธ์
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)
912 ถ.นวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
โทร.0-2378-8300 โทรสาร.0-2378-8400
Homepage : http://www.codi.or.th
E - mail : central@codi.or.th หรือ west@codi.or.th